

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
6

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

6

Carte tipărită cu binecuvântarea

I.P.S. DANIEL

Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

Ediţie îngrijită de

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Ediţia a II-a

EDITURA MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA

2004

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CLEOPA ILIE, ARHIMANDRIT
Ne vorbeşte părintele Cleopa / Arhim. Cleopa Ilie. - Ed. a 2-a. - Vânători-Neamţ : Mănăstirea Sihăstria, 2001
14 vol.
ISBN 973-86836-2-9
Vol. 6. – 2004. – ISBN 973-86896-1-9

281.95(047.53)

CUVÂNT ÎNAINTE

Continuând seria **Ne vorbeşte Părintele Cleopa**, binecunoscută în ţară şi chiar peste hotare, iată, cu ajutorul lui Dumnezeu, apare acum şi al şaselea volum, fiind mult aşteptat de iubitorii de Hristos, preoţi, călugări şi credincioşi.

Acest număr cuprinde teme diferite, de la cele de nuanţă dogmatică, la teme cu caracter moral, canonic, misionar şi liturgic.

Ca de obicei, sfaturile Arhimandritului Cleopa Ilie nu sunt de dată recentă, majoritatea dintre ele fiind rostite şi înregistrate pe casete, acum aproape 20 de ani.

Dar, cum până acum aceste cuvinte duhovniceşti nu au mai fost publicate, ele prezintă un deosebit interes pentru credincioşii de toate vârstele, însetaţi de adevăr şi râvnitori pentru mântuire. În acest fel mulţi dintre cititori îşi îmbogăţesc cunoştinţele religioase citind aceste volume şi primesc răspunsuri potrivite la numeroasele lor întrebări.

Cuvântul dulce şi popular al Părintelui Cleopa, darul povestirii binecunoscut tuturor, ca şi memoria sa deosebită, captivează pe cititor şi fac ca scrierile Preacuvioşiei sale să fie foarte căutate.

Pe bună dreptate, Arhimandritul Cleopa Ilie, alături de alţi duhovnici renumiţi din mănăstirile noastre, face o importantă misiune ortodoxă în ţară, din ce în ce mai lovită de secte şi grupări anarhice de tot felul. Pentru aceea suntem datori să mulţumim lui Dumnezeu că ne-a binecuvântat cu aceşti părinţi cu mulţi fii duhovniceşti.

Volumul de faţă se încheie, în mod providenţial, cu un frumos cuvânt rostit la trapeza Mănăstirii Sihăstria, în seara zilei de 1 martie 1998, la lăsatul secului de Postul Mare. Acest cuvânt poate fi considerat pe drept cuvânt un adevărat testament duhovnicesc al bunului nostru părinte sufletesc şi rugător către Hristos, la vârsta sa de 86 de ani.

Să ne rugăm Mântuitorului Hristos şi Preacuratei Sale Maici ca să întărească dreapta credinţă în lume, să ne ocrotească ţara şi Biserica şi să îngăduie încă Părintelui Cleopa să mai rămână cu noi.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria
Sfinţii 40 de mucenici
9 Martie 1998

DREAPTA CREDINŢĂ

Auzim întotdeauna în Simbolul Credinţei, că noi, ortodocşii, credem întru Una Sfântă, Sobornicească şi Apostolească Biserică. Una, nu o sută. Băgaţi de seamă! Vai şi amar de cei care s-au despărţit de Biserica lui Hristos. Nu există o mie de biserici! Una este: Biserica Sobornicească Ortodoxă în întreaga lume! **Cei ce s-au despărţit de Biserică nu au mântuire.** Biserica este stâlp şi întărire a adevărului! *Biserica este Trupul lui Hristos*, cum zice marele Apostol Pavel, al cărui Cap este în ceruri.

Cei ce s-au rupt de Biserică şi au trecut la vreo sectă oarecare, n-au mântuire în vecii vecilor, măcar de-ar face orice faptă bună! Pentru că acelaşi apostol a spus: *Credinţa este moartă fără fapte şi faptele fără dreapta credinţă sunt moarte!*

Sfântul Efrem Sirul zice: **Când mintea a părăsit scopul blagocestiei** – adică al dreptei credinţe –, **toate faptele bune nu mai folosesc**. Şi fachirii cei din India şi bonzii şi yoghinii postesc şi se roagă, dar pentru cine? Pentru satana, nu pentru Hristos. **Nu primeşte Dumnezeu nici o faptă bună, dacă nu se face după dreptarul Ortodoxiei**.

Auzi ce spune marele Apostol Pavel? *Pace peste cei ce vor umbla cu dreptarul acesta şi peste tot alesul lui Dumnezeu*, adică cei ce umblă în dreapta credinţă. **Nu este mântuire afară de Biserică!** *Biserica-i Trupul lui Hristos*. Ia să vă dau o pildă: Iată că acest copac, să zicem că este încărcat cu

roade până în vârf, sau cu flori; şi deodată o ramură a lui se rupe şi cade pe pământ, încărcată de flori sau de roade. Să-mi spuneţi mie, mlădiţa aceea mai poate rodi? Mai poate înflori mai departe? Nu! Dar la ce-i bună? Se usucă şi în foc se aruncă.

Hristos a spus că El este Capul Bisericii. *Eu sunt buciumul viţei şi voi sunteţi ramurile.* Toată mlădiţa care rămâne în bucium, aduce roadă multă. Şi aceea care se rupe şi cade din bucium, se taie – zice – şi în foc se aruncă. Aşa este cu oricine s-a rupt de Biserică. În general, orice sectă ar fi, care s-a rupt de Biserică, este sortită focului celui veşnic. Nu mai are seva Duhului Sfânt!

Hristos este trunchiul, este corpul copacului. El a dat Duhul Sfânt în Biserica Sa prin punerea mâinilor. Toţi apostolii au fost episcopi, şi ei, prin punerea mâinilor, au sfinţit alţi episcopi, cum au fost Tit, Timotei, Filimon şi ceilalţi. Prin punerea mâinilor, arhiereul trimite mai departe, prin succesiunea apostolică, Duhul Sfânt peste toţi preoţii şi diaconii, iar preotul, după ce a primit Duhul Sfânt la hirotonie, prin celelalte Taine cuvenite lui, sfinţeşte pe toţi credincioşii. Pe altă cale nu vine Duhul Sfânt în sufletul omului, decât numai şi numai pe calea pe care a arătat-o Hristos.

Hristos le spune Apostolilor: *Nu voi M-aţi ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi.* Oare când alege Dumnezeu, poate să greşească? Cine ştie inimile şi rărunchii fiecăruia mai bine ca Dumnezeu? Când a ales El 12 apostoli şi alţi 70, apoi aleşi sunt! Şi nu numai că i-a ales, dar le-a dat mari puteri şi privilegii la aceşti aleşi ai Săi. Că nu la tot omul şi la tot sectarul a dat Hristos putere să lege şi să dezlege

păcatele lumii sau să boteze sau să facă minuni sau să scoată dracii sau să facă alte semne! Nu! Acestor 12 Apostoli, pe care I-a ales, le-a spus: *Staţi în Ierusalim, până vă veţi îmbrăca cu putere de sus!* Până a venit Duhul Sfânt în chip de limbi de foc şi i-a îmbrăcat cu putere.

Ce spun nebunii de penticostali, că au botezul cu Duhul Sfânt? Anatema acestei păreri blestemate! Numai Apostolii au Botezul cu Duhul Sfânt şi cu foc, că lor li s-a dat putere să predice, să înveţe şi să propovăduiască. Şi le-a spus: *Întru numele Meu draci veţi scoate şi în limbi noi veţi grăi.* Şi mai departe, lor le-a dat putere să facă minuni, lor le-a dat putere să predice şi tot lor, la Apostoli, le-a dat putere să lege şi să dezlege păcatele lumii. Ce zice Sfântul Evanghelist Ioan? *A suflat asupra lor şi le-a zis: Luaţi Duh Sfânt! Cărora veţi ierta păcatele, se vor ierta lor şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute!* (20, 22).

Deci numai prin Biserică se poate face iertarea păcatelor; numai Biserica are putere, prin preoţii şi arhiereii săi, să lege şi să dezlege păcatele lumii. Nu vă înşelaţi de nebunii aceia, care vă învaţă că pot ei ierta păcatele afară de preot şi de episcop! Niciodată să nu credeţi minciunile lor!

Hristos a dat putere Apostolilor Săi, şi Apostolii, prin punerea mâinilor, au dat putere la episcopi şi la preoţi. Deci fără preot nu este mântuire, fără preot nu este iertare şi dezlegare! Fără harul preoţiei şi al arhieriei nu este Biserică, că zice Sfântul Ciprian: **Fără arhierei, Biserica nu este Biserică, şi fără preot, creştinul nu se poate numi creştin.**

Deci, ţineţi-vă de Biserica lui Hristos, care de 2.000 de ani stăpâneşte miliarde de suflete! Nu ieşiţ

din corabia mântuirii! Nu vă băgaţi în luntre sparte şi vă aruncaţi în valurile iadului şi să vă pară că vă mântuiţi afară de Biserică! Cine este afară de Hristos, acela este afară de Biserică! Cine este afară de Biserică, acela este afară de Hristos! Pentru că Biserica este Trupul lui Hristos, rămâneţi în Hristos, rămâneţi în „buciumul viţei", în trunchiul şi trupul lui Hristos, care este Biserica, şi nu vă înşelaţi că mai este mântuire afară de Biserică! Dumnezeu să vă ajute. Amin.

CELE DOUĂ FIRI ÎN HRISTOS

Ajungând să vorbim despre patimile Domnului, să vedem care este tâlcuirea cuvintelor: *Eli, Eli, lama sabahtani*? Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce m-ai lăsat? Ce înseamnă: *m-ai lăsat*? Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin spune: „Nu Hristos era Cel lăsat. El era îmbrăcat cu firea noastră, acum pe cruce, ca Mijlocitor.

Dacă Hristos este de o fiinţă cu Tatăl, cum putea să Se despartă de fiinţa lui Dumnezeu? Noi eram cei despărţiţi; noi eram cei lăsaţi. Luând asupra Sa faţa întregii lumi, întreaga fire omenească era îmbrăcată în Iisus Hristos, căci purta firea noastră.

Mântuitorul poartă asupra Sa patimile firii celei neprihănite. De aceea a rostit cuvântul acesta al psalmistului, nu al Lui, cu glasul nostru, al întregii omeniri. Ce-a zis Duhul Sfânt cu o mie de ani mai înainte în Psaltire, a repetat Hristos pe cruce.

Când a zis Hristos: *Doamne, de este cu putinţă să treacă acest pahar,* ne-a învăţat paharul ascultării. *Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie? Paharul mântuirii voi lua...* Înseamnă să primim cu dragoste paharul suferinţei.

N-aţi citit o carte, *Adeverirea Sfintei Învieri*? Foarte frumoasă. Zice că atunci când a bătut în poarta iadului Arhanghelul Mihail, a fost de două ori porunca: *Ridicaţi boieri porţile voastre şi vă ridicaţi porţile cele veşnice!* Mihail a fost cel dintâi care a bătut în porţile iadului. Şi satana întreabă din iad: *Cine-i acesta Împăratul slavei?* Iar el răspunde: *Domnul cel tare în război*.

A doua oară a bătut Arhanghelul Gavriil, care era cu Mântuitorul. *Ridicaţi boieri porţile voastre* – nu le deschideţi, ci ridicaţi-le cu tot cu stâlpi, din rădăcină –, *să intre Împăratul slavei!*

Dar satana întreabă iarăşi: *Cine-i acesta Împăratul slavei? – Domnul puterilor, acesta este Împăratul slavei!* Atunci s-a luminat, a intrat Mântuitorul Hristos în iad şi a predicat 30 de ore Evanghelia, cum zice în Penticostar, pentru cei care-L aşteptau şi nu-L văzuseră, pentru popoarele care nu-L cunoscuseră.

Atunci, în iad, toţi proorocii arătau cum se împlinesc proorociile lor pe Golgota.

Isaia, care a profeţit naşterea Mântuitorului din fecioară: *Iată, fecioara va lua în pântece,* a profeţit şi de patimă: *şi cu rana lui noi toţi ne-am vindecat, ...că era Om Care întru durere a pătimit, Care ştia să rabde.* Când L-a văzut că suferă, a zis: „N-am spus eu despre Mesia în profeţia mea?"

Când a văzut că-i dă oţet pe cruce, David a spus: „Eu înainte cu o mie de ani am zis: *Dat-au spre mâncarea mea fiere şi m-au adăpat cu oţet*".

Când l-au împuns în coastă, Proorocul Osie a zis: „N-am spus eu: *Vedea-vor pe care l-au*

împuns?" Când i-au luat hainele şi apoi au tras sorţi ostaşii pentru cămaşa care era ţesută de Maica Domnului, să n-o împartă că era foarte frumoasă şi era ţesută dintr-o bucată, Proorocul David a zis: „Ce-am spus eu cu o mie de ani înainte? *Împărţit-au hainele Mele loruşi şi pentru cămaşa Mea au aruncat sorţi*".

Fiecare spunea ceva. Şi atunci s-a împlinit ce-a spus fiecare prooroc de Hristos. Dar vine Sfântul Ioan Botezătorul, căruia-i tăiase capul de curând: „Voi spuneţi prin Duhul Sfânt, dar eu sunt care L-am atins cu mâna, în Iordan, şi L-am mărturisit: *Iată Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatele lumii*. Eu sunt de care a spus Proorocul Zaharia: *Glasul celui ce strigă în pustie, gătiţi calea Domnului*. Eu am venit înainte, L-am văzut, L-am pipăit şi ştiam că vine".

La porţile iadului, când a venit Mântuitorul şi au strigat că vine Împăratul slavei, zice că diavolul a început să vorbească cu cei mai mari ai lui: „Taci, că-i om, pentru că în Grădina Ghetsimani se temea de moarte. Dacă ar fi fost Dumnezeu, nu s-ar fi temut de moarte".

Dar satana cel bătrân le spunea celorlalţi draci: „Sunteţi proşti! El pe voi v-a înşelat, ca să nu ştiţi până în clipa învierii cine-i El. El Se făcea că Se teme, ca om, ca să vă înşele pe voi".

Dacă S-ar fi temut, nu primea paharul de la Tatăl. Dar El a vrut să meargă pe calea ascultării: *Fie voia Ta! Că în capul cărţii scris este: Am venit să fac voia Ta!* Şi la patimă n-a vrut să fie semeţ, să intre în suferinţă fără ascultare. Tot cu ascultare. *De este cu putinţă, să treacă paharul acesta, dacă nu, fie voia Ta!* Şi aceasta ca să ne înveţe pe noi ascultarea, când vom intra şi noi în cele mai mari ispite şi greutăţi să ne lăsăm în voia Domnului: „Doamne, fie voia Ta". Eu mă feresc ca om, mă păzesc, dar, dacă este voia Ta, vreau să fac ascultare şi merg pe drumul ascultării. *Ascultare până la moarte şi moarte pe Cruce.*

Când era pe cruce a strigat: *Eli, Eli, lama sabahtani*. Adică: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai lăsat?* Ca şi cum S-ar fi despărţit de Tatăl.

Dar n-a fost aşa! El pe cruce a luat faţa întregii lumi, că era îmbrăcat cu firea noastră. Acum mijloceşte cu sângele Său pe cruce: „Doamne, Eu sunt în firea omenească, care Te-a supărat pe Tine! Eu sunt Noul Adam, Eu strig în locul vechiului Adam: *De ce M-ai lăsat?*" Sfântul Ioan Damaschin spune: „Noi eram cei lăsaţi, nu El; că Dumnezeu nu putea să fie lăsat, că era Dumnezeu din Dumnezeu, născut şi nefăcut".

Noi eram lăsaţi, că Hristos era cu două firi acum pe cruce: era cu dumnezeirea şi cu omenirea. Pătimea omenirea şi era adusă jertfă omenirea Noului Adam pentru întreaga lume şi Hristos rămâne mijlocitor pe cruce pentru faţa întregii lumi, când a zis: *Eli, Eli, lama sabahtani*.

„De ce ai lăsat, Doamne, zidirea Ta?" Toată firea omenească era lăsată din cauza greşelii lui Adam. Şi El mijloceşte în Trupul Său acum, în ultimele clipe ale vieţii, pentru întreaga lume. Pe a noastră faţă, făcând-o a Sa, o duce jertfă către Tatăl, *căci M-ai lăsat*; adică de ce M-ai părăsit? Era cuvântul omenirii, al întregii lumi!

A venit la mine o maică de la Mănăstirea Moldovița, trimisă de Înaltul Antonie, cu cinci subiecte, pe care trebuia să le pregătească pentru o întrunire la Vancouver, în Canada. Unul din subiecte era: „Dumnezeu-Bărbat".

Caută în Dogmatică! Aceasta este partea teandrică a lui Iisus Hristos, că Dumnezeu nu se descoperă lumii de la început și până la sfârşit în persoană feminină, ci în bărbat.

Şi Dumnezeu teandric se uneşte cu omul bărbat, cu ființa omenească de bărbat, şi atunci se face Dumnezeu-Bărbat. Astfel Dumnezeu activează în lume ca Dumnezeu-Bărbat şi ca Bărbat-Dumnezeu.

Toată activitatea lui Dumnezeu în lume este şi dumnezeiască şi omenească. Când plânge pentru Lazăr, plânge ca om. Lupta care a fost la Sinodul IV Ecumenic cu monofiziții, că ei despărțeau la Hristos firea de ipostas. Dar Sfinţii Părinţi au venit cu atâtea argumente din Evanghelie, că Hristos lucrează şi dumnezeieşte şi omeneşte, în tot timpul vieţii Lui.

Bunăoară când era în Vitavara şi le-a spus la apostoli: *Lazăr a murit şi mă bucur că n-am fost acolo*. Şi atunci când ajunge în Betania, iese Marta înainte: *Doamne, dacă erai Tu aici, nu murea Lazăr, fratele nostru*. Dar Mântuitorul a lăcrimat, că iubea şi pe Lazăr şi pe cele două surori, că erau credincioase. Şi ziceau oamenii: *Vezi cât îl iubea pe el, că a lăcrimat!*

Dar El plânge ca om, că cine nu plânge după prietenul lui iubit? „Vă arăt că plâng ca om, nu ca Dumnezeu, că Dumnezeu nu plânge". Dar, când a ajuns acolo, a întrebat: *Unde l-aţi pus? – Doamne, nu putem să intrăm, că-i mort de patru zile şi miroase!* Şi a strigat: *Lazăre, vino afară!*, după patru zile.

Aici se vedeau cele două lucrări, omenirea şi dumnezeirea lui Iisus Hristos. Aici ca om plânge, dincolo ca Dumnezeu îl cheamă afară. „Să vă arăt Eu, că în Mine nu-i numai omenire! Eu sunt Cel care dau viaţă la toate vieţuitoarele de sub cer".

Aici arată Sfinţii Părinţi cele două lucrări în Iisus Hristos, omenirea şi dumnezeirea. Dar în câte locuri din Sfânta Evanghelie se arată cele două firi ale lui Iisus Hristos! Când zice la înmulţirea pâinilor ca om: *Milă-Mi este de popor, că sunt ca oile care n-au păstor*. Îi era milă, că de trei zile mergeau după El să asculte cuvântul. *Cei ce-L caută pe Domnul, nu se vor lipsi de tot binele*.

Dumnezeu avea grijă, că ştia că sunt flămânzi. Ziceau Apostolii: *Doamne, dă drumul poporului să meargă prin sate, că mor de foame! Trei zile sunt de când au venit*. Ce le zice Mântuitorul? „*Daţi-le voi de mâncare!* Hrăniţi-i şi voi cu cuvântul lui Dumnezeu". Căci **cuvântul lui Dumnezeu este şi hrană şi pâine şi apă şi rouă şi râu şi viaţă şi toate**, cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul.

A avut grijă de ei. Ei au venit pentru cuvântul Lui. „Ei au venit să asculte cuvântul şi să caute Împărăţia cerului. Eu sunt dator, ca Dumnezeu, să am grijă de cele ce le trebuie ca oameni". A luat pâinile, le-a binecuvântat şi le-a dat să le împartă.

Ai văzut, ca om îi este milă de popor, iar ca Dumnezeu înmulţeşte pâinile.

În Grădina Ghetsimani, ca om, firea omenească se temea de patimi, se înfricoşa de chinuri, că El era Dumnezeu şi ştia ce ar să sufere. Până la urmă vedea toate şi dureri şi chinuri şi toate, toate.

Ca om se teme, ca Dumnezeu biruieşte moartea şi învie din morţi. Rabdă toate şi se jertfeşte pentru

mântuirea întregii lumi. Şi arată cele două lucrări şi două voinţe şi două firi în Hristos, împotriva monofiziţilor.

Aici lucrează Dumnezeu cu partea Lui teandrică, şi nu se arată în El niciodată gen feminin. Şi dincoace se uneşte cu omul, nu cu fiinţă femeiască, ci cu firea bărbatului, şi este Dumnezeu-Bărbat şi după fiinţa omenească şi după firea dumnezeiască.

CUVÂNT LA ÎNMORMÂNTAREA PĂRINTELUI CALIOPIE APETRI († Mai 1978)

Dumnezeu a făcut trei lumi. Una este în ceruri. Acolo este numai lumină, numai bucurie, numai cântare, numai mângâiere, numai veşnicie, numai desfătare şi tot ce vrei pentru fiinţele raţionale.

Aici pe pământ este o lume învrâstată, o lume schimbăcioasă. Aici tinereţea este împreunată cu bătrâneţea; sărăcia, cu bogăţia; bucuria, cu întristarea; viaţa, cu moartea, şi orice vom voi, toate le găsim amestecate.

Iar dincolo de mormânt, în lumea cea de dedesubtul pământului este numai scârbă, numai muncă, numai chinuri, numai lacrimă, numai durere, numai întristare şi numai veşnicie în cele grele şi dureroase.

Preasfântul şi preabunul nostru Dumnezeu, Care a binevoit să binecuvinteze neamul omenesc şi să se înmulţească pe acest pământ, Care, pentru greşeala primilor noştri protopărinţi, a izgonit pe om aici, în această vale a plângerii şi a ispitirii, în acest loc de

lămurire şi de pregătire pentru veşnicie, nu ne-a lăsat pe noi sub osânda cea dintâi.

A trimis pe noul Adam, Hristos. Prin sângele Său vărsat pe cruce a venit mângâierea şi mântuirea neamului nostru. A venit căderea printr-un om, iar printr-un Om-Dumnezeu a venit mântuirea neamului omenesc.

Acum nădejdea mântuirii noastre este tare, când ne aducem aminte de cuvântul Mântuitorului, Care a zis: *Cel ce crede întru Mine, chiar de va muri, viu va fi.* Deci, aşa şi iubitul nostru frate, Protosinghelul Caliopie, care a fost botezat în numele Preasfintei Treimi, al Tatălui şi al Fiului şi al Duhului Sfânt, care a crezut cu tărie în Hristos, Dumnezeul şi Mântuitorul nostru, care a luat şi al doilea botez duhovnicesc, călugăria, şi peste toate şi hirotonia, nădăjduim la puterea cea negrăită şi mila cea nemăsurată a lui Dumnezeu, că s-a mutat acum din moarte la viaţă.

Dacă ar fi viaţa noastră şi numai un minut, nu putem să nu greşim lui Dumnezeu, deoarece *întru fărădelegi ne-am zămislit şi în păcate ne-am născut*, sau cum zice dumnezeiescul Iov: *Cum se vor naşte copii curaţi din strămoşii cei necuraţi?*

Toţi am moştenit păcatul de la primul om, şi tot ce se naşte din trup, trup este, iar carnea şi sângele nu pot să moştenească Împărăţia Cerului, dacă n-am avea naşterea cea din apă şi din Duh, de care ne-am învrednicit cei care auzim cuvântul.

La iubitul nostru frate Caliopie – fiindcă cu nevrednicie i-am fost stareţ şi duhovnic şi a crescut pe lângă noi în familia noastră, care a mers cu mine în obştea cealaltă de la Mănăstirea Slatina – am observat trei mari fapte bune.

Mai întâi – ca duhovnic, ştiu taina vieţii lui – s-a luptat foarte tare să ducă viaţă curată, după făgăduinţa care a depus-o înaintea dumnezeiescului Altar. Şi-a dus în toată viaţa rânduiala aceasta, s-a stăpânit pe sine cu post, cu înfrânare, cu veghere, cu rugăciune, cu lacrimi, să nu calce votul făgăduinţei, ştiind că n-a făgăduit unui om, ci lui Dumnezeu, Care cercetează inimile şi rărunchii.

A doua faptă bună cunoscută de mine şi poate şi de alţii a fost milostenia. Mulţi săraci au plâns după el, după ce-a plecat din stăreţia acestei mănăstiri; multe văduve îmi spuneau că primeau ajutor de la el. L-am cunoscut om milostiv şi foarte deschis la mână. Nu a cerut nimeni de la el şi să se ducă de aici mâhnit.

Iar a treia faptă bună a fost jugul cel sfânt şi tare al suferinţei. Pentru că a dus jugul bolii până la mormânt; aproape 20 de ani de suferinţă a fost întristat sufletul său, dar duhul lui s-a bucurat. Că *întristarea cea după Dumnezeu*, cum zice marele Apostol Pavel, *pocăinţă şi mântuire lucrează*.

El a răbdat până la ultima suflare, că i-am făcut trei Sfinte Masluri, l-am împărtăşit şi i-am citit câteva dezlegări. A suferit, ducând crucea suferinţei. Cel mai bun motiv că s-a uşurat, şi credem în mila lui Dumnezeu că s-a şi mântuit, a fost că şi-a dus crucea suferinţei până la capăt.

Sfântul dumnezeiescul Isaac Sirul zice aşa: „Precum focul curăţă rugina de pe fier, aşa boala curăţă păcatul de pe om". Chiar dacă a greşit şi el ca un om ceva, dar suferinţa cea de-atâţia ani şi întristarea şi durerea lui cea lăuntrică şi cea exterioară l-au curăţit, şi acum se duce la odihnă. Acum, după

cuvântul Mântuitorului, vine la Hristos ca să ia mângâiere şi odihnă după o luptă dusă în această viaţă cu cei trei vrăjmaşi ai mântuirii noastre: lumea, trupul şi diavolul.

Iubiţii mei fraţi, dar oare fratele nostru, Protosinghelul Caliopie, când va veni la trâmbiţa cea mare a judecăţii, aşa o să vină, cum îl vedem acum? Oare va veni aşa, un trup galben şi strivit de durere şi aproape fără să aibă chipul cel dintâi şi lipsit de viaţă? Nu, fraţii mei! Ascultaţi pe dumnezeiescul şi marele Apostol Pavel, gura lui Hristos, vasul alegerii, ce ne spune. El arată foarte desluşit cele patru însuşiri ale trupurilor noastre după învierea cea de apoi. Ce zice? *Seamănă-se trup stricăcios, scula-se-va trup nestricăcios*.

Nu se va mai scula părintele nostru cu trup de acesta de ţărână! Doamne fereşte! Trupurile drepţilor, după înviere, nu se mai taie de săbii, nu se mai omoară de arme, nu mai au putreziciune, nu se mai vatămă de bătrâneţe, de boală, de neputinţă, absolut. Se scoală întru nestricăciune.

Şi iarăşi zice marele Apostol Pavel: *Seamănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere*. Auzi câtă putere are trupul unui drept la ziua judecăţii? Să întrebăm pe marele Vasile: Numai cu ameninţarea poate să clatine lumea ca pe-un măr; poate să biruiască nenumărate oştiri; poate să mute munţii din loc; poate să intre prin uşile încuiate; poate să facă oricare minune, pentru că se scoală trupuri puternice, nu în slăbiciune. Atâta putere le-a dat Dumnezeu celor care I-au slujit Lui.

Iar zice marele Apostol Pavel: *Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc*. Iată ce zic

dumnezeieştii Părinţi. Trupurile noastre după înviere, atât de subţiri vor fi şi atât de duhovniceşti, că într-o clipeală de ochi vor ajunge în ceruri, într-o clipeală de ochi în iad, pe pământ, la marginea lumii şi oriunde. Cu atâta iuţeală se vor mişca, cum arată şi dumnezeiescul prooroc Iezechiel, zicând: *Alerga-vor, Doamne, în grabă şi mai repede ca razele fulgerelor se vor întoarce sufletele la Tine.*

Nu mai este distanţă pentru trupurile duhovniceşti. Nu mai este greutate. Dimpotrivă, este multă uşurătate, multă duhovnicie şi multă subţirătate. Ca fulgerul şi mai repede ca fulgerul se poartă aceste trupuri duhovniceşti, asemenea cu îngerii lui Dumnezeu, după cum ne învaţă Mântuitorul, că la judecată nici nu se mai însoară, nici nu se mai mărită, ci sunt toţi ca îngerii lui Dumnezeu.

Şi iarăşi a spus marele Apostol Pavel: *Seamănă-se întru necinste, scula-se-va întru slavă.* Că ce este omul? Un pumn de ţărână, o mâncare a viermilor, o nimica, o umbră pe pământ, un vis şi o floare. Dar nu se mai scoală aşa la dreapta judecată! Dar cum? Ascultă pe dumnezeieştii Părinţi. Ascultă întâi pe Hristos, Care spune că *drepţii vor străluci ca soarele întru împărăţia Tatălui Meu.*

Ia închipuiţi-vă acum, că stăm câteva minţi de faţă aici, că lângă soarele acesta, fiind la amiază şi nefiind nori, ai mai vedea un soare şi încă unul şi încă o sută şi încă o mie, şi încă zeci de mii de sori. Câtă spaimă ar fi aici! Cât cutremur ar fi aici! Câtă groază şi minunăţie, văzând atâta lumină simţită! Dar când vor veni milioane şi milioane de drepţi şi de sfinţi şi toţi vor străluci ca soarele? Gândiţi-vă ce spaimă, ce bucurie, ce mângâiere şi ce cutremur va fi peste toate inimile oamenilor!

Şi aşa iubitul nostru frate, Protosinghelul Caliopie, va fi unul din aceşti sori care va străluci înaintea Mântuitorului şi va veni pe norii cerului odată cu nenumăraţii îngeri şi cu toate cetele drepţilor.

Aşa credem, aşa mărturiseşte Biserica şi aşa nădăjduim că vom vedea pe iubitul nostru frate, Caliopie, venind cu slavă şi cu cinste mare. Vor veni ceata începătoriilor, cum zic dumnezeieştii Părinţi, care vor suna trâmbiţele cerului. Că zice dumnezeiescul Ioan Gură de Aur: „De ai auzit pe apostolul că Domnul va veni întru glasul trâmbiţei de apoi, să nu crezi că una va fi trâmbiţa!" Că auzi ce spune în Evanghelie: *Va trimite pe îngerii Săi cu trâmbiţe şi vor suna, ca să deştepte pe cei morţi de la începutul lumii până în ziua aceea.* Aşa zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Mulţi vor fi îngerii, fără număr, nenumărate vor fi trâmbiţele de aur care vor suna".

Dar unde vor suna? Auzi ce spune Sfântul Grigorie Teologul: „Fiecare înger va suna în locul care l-a păzit pe pământ". Ce zice Proorocul Moise în cântarea a doua? *Şi a pus numărul hotarelor, limbilor, după numărul îngerilor lui Dumnezeu.* Ai auzit? Deci, fiecare hotar de ţară, fiecare hotar de provincie, de regiune, de sat, fiecare oraş, fiecare mănăstire, toate au îngerii lor. Şi fiecare înger va suna deasupra locului care i-a fost încredinţat să-l păzească în veacul de acum pe acest pământ.

Şi aceşti îngeri sunt din ceata începătoriilor sau a căpeteniilor, care este prima ceată a ierarhiei celei dintâi, după Sfântul şi dumnezeiescul Dionisie Areopagitul, pe care Sfântul Ioan Damaschin îl numeşte „Pasărea cerului".

Deci, când vor suna trâmbiţele acelea, auzi ce spune dumnezeiescul Grigorie: „Ce trâmbiţe vor fi acelea care vor fi sunate de milioane de îngeri? Care vor spinteca văzduhurile! Care vor despica mormintele! Care vor trezi morţii cei din veac! Într-o clipeală de ochi îi vor întrupa, din cele patru stihii din care a fost corpul omenesc: din apă, din pământ, din foc şi din aer.

Ce trâmbiţe vor fi acelea care vor străbate pământul şi vor ajunge în fundul iadului să cheme toate duhurile, toţi dracii şi pe toţi cei păcătoşi? Ce trâmbiţe vor fi acestea, că şi în sus vor suna, vor desface cerurile, şi mai presus de toate cerurile va ajunge glasul lor să cheme toţi îngerii cei fără de număr şi toate cetele drepţilor la judecată?"

Atunci se va împlini cuvântul marelui prooroc David, cel zis prin Duhul Sfânt: *Chema-va cerul de sus şi pământul de jos, ca să aleagă pe norodul Său.* Când auzi că va chema cerul, înseamnă toate puterile îngereşti; toţi îngerii din cer se vor coborî la glasul trâmbiţei. Iar când zice de pământul de jos, înseamnă toţi oamenii de la zidirea lumii şi toate duhurile răutăţii, care sunt în văzduh, pe pământ şi în iad. Că zice: *Chema-va cerul de sus şi pământul de jos.* Pentru ce? *Ca să aleagă pe norodul Său.*

Atunci va despărţi pe cei drepţi de cei păcătoşi, după cum spune Scriptura, *precum desparte păstorul oile de capre. Şi vor merge cei ce au făcut cele bune în odihna şi desfătarea cea veşnică, iar cei ce au făcut cele rele şi nu s-au pocăit, în munca şi osânda veşnică.*

Aşadar, să ne învrednicească mila şi îndurarea lui Dumnezeu, ca împreună cu iubitul nostru părinte,

Caliopie, de care ne despărţim acum pentru puţin timp, să avem parte cu ceata îngerilor, împreună cu toţi sfinţii care au bineplăcut lui Hristos Dumnezeu, de fericirea cea fără margini, de bucuria şi desfătarea în Duhul Sfânt, în veacul cel viitor. Amin.

PILDA BOGATULUI NEMILOSTIV ŞI SĂRACULUI LAZĂR

Nicăieri în Sfânta Scriptură nu s-a arătat aşa de luminat despre iad, precum Însuşi Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos a descoperit în Sfânta Sa Evanghelie, în pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr.

Ce zice? *Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră şi în vison, veselindu-se în toate zilele. Iar săracul Lazăr zăcea înaintea porţii lui, plin de bube, dorind să se sature de fărâmăturile ce cădeau de la masa bogatului; dar câinii, venind, îi lingeau rănile.*

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Ţi-am trimis pe săracul Lazăr la uşa ta, ca să se facă ţie învăţător de faptă bună şi pricină de iubire de oameni, dar ai trecut cu vederea folosul. Întrebuinţează-l acum, însă spre mai mare muncă şi pedeapsă".

Şi a murit săracul şi a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam, adică în veşnica bucurie a raiului, împreună cu proorocii, cu apostolii, cu mucenicii şi cu toţi drepţii.

Vedeţi că săracul şi mult răbdătorul Lazăr a intrat în rai după moarte, iar zgârcitul şi nepocăitul bogat a fost aruncat în iad cu diavolii. Că spune mai departe dumnezeiasca Scriptură: *A murit şi bogatul*

şi a fost îngropat, iar sufletul l-au dus în fundul iadului.

Şi în iad, ridicându-şi ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam şi pe Lazăr în sânul lui. Şi a zis: „Părinte Avraame, fie-ţi milă de mine şi trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, căci rău mă chinuiesc în această văpaie".

Zadarnic cere bogatul apă să-şi ude limba, căci nimeni nu-i dă. Avraam nu l-a ocărât, ci cu blândeţe i-a zis: *Fiule, adu-ţi aminte că ai primit cele bune în lumea aceasta şi Lazăr, cele rele; iar acum el se bucură, iar tu te chinuieşti.*

Dar de ce bogatul a primit cele bune în lumea aceasta? De ce a trebuit să aibă parte de bunătăţi în lumea aceasta, dacă în schimb, dincolo de mormânt, este trimis în muncile iadului?

Iată ce zic Sfinţii Părinţi: Bogatul, la poarta căruia stătea Lazăr şi veneau câinii şi-i lingeau rănile lui, şi nu se îndura să-i dea fărâmăturile de la masa lui, avea şi el ceva bun. A avut şi el ceva bun ca om. Şi pentru acele fapte bune, i-a îngăduit Dumnezeu în lumea aceasta să trăiască, să chefuiască, să se veselească. I-a plătit fapta bună! Că fapta bună cere răsplătire de la Dumnezeu, sau în veacul de acum, sau în cel viitor. Dar el n-a fost vrednic de plata cea veşnică şi Dumnezeu i-a plătit aici în puţine prin viaţa pe care a trăit-o.

Şi *Lazăr, cele rele*. Care cele rele? Lazăr, cât de drept era şi sfânt, ca om avea şi el câteva păcate; că nimeni nu-i fără de păcat, numai Dumnezeu. Şi atunci pentru păcatele lui, a suferit aici dureri şi răni şi necazuri, şi a plătit aici; a făcut canonul, ca acolo să se veselească. Şi i-a zis Avraam: *Şi acum, fiule, el se odihneşte şi se bucură, iar tu te chinuieşti*. Deci n-a reuşit bogatul cu cererea lui.

Şi văzând că n-a reuşit – auzi cât a ţinut vorba între ei –, începe cel de-al doilea dialog: *Dacă-i aşa, părinte Avraame*, adică dacă nu se poate ca Lazăr să-mi aducă un deget înmuiat în apă aici în văpaia iadului, *atunci trimite-l pe Lazăr în casa tatălui meu, că mai am cinci fraţi, să le spună lor unde mă muncesc eu, să nu vină şi ei la acest loc de muncă.*

Ai auzit nemilostivul cum se face milostiv acum? Cel care nu se îndura şi petrecea în mahmurii şi în beţii, ai văzut că durerile iadului l-au făcut milostiv? Ce zicea? „Mă ard eu aici, mă chinuiesc, măcar fraţii mei, săracii, să nu vină aici!" Şi îl roagă pe Avraam să trimită pe Lazăr la casa lor. Auzi că dragostea trece şi dincolo de mormânt? „Măi, măi, săracii! Ei nu ştiu ce-i aici!"

Dar nici aceasta n-a dobândit-o bogatul, pentru că auzi ce spune Evanghelia: *Atunci a zis Avraam: Fiule, au pe Moise şi pe prooroci*. Adică cele cinci cărţi pe care le-a scris Moise, şi cărţile proorocilor. Bogatul, însă, a început a se împotrivi: *Nu, părinte Avraame*, că au scriptura şi pe Moise, *numai dacă o să meargă cineva din morţi să le spună ce chinuri sunt, au să creadă!* Atunci Avraam a adeverit lucrul acesta: *Ba nu, fiule, dacă nu cred lui Moise şi proorocilor, chiar de-ar învia cineva din morţi tot nu vor crede*. Şi aceasta o adevereşte Mântuitorul la învierea lui Lazăr.

Dacă a înviat Lazăr din morţi, după patru zile, l-a crezut cineva? Ai auzit ce spune Evanghelia? *Şi pândeau iudeii să omoare şi pe Lazăr şi pe Hristos*. În loc să întrebe: „Măi, ce-ai văzut dincolo, că vii

după patru zile de pe cealaltă lume?" Ei voiau să omoare şi pe Lazăr, ca să tăgăduiască minunea Mântuitorului, cea mai vestită, înainte de moartea Sa, şi să tăgăduiască pe Hristos. Vezi cât este de adevărat!?

Dacă ar veni unul acum din morţi şi ar începe a predica într-un oraş undeva, ştii ce fac? Imediat îl arestează! „Măi nebunule, ce bagi panică în lume?" Aşa se întâmplă cu oamenii. Chiar de-ar învia cineva din morţi.

Dar, dacă crede Sfânta Scriptură, îi mai de crezare cuvântul lui Dumnezeu, decât dacă învie unul din morţi. Ai văzut ce spune Apostolul Petru? *Noi am văzut pe Domnul în munte* – Muntele Taborului –, *dar avem mai adevărat cuvântul credinţei.*

Ai văzut? Cu toate că-L văzuse la Schimbarea la Faţă pe Hristos, dar mai adevărat avem cuvântul credinţei, adică Sfânta Scriptură. Deci, Sfânta Scriptură când ne spune un lucru, Dumnezeu ne vorbeşte prin ea. Aceasta a vrut să spună Avraam.

Apoi continuă dialogul: *Fiule, mai este ceva: Între noi şi voi mare prăpastie s-a întărit, ca nici aceia să nu poată veni la noi, şi nici noi să nu putem merge la voi.* Ştiţi voi ce înseamnă prăpastia aceasta? Întrebaţi pe Sfântul Grigorie de Nyssa, la cuvântul pentru cei care cheamă spiritele: „Măcar dacă îmi spui tu mie, spiritistule, că chemi duhurile morţilor, adică sufletele morţilor, dar pe mine prăpastia mă înfioară". Că duhurile răutăţii, dracii, vin la spiritişti şi se arată în chipul neamurilor, a mamei, a tatei şi zic: „Uite, l-am văzut pe tata, pe mama!" Toţi aceştia sunt draci, care iau chipul rudeniilor moarte.

Zice: „Tu dacă zici că vine cutare la cheremul tău, că-l chemi la masa spiritistă, la medium, eu te întreb pe tine cum poate trece prăpastia de care spune Evanghelia? *Că între noi şi voi mare prăpastie este*". Dar ştiţi voi ce-i prăpastia aceea? Este puterea Atotţiitorului Dumnezeu, care a pus hotar sufletului. „Până aici să mergi, pe pământ nu te duci!" Numai cu iconomie dumnezeiască, când l-ar trimite pe unul să se arate undeva.

Dar de ce nu dă Dumnezeu drumul acum părintelui Caliopie, pe care l-am îngropat deunăzi sau părintelui Nicodim sau părintelui cutare, ca să vină să ne spună? Dacă ar veni, noi nu ne-am putea mântui. Dar de ce? N-am avea credinţă! Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Prin credinţă umblăm, nu prin vedere.* Ce este credinţa? Întreabă pe acelaşi apostol: *Este încredinţarea celor nădăjduite şi dovedirea lucrurilor celor nevăzute.*

Eu, care am credinţă, n-am nevoie să văd, că dacă văd, nu mai am credinţă. Ai auzit ce spune Apostolul Petru? **Fără credinţă nu este cu putinţă omului să placă lui Dumnezeu**. Deci de aceea nu le dă drumul, ca noi să rămânem sub credinţă şi să fim fericiţi de Duhul lui Dumnezeu şi de Hristos, Care a zis: *Fericiţi de cei ce n-au văzut şi au crezut.*

Dar că ne aud pe noi cei morţi, adică drepţii din Rai şi morţii din iad şi că ne văd, ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur, că ei pururea ne văd. Şi când văd că cei din neamul lor sunt răi, beţivi, curvari, hoţi, înjurători, hulitori, necredincioşi, foarte mult plâng şi se roagă: „Iată, Doamne, cum au uitat de Tine!" Iar când văd că facem fapte bune, foarte se bucură, că ştiu că o să moştenim bucuria împreună cu ei în cer.

Deci voi, care aţi venit aici, aţi pornit la rugăciune pentru voi pe cei din ceruri. Dar ştiţi voi cât este starea asta, ca să ne vadă pe noi şi să ne audă? Numai până la Judecata de Apoi. De la Judecata de Apoi s-a închis uşa, s-a pus capacul. Cei din Rai nu mai văd pe cei din iad, dar nici pe cei de pe pământ. N-aţi citit „Uşa Pocăinţei"? Iată de ce:

După judecata universală, la sfârşitul lumii, pentru că nu mai este de folos credinţa de atunci înainte, că nu mai avem ce crede, că ne ducem acolo să vedem, că mergem numai în vedere, nu mai este nevoie să se lase starea asta provizorie, ca să ne vadă ei pe noi şi să ne audă. Dar acum de ce îi lasă să ne vadă? Pentru că dragostea a trecut dincolo de mormânt şi ca să-i pună la rugăciune; că şi cei răposaţi, când ne văd pe noi aici că suntem în ispite, în necazuri, în griji, cad la Dumnezeu, că sunt minţi goale fără de trupuri, minte către minte: „Doamne, nu lăsa pe tata, pe mama, pe sora!... Uite se prăpădeşte în păcate! Doamne, dă-i gând să vină la pocăinţă, nu-l lăsa, că se duce în iad!"

Dar aceasta după învierea cea de obşte nu va mai fi.

Aţi văzut cum va fi după învierea cea de obşte? Cei din iad vor vedea pe cei din Rai, dar cei din Rai nu-i mai văd. Dar de ce? Pentru că acum este starea provizorie. Ei stau în Rai, dar se supără din cauza noastră. Când ne văd că facem rău, ei se întristează. Şi auzi ce cântă Biserica? „Unde nu este durere, nici întristare, nici suspin". Asta va fi de la judecată înainte. Dar acum ei, văzând pe sora, pe fiul, pe nepotul că face păcate pe pământ, şi ştiind că se face vrednic de munca cea veşnică şi-L mânie pe Dumnezeu, se întristează şi cad şi se roagă să-l ierte Dumnezeu.

Şi această stare, Dumnezeu anume o lasă, ca să-i pornească spre rugăciune, ca prin rugăciunea aceea să îmblânzească dreptatea lui Dumnezeu, ca să-i ducă pe toţi la mântuire.

Ce se întâmplă însă de la judecata universală înainte? Aţi văzut, dacă aţi avut ocazia în viaţă, un foc mare în timpul nopţii, pe un deal. Şi noi am fi pe alt deal sau pe-un şes. Şi ar fi oameni lângă focul acela, la lumina cea mare, iar noi am fi departe de foc, la întuneric. Aşa este că noi de la întuneric îi vedem pe cei de la lumină? Îi vedem. Dar acei de la foc, dacă-i noaptea şi-i întuneric beznă, ne văd pe noi? Nu! Până nu intrăm în raza focului, nu ne văd. Aşa se întâmplă după Judecata de apoi, că vorbim după „Viaţa repausaţilor".

Cei din iad vor vedea pe cei din rai, din lumină, iar cei din lumină nu vor mai vedea pe cei de la întuneric, ca să nu se mai întristeze, după cum spune: „unde nu este întristare şi durere". Aceasta va fi de la Judecata de apoi înainte. Dar până atunci cei din Rai ne văd şi ne-aud, şi foarte tare îi doare inima şi se supără când văd că facem rău, şi foarte îi bucurăm pe dânşii când facem bine.

De aceea, în starea asta în care ne aflăm acum, când Biserica mijloceşte pentru cei din cer şi pentru cei din iad, este o mare fericire, câtă vreme Sfânta Biserică are Liturghia. Scrie la Daniil proorocul: *Va înceta jertfa şi turnarea şi în Biserică va fi urâciunea pustiirii.* Va fi vai şi amar când vor plânge Bisericile lui Dumnezeu şi nu va mai fi Sfânta Liturghie. Că atunci nu se mai pot scoate sufletele din iad.

Deci acum, cu darul lui Hristos, având libertate şi putând face Sfânta Liturghie şi slujbe pentru morţi şi pentru cei vii, ferice de acei care se îngrijesc din vreme şi se silesc să-şi facă cât pot şi cât este vreme cele ce sunt de folos pentru sufletele lor şi pentru ale celor din Rai şi pentru ale celor din iad.

Şi acestea vi le-am spus pentru că zic unii: „Da, dar el este în iad, el este în cer...". Nu. După moarte nu mai este distanţă. Ai văzut că bogatul din fundul iadului vorbeşte şi aude pe cel din înălţimea cerului, din Rai. Iar ca să fie sufletele prezente aici, ele sunt prezente cu vederea şi cu auzul aici, dar cu fiinţa nu, că este prăpastia, adică puterea atotţiitorului Dumnezeu. Aceasta stăpâneşte să nu vie cu prezenţa aici, ca noi să umblăm prin credinţă şi nu prin vedere, ca să avem fericirea cea zisă în fericirea a zecea de Hristos, după înviere: *Fericiţi sunt cei ce n-au văzut şi au crezut.* Amin.

ISPITIREA DIN CELE OPT PĂRŢI

Să cunoaştem meşteşugul războiului nevăzut şi să vedem din câte părţi suntem atacaţi în lupta noastră duhovnicească de fiecare ceas şi minut.

Şi, fiindcă nu tot cel ce se luptă se încununează, avem trebuinţă de mare trezvie şi grijă în toată vremea asupra luptelor celor de gând şi asupra dracilor care ne dau război, ispitindu-ne din cele opt părţi: din spate, din faţă, din stânga, din dreapta, de sus, de jos, dinăuntru şi dinafară.

Ispita din spate

Diavolul îţi aduce aminte păcatele pe care le-ai făcut înainte, ca să-ţi spurce mintea cu ele; poate ai

înjurat, poate ai desfrânat, poate ai furat, şi tu te-ai lăsat de ele, dar el ţi le-aduce iar aminte.

Memoria noastră este ajutată de imaginaţie la relele pe care le-am făcut, când ne-am petrecut viaţa fără grijă şi fără paza minţii.

Care-i scopul lui? Să-ţi aduci aminte de ele, poate le vei mai face. Când vezi că diavolul ţi-aduce în minte gândurile care le-ai părăsit şi păcatele care nu le-ai mai făcut, să ştii că te ispiteşte din spate, cu cele ce le-ai uitat. El nu vrea să le uiţi, el vrea să ţi le amintească, ca să te ispitească cu ele.

Ispita din faţă

Când ne tulburăm cu mintea pentru cele ce închipuim că vor veni asupra noastră, suntem ispitiţi din faţă. „Măi, am să îmbătrânesc; o să vină o boală; o să vină un război; o să vină o foamete; o să vină un potop; cutare mă pândeşte, are să-mi facă rău; o să-mi iasă înainte, o să-mi fure...", şi începi a te tulbura cu mintea de cele care crezi tu că or să vină asupra ta. Şi te tulburi degeaba, că nimeni nu ştie ce are să fie. Dar vrăjmaşul, ca să nu fii liniştit, îţi dă tot felul de gânduri.

Aceste închipuiri le aduce vrăjmaşul în mintea noastră cu scopul de a ne tulbura şi a ne înspăimânta de cele pe care le credem că vor veni asupra noastră.

La aceste ispite avem cuvântul Mântuitorului: *Nu vă îngrijiţi de ziua de mâine, căci ziua de mâine se va îngriji de ale sale. Ajunge zilei răutatea ei.*

Ispita din stânga

De câte ori vom cunoaşte păcatul şi totuşi ne vom lăsa momiţi de el şi îl vom lucra cu mintea, cu cuvântul sau cu fapta, atunci ne ispitim din stânga.

Eu ştiu că-i păcat să mănânc mult, dar mănânc mult; eu ştiu că-i păcat să beau, dar beau; eu ştiu că-i păcat să urăsc pe cineva, dar urăsc; eu ştiu că-i păcat să vorbesc de rău, dar vorbesc; eu ştiu că-i păcat să ţin minte răul, dar ţin minte; eu ştiu că-i păcat să fiu desfrânat sau să fur sau să înjur sau să fumez, dar mă las biruit şi fac aceste păcate.

Aşa suntem ispitiţi din stânga, prin chipul cel arătat al răutăţii.

Ispita din dreapta

Ispita din dreapta este de două feluri. Prima este atunci când credem în visuri sau vedenii şi, crezând în ele, suntem înşelaţi de draci. Dracii se fac în chipul lui Hristos, în chipul Maicii Domnului, în chip de ierarhi, în chip de mucenici, precum zice Apostolul Pavel: *Satana se preface în chip de înger al luminii.*

Dacă credem în aceste năluciri şi visuri suntem ispitiţi din dreapta.

Iarăşi, este ispită din dreapta, atunci când facem fapta bună cu scop rău şi nu spre slava lui Dumnezeu, şi n-avem smerenie; când zidim pe temelie de umbră.

Ispita de sus

Ispita de sus este tot de două feluri. Când începem o nevoinţă mai presus de puterea noastră fizică sau intelectuală. Nevoinţa trebuie să se facă cu dreaptă socoteală, după măsura puterii fiecăruia. Nimeni nu are voie să ia o nevoinţă mai presus de puterea lui. Marele Vasile spune: „Măsura înfrânării se ia după măsura puterii fiecăruia". Nu toţi pot să postească la fel, sau să facă metanii la fel, sau să facă

milostenie. Fiecare după măsura şi după puterea lui să facă fapte bune.

Când ai luat o nevoinţă mai presus de putere, diavolul râde de tine. Ştii cum este? Ca şi cum ai lua un sac greu, care nu-l poţi duce deloc; îl duci oleacă şi-l laşi jos mai încolo.

Ispita de sus mai este şi atunci când iscodim Sfintele Scripturi mai presus de puterea înţelegerii noastre. Sfântul Apostol Pavel spune: *Cât aţi fost prunci, v-am hrănit pe voi cu laptele cel cuvântător al Evangheliei, că nu eraţi în stare să mâncaţi hrană vârtoasă.* Iar Sfântul Grigorie de Nyssa spune: „Nu spargeţi oasele Scripturii, având dinţii înţelegerii de lapte!" Că vrem să ne băgăm la lucruri care nu le înţelegem şi care nu le-am citit la Sfinţii Părinţi şi n-au tâlcuirea celor mai mari teologi ai lumii. O iscodire ca aceasta vine din mândrie şi, dacă cineva nu se va smeri, ajunge la nebunie, la hulă şi la eres.

Cu ispita de sus au fost înşelaţi toţi sectarii, toţi ereticii de la începutul lumii, că au vrut să înţeleagă Scripturile după mintea lor.

Sfânta Scriptură este un izvor fără de fund, pentru că este înţelepciunea lui Dumnezeu. Scriptura este ca o mare care nu are fund. Dacă eu nu ştiu să înot şi mă bag în mare, nu-i de vină marea că mă înec; eu, obraznicul şi îndrăzneţul, m-am băgat într-o apă mai adâncă decât mine şi m-am înecat.

Sfântul Grigorie Teologul a asemănat iscodirea Sfintelor Scripturi cu o prăpastie, zicând: „Şi privirea la cele înalte fără de frâu, poate să ne dea nouă brânci în prăpastie". De aceea iscodirea Sfintelor Scripturi mai presus de înţelegerea noastră este ispită de sus.

Ispita de jos

Este atunci când nu vrem să facem fapta bună după puterea noastră. Eu aş putea să postesc până seara, dar mă lenevesc. Eu aş putea să fac milostenie mai multă, dar mă zgârcesc. Eu aş putea să fac metanii mai multe, dar nu fac. Eu aş putea să priveghez mai mult; dar nu priveghez. Eu aş putea să mă rog mai mult; dar nu mă rog, şi mă las, vorba ţăranului, pe tânjală.

Când nu ne ridicăm cu lucrarea faptei bune, după puterea noastră, până la nivelul la care suntem datori să ne ridicăm, suntem ispitiţi de jos, adică ne trage diavolul în jos de la măsura şi de la limita faptei bune, care suntem datori s-o lucrăm.

Ispita din afară

Ispita din afară vine prin cele cinci simţiri, adică prin vedere, auz, gust, miros şi pipăire – care se numesc la Sfinţii Prooroci **ferestre ale sufletului**. Prin aceste cinci simţiri, omul primeşte mari păcate în sufletul lui, dacă nu are trezvia atenţiei şi paza minţii. Cele cinci simţiri sunt cinci şipote fireşti ale noastre, prin care diavolii toarnă în sufletul nostru tot felul de patimi şi răutăţi.

Mai folosesc diavolii o altă ispită mai mare decât cele cinci simţiri: *imaginaţia*. Imaginaţia este mai subţire ca cele cinci simţiri, dar este mai groasă decât mintea.

Imaginaţia mai este numită şi simţire de obşte. Ea nu-i dă război sufletului în vremea ispitei numai cu cele ce a văzut, ci şi cu cele ce a auzit, şi cu cele ce a gustat şi cu cele ce a mirosit şi cu cele ce a pipăit. Cu toate îi dă război sufletului.

Ea prinde cele cinci simţiri şi dă război sufletului. De aceea este mai greu să păzeşti imaginaţia decât cele cinci simţiri, decât însăşi mintea.

Ispita dinăuntru

Dinăuntru ies toate păcatele noastre, adică din inimă, cum a zis Mântuitorul la Apostoli: *Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om* – atunci era vorba de spălatul mâinilor –, *ci ceea ce iese*. Că ceea ce iese, iese din inimă. Din inimă ies preacurviile, uciderile, mândria, jignirile, ura, răzbunarea, făţărnicia, viclenia, toate răutăţile; ca dintr-un iad ies din inima noastră, şi de aceea, oricând ies acestea din inima noastră, suntem ispitiţi cu ispita dinăuntru.

Sfântul Clement spune: „Pune pe gând străjer la poarta inimii tale, ca să nu primească nici pe cele ce vin din afară, nici pe cele ce ies dinăuntru!" Să le opreşti pe cele ce ies dinăuntru cu rugăciunea „Doamne Iisuse"; să le opreşti pe cele ce vin dinafară cu cugetarea la muncile iadului, la fericirea raiului, la rugăciune şi la celelalte fapte bune.

CELE DOUĂSPREZECE TREPTE ALE PĂCATULUI

Păcatul, de când ia fiinţă în mintea omului şi până îl duce pe om la sinucidere, la moarte, are 12 trepte.

Dumnezeu i-a dat atâta putere omului să nu greşească! Puterea de sine stăpânitoare. Omul are atâta putere, pusă de Dumnezeu în el, că dacă ar veni toţi dracii din iad, nu-l pot face să păcătuiască. Voi

nu citiţi la Psaltire: *Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai încununat pe noi.* Şi iarăşi spune în Sfânta Scriptură: *Dumnezeu l-a zidit pe om şi l-a lăsat în mâna sfatului său.*

Am să vă spun cum îl ia păcatul pe om, de la treptele cele mai de jos şi îl duce până la sinucidere, dacă omul nu bagă de seamă să oprească păcatul de la început.

Ce este păcatul? După mărturia Sfintei Scripturi, păcatul este călcarea legii lui Dumnezeu, sau boldul morţii, şi este urâciune înaintea lui Dumnezeu, fiind lucrul diavolului.

În Sfânta Scriptură, păcatul se numeşte „furnico-leu". *Furnico-leul a murit de foame, pentru că nu avea de mâncare.* Pentru că la început păcatul este cât o furnică, numai un gând, mai pe urmă, dacă nu-l vom ucide prin împotrivire, spovedanie şi rugăciune, el va ajunge puternic ca un leu.

Sfântul Efrem Sirul spune că păcatul este un drac rău, care, furişându-se, pune stăpânire încet-încet pe sufletul nostru. Şi pentru a putea scăpa de acest drac şi să oprim păcatul să pătrundă în mintea şi-n inima noastră, trebuie să avem o mare trezvie a atenţiei, care se naşte din frica de Dumnezeu, cum zice Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Cel ce crede, se teme; iar cel ce se teme, se trezeşte".

Prima treaptă a păcatului este când cineva nu vrea să facă fapta bună.

Dumnezeu a dat putere omului să facă toată fapta bună; şi el, dacă nu vrea să facă fapta bună, are păcat.

A doua treaptă a păcatului este când cineva face binele, dar cu scop rău.

Sfântul Ioan Damaschin spune aşa: „Binele nu este bine, când nu se face bine".

Bunăoară să vă dau exemplu: Cineva posteşte şi nu mănâncă, dar vorbeşte de rău şi are ciudă pe cineva. Ce foloseşte postul trupesc, dacă n-are postul sufletesc unit cu el. Sau face milostenie, dar din avere de furat. Sau face fapta bună, dar se mândreşte; amestecă cu slavă deşartă, cu mândrie. Iar i-a pierdut plata diavolul. Deci face fapta bună, dar nu-i bună, că-i amestecată cu răul.

Sau face fapta bună cu scop rău. Fapta bună făcută cu scop rău trece de partea scopului, şi dacă scopul este rău şi fapta bună se face rea. Dacă scopul este bun, atunci fapta bună rămâne întemeiată şi bună.

Tot aşa, când face cineva fapta milosteniei, cu scopul de-a fi lăudat de oameni, sau rugăciunea sau postirea sau altă faptă bună, care nu priveşte spre slava lui Dumnezeu, ci spre alt scop oarecare lumesc, acea faptă bună este fără de suflet. Este moartă. Fapta bună are trup şi suflet. **Trupul faptei bune este lucrarea ei, iar sufletul sau viaţa ei este scopul,** dacă scopul este bun şi drept.

În treapta a doua a păcatului este şi lucrarea cea cu lipsă a faptei bune. Când cineva face fapta bună, dar n-o face desăvârşit, ci cu lipsă. Toată fapta bună trebuie să se facă desăvârşită şi plină, nu cu ştirbire. Când fapta bună este făcută cu lipsă şi nu desăvârşit, atunci ne aflăm în a doua treaptă a păcatului.

Vă dau un exemplu. Când cineva se roagă lui Dumnezeu, dar nu cu mintea şi cu inima, ci numai cu buzele şi cu gura, răspândindu-se cu mintea la

lucrurile veacului de acum. Ori se gândeşte la târg, ori la ceea ce mai are de făcut, ori îşi aduce aminte că n-a dat mâncare la animale, orice altceva. Acela este în treapta a doua a păcatului.

A treia treaptă a păcatului este bântuiala lucrului celui rău. Adică atunci când vine momeala gândului celui rău în minte. Îi vine omului un gând de curvie, sau de mânie, sau de ucidere, sau de mândrie, sau de slavă deşartă, sau de viclenie, sau de zavistie, sau de ură, sau de răzbunare, sau, în sfârşit, orice gând pătimaş şi rău, când bântuieşte mintea omului, aceasta este a treia treaptă a păcatului.

A patra treaptă a păcatului este consimţirea sau unirea. Când unim mintea noastră cu gândurile pătimaşe care le-am amintit mai sus sau cu oricare alt gând de păcat. Păcatul vine întâi simplu în mintea noastră. Orice gând pătimaş, să zicem: femeie, bani, slavă, n-ar fi un păcat. Este momeala gândului simplu al păcatului. Dar când noi gândim la femeie şi începem a ne uni cu gândul, oarecum cu patimă, şi la bani şi la slavă şi la orice, am trecut atunci cu mintea în treapta a patra a păcatului.

Ne-am unit cu mintea, cu gândul cel rău al păcatului. Se mai numeşte această treaptă şi consimţire. Adică atunci când mintea începe a consimţi să stea de vorbă cu gândul cel rău şi pătimaş.

A cincea treaptă a păcatului este lupta. Lupta se dă de aici înainte pe toate treptele păcatului. Lupta este aceea când omul a consimţit cu mintea să stea de vorbă cu păcatul, cu gândul pătimaş, gândul păcatului, şi îndată, fiind pătruns de frica lui Dumnezeu, începe a se lupta, a-l scoate din minte. Vede că nu-i bun.

I-a venit un gând de ură, de desfrânare, un gând de răzbunare, un gând de mândrie, de trufie sau de zavistie sau de pizmă sau de răutate, şi îndată, văzând că nu-i bun, începe a se lupta să-l scoată din minte. În această treaptă se încaieră la luptă trei minţi. Mintea drăcească, mintea omenească şi mintea sfintelor puteri.

Diavolii trag mintea noastră spre rău, spre păcate; sfintele puteri sau îngerii, spre gânduri bune, iar mintea omului stă în mijloc şi de bună voie se pleacă spre bine sau spre rău. În acest timp, cât mintea noastră se luptă, fie primind gândurile rele de la draci, fie pe cele bune de la îngeri, lupta aceasta în mintea omului este vrednică sau de cununi sau de pedeapsă veşnică.

După această treaptă, **trece în a şasea treaptă a păcatului, care este învoirea**. Dacă a cedat de bună voie după această luptă să se învoiască cu gândul pătimaş, cu gândul păcatului, a trecut acum în treapta a şasea a păcatului şi trece de bunăvoie de la învoire la imaginaţie şi începe să şi le închipuie.

A şaptea treaptă este păcatul cu mintea. După ce omul a primit un gând pătimaş, începe a se îndulci cu mintea. Omul de la gând începe a-şi imagina păcatul. Ori îşi închipuieşte faţa femeii pe care o iubea cu patimă, sau cândva a avut patimă asupra ei, ori îşi închipuie faţa aceluia pe care-l urăşte. N-ai păţit câteodată, când stai la rugăciune şi e cineva care te urăşte şi ai ciudă pe el, parcă te sfădeşti cu el? Parcă dacă ar fi acolo de faţă i-ai zice ceva. Acum mintea este în luptă în treapta a şaptea.

Diavolii iau faţa aceluia ce ne urăşte sau ne-a ocărât sau ne-a făcut vreun rău, şi răscolesc

amintirea răului care ni l-a făcut şi însoţesc ţinerea în minte a răului cu imaginaţia şi dau război sufletului grozav, ori cu faţa aceea ce-a iubit-o cu patimă, din partea poftitoare a sufletului, ori pe aceea pe care a urât-o sau te-a urât pe tine şi ţi-a făcut necaz.

Sau cu banul, dacă-ţi place. Îţi înfăţişează punga de-acum, lădiţa cu parale, haine multe, slavă deşartă, boi mulţi, oi multe, cai mulţi, avere multă, şi aşa mai departe. Dacă l-ai scăpat din treapta învoielii, el de-acum imaginează, că dracul se numeşte „zugrav vechi". Ştie să zugrăvească mult mai mult decât ştii tu. Până ce i-ai dat voie. Zugrăveşte şi femei şi oameni şi târguri, ce vrei.

Când vei vedea că vin acestea prin imaginaţie, începe să-ţi dea război cu idolii păcatului. Vezi ce spune Sfânta Sinclitichia: „Idoli au stătut şi m-am împotrivit!" Toate păcatele în treapta a şaptea se fac idoli. Se închipuiesc. Pe tabla împăratului minţii, al imaginaţiei, apar: femei, oameni care ne urăsc, bani, socoteli, ţi-aduce aminte din urmă, fel de fel. Şi sufletul în treapta a şaptea păcătuieşte cu mintea şi îşi închipuie. Oare nu păţim noi acestea? Care n-a păţit şi nu păţeşte acestea în toată clipa?

Eu, păcătosul, le păţesc; poate voi sunteţi scutiţi. Cine nu-şi închipuie păcatul cu mintea? Şi crezi că-i uşor păcatul cu mintea! Să nu crezi că-i uşor! Auzi ce spune Sfântul Efrem Sirul: „Fraţii mei, nu mă aruncaţi în negrijă, pentru păcatul cu mintea. Dacă păcatul cu mintea n-ar fi fost greu, nu era nevoie ca dreptul Iov, cu 1850 de ani înainte de venirea Domnului, să aducă jertfă un bou în fiecare seară".

Pentru ce? Avea şapte feciori şi trei fete, şi erau tineri. Şi aşa de tare se temea Iov de Dumnezeu, ca

nu cumva copiii lui să greşească cu gândul, încât aducea jertfe de curăţire, să-i cureţe pe copii de păcatul cu gândul. El nu greşea cu gândul şi era înainte de Legea Veche, că era înainte de Moise. Înainte de Legea scrisă şi de Legea Darului păcatul cu gândul se curăţea cu jertfe.

Dacă păcatul cu gândul n-ar fi greu, zice Sfântul Efrem, n-ar fi socotit Hristos, Însuşi Cuvântul şi Înţelepciunea lui Dumnezeu, preacurvie întru poftă de muiere şi ucidere întru a urî pe fratele. Ce zice? *Cela ce priveşte la femeie, spre a o pofti pe dânsa, iată a preacurvit cu dânsa întru inima sa.* Iată preacurvie nevăzută! Numai cu gândul. *Cela ce urăşte pe fratele său, ucigaş de om este.*

De câte milioane de ori am omorât noi în viaţa noastră? De câte milioane de ori am preacurvit noi? De câte ori am urât pe fratele, de atâtea ori am făcut ucidere. De câte ori am privit cu patimă la o femeie, sau chiar neprivind, am imaginat-o în gândul nostru şi ne-am învoit cu gândul păcatului, de atâtea ori am fost preacurvari cu inima înaintea lui Dumnezeu.

Iată de ce trebuie pocăinţă amară! Straşnică! Iar omul zace într-un păcat groaznic – eu, păcătosul –, nesimţirea. Din cauza nesimţirii, mi se pare că nu-s chiar aşa păcătos. Doar n-am curvit azi, n-am furat azi!

De câte ori am preacurvit cu mintea şi am urât pe fratele, am fost preacurvari şi ucigaşi. Şi aceasta o stabileşte Însuşi Dumnezeu Cuvântul. Deci, iată, fiindcă vorbim de treapta a şaptea a păcatului, cu gândul, noi suntem preacurvari de mii de ori şi ucigaşi. Pentru că cu gândul preacurvim şi cu gândul urâm pe fratele.

Ne facem şi ucigaşi şi preacurvari, şi apoi ni se mai pare că suntem călugări sau chip cioplit de călugări sau momâi de pus în cânepă să se sperie vrăbiile, că avem haine lungi. Dar dracii râd de noi, că văd că în noi nu este viaţă şi trăire, ci numai forma. Forma exterioară nu ne ajută!

Deci în treapta a şaptea omul păcătuieşte cu mintea prin imaginaţie, după ce s-a învoit cu gândul în treapta a şasea.

Treapta a opta a păcatului este păcatul cu lucrul. Treapta a opta este mai grea. De-abia în treapta a opta omul păşeşte la păcat cu lucrul.

Unul care-i luptat de duhul curviei, sau de-al răzbunării, sau de-al iubirii de argint, sau de-al iubirii de slavă, sau de-al mândriei – că toţi suferim de acestea în toată clipa –, până în treapta asta s-a luptat cu gândul. De ce învaţă Sfinţii Părinţi: „paza minţii, paza minţii!"? Trezvia atenţiei, ferirea minţii de la păcat? Că-i acelaşi lucru. Ori vei zice veghere a minţii, ori priveghere a minţii, ori ferirea minţii, ori trezvia atenţiei, este acelaşi lucru. Cum ai zice: pâine, felie de pâine, bucată de pâine, fărâmătură de pâine, că tot acelaşi lucru este.

În această lucrare de pază a minţii, este o lucrare de geniu pentru călugări. De aceea spune Sfântul Isihie Sinaitul în Filocalie: **Nimeni, care nu are paza minţii, nu va scăpa de căpeteniile tartarului în vremea morţii şi în vremea când trece prin vămi**. Pentru ce? Dacă n-a păzit mintea, el a fost preacurvar nevăzut toată viaţa şi ucigaş şi iubitor de argint şi iubitor de slavă şi mândru, dar el n-a ştiut. El zace în adâncul păcatelor şi nu le-a simţit din cauza nesimţirii.

Deci, în treapta a opta, omul care s-a luptat până acum de la momeala gândului, de la consimţire, de la alegerea de a trece mai departe spre luptă, de la luptă, de la învoială, de la păcatul cu mintea, cedează la păcatul cu lucrul.

Până aici s-a luptat el cu imaginaţiile, cu închipuirile păcatului; de aici încolo, ori cade în păcat cu femeia, ori cade în păcatul malahiei, ori se apucă de strâns bani, ori urăşte pe fratele lui şi începe să-l bată, ori se mândreşte, ori zavistuieşte, ori se răzbună, ori dă în judecată pe cutare, ori se apucă de furat sau de fumat. Toate păcatele trec prin aceleaşi trepte şi tot ce este în om rău, trece la păcatul cu lucrul, care este treapta a opta.

Deci el, până a ajuns în treapta a şaptea a păcatului, s-a luptat nevăzut, iar acum trece la păcatul văzut cu lucrul. În treapta a opta a păcatului, omul cedează şi începe cu trupul să săvârşească păcatul cu lucrul.

Treapta a noua a păcatului este obişnuinţa sau obiceiul. Un duhovnic bun, la mărturisire, ştie pe cel păcătos în ce treaptă este. Dacă-l întrebi aşa: „Moşule, sau mătuşă, sau soră, de ce fumezi?" „Părinte, m-am obişnuit cu ţigara!" Deodată îţi spune că este în treapta a noua. Că el n-a căzut o dată în viaţă. El spune că s-a obişnuit cu ţigara, că ţine tabachera cam aproape.

„De ce bei, moşule?" „M-am cam obişnuit, părinte, cu paharul, cu rachiul, cu vinul!" „De ce spui minciuni?" „Părinte, m-am cam obişnuit cu ele!" „De ce faci cutare păcat trupesc?" „M-am obişnuit cu el!" „De ce furi?" „Părinte, aşa mi-i obiceiul!"

Deci îl cunoşti de la această vorbă în ce treaptă este, adică în treapta a noua. Acestea sunt trepte mai grele de-acum. Treapta a noua este obiceiul păcatului.

Treapta a zecea a păcatului este deprinderea păcatului, nu-i obicei. Omul în treapta a noua face păcatul din când în când, din obişnuinţă, dar în treapta a zecea îl face mereu; s-a deprins să păcătuiască.

Treapta a zecea a păcatului este cea mai periculoasă, pentru că păcatul devine a doua fire, a doua natură. Omul fuge la cârciumă şi la pahar vrând-nevrând. „Măi, da lasă-te de beţie, de fumat, uite că eşti bolnav! Te duci în gheenă, îţi pierzi şi mintea şi trupul şi sănătatea! Îţi pierzi toate dacă mai bei! Ţi-a spus şi doctorul, îţi spune şi duhovnicul!” „Nu, domnule, m-am deprins! Eu, dacă nu beau un pahar de vin sau de rachiu, nu mai pot să trăiesc!”

El îţi spune singur pe ce treaptă este. „M-am deprins şi nu pot”. Ori minte, vrând-nevrând; ori curveşte, vrând-nevrând; ori fură, vrând-nevrând; ori bea, vrând-nevrând; ori se bate, vrând-nevrând. De ce? Păcatul de la obişnuinţă a ajuns la deprindere. S-a deprins.

În treapta a zecea, păcatul devine a doua natură. Este aproape ceva firesc, natural la el. Şi ca să întorci un om de pe treptele acestea la pocăinţă, îţi trebuie mai mare luptă. În treapta a şaptea, a opta, dacă a căzut o dată, se întoarce uşor. În treapta a noua mai greu, că a început să se obişnuiască. În treapta a zecea este mult mai greu să se întoarcă.

S-a deprins şi nu se lasă până nu face păcatul. El este cum zice marele Apostol Pavel: *Cine face păcatul, este rob al păcatului*. L-a robit păcatul şi-l duce la lucrarea păcatului, vrând-nevrând.

Deprinderea păcatului, oricare ar fi el, este foarte periculoasă, când ajunge în treapta a zecea. Ori iubirea de bani, ori desfrânarea, ori minciuna, ori făţărnicia, ori slava deşartă, ori beţie, orice ar fi.

Treapta a unsprezecea a păcatului este deznădejdea. Aceasta este şi mai periculoasă. Omul în treapta a unsprezecea, ce zice când vede că nu se mai poate opri de beţie, sau de muieri, sau de păcate trupeşti, sau de înjurat, sau de furat, sau de fumat, sau de alte răutăţi, şi cade în deznădejde, că el n-ar să se mai poată opri? „Nu mă mai iartă Dumnezeu, dacă eu nu mă pot opri de la păcat!”

Aici este cumpăna cea mai mare. Că zice: „Nimic mai rău şi mai tare ca deznădăjduirea!” De aceea se spune duhovnicului: „Ia aminte, o, vânătorule de suflete, duhovnice, de la aceste trei trepte să te sârguieşti să întorci sufletele mai tare înapoi: de la obişnuinţă, de la deprindere şi de la deznădejde. Deznădejdea este lângă moarte”.

Omul cade în descurajare şi zice: „Nu mă mai iartă Dumnezeu, dacă eu nu mă mai pot opri de la păcat!” Vede că se duce, vrând-nevrând, la păcat şi cade în descurajare. Zice Sfântul Efrem Sirul: „O, răutatea satanei! Când l-a văzut pe om deprins cu păcatul, de acum cu paloşul deznădejdii bate război!” Să-l taie de la nădejdea către Dumnezeu.

Taie nădejdea mântuirii cu paloşul: „Nu te mai iartă Dumnezeu, măi omule! Nu vezi că ţigara n-o mai poţi lăsa – sau muierea, sau înjuratul, sau beţia, sau curvia, sau furtul, sau minciuna, sau răutatea, sau

zavistia, sau viclenia, sau ţinerea minte de rău, sau dorinţa de răzbunare –, nu vezi că nu te mai poţi opri de la ele? Nici nu te mai iartă Dumnezeu!”

Bate cu paloşul deznădejdii, care este cel mai grozav păcat, adică deznădejdea de mila lui Dumnezeu, care este păcat împotriva Duhului Sfânt. Aceasta se întâmplă în treapta a unsprezecea a păcatului.

Treapta a douăsprezecea a păcatului este sinuciderea.

În treapta a douăsprezecea se întâmplă ceea ce s-a întâmplat cu Iuda şi cu Cain. Cain, când a căzut în deznădejde, a zis: *Mai mare este păcatul meu decât a mi se ierta mie!* În loc să ceară iertare de la Dumnezeu, a început să se sfădească: *Cain, unde-i fratele tău, Abel? Dar ce, eu am păzit pe fratele meu?* În loc să zică: „Doamne, am greşit!”, s-a luat la ceartă.

Iar Iuda, când a ajuns în treapta a douăsprezecea, ce-a făcut? *Şi văzând Iuda că Iisus a fost condamnat la moarte*, mustrat de conştiinţă, a căzut în deznădejde şi, *aducând arginţii, i-a aruncat în biserică şi s-a dus şi s-a spânzurat*.

Omul cel rău, dacă mereu zace în păcate, de la o vreme culmea relelor îl duce la sinucidere, să-şi ia viaţa, că nu mai poate suporta mustrarea conştiinţei.

Aici este ceea ce spune Proorocul David: *Întru mustrări, pentru fărădelegi ai pedepsit pe om şi ai subţiat ca un păianjen sufletul lui.* Păianjenul arată deznădejdea.

În treapta a unsprezecea, atâta nădejde mai are el, ca pânza unui păianjen. Olecuţă de nădejde. Dacă

mai vine paloşul satanei şi-o taie şi pe asta, fuge şi se spânzură, ori se îneacă, că nu-l mai iartă Dumnezeu.

Deci treapta a douăsprezecea este sinuciderea. Este ceea ce spune Apostolul Pavel: *Plata păcatului este moartea.*

***

Ce vreau să vă mai spun! În treapta a doua a păcatului, când facem fapta bună cu scop rău, fapta bună nu este bună. Fapta bună are trup şi suflet. Trupul faptei bune este lucrarea ei. Iată, eu postesc, mă rog, fac metanii, priveghez, fac milostenii, citesc sfintele cărţi, stau la biserică, cânt la strană, pomenesc pomelnice, lucrez la grădină, lucrez la pădure, orice aş face eu.

Lucrarea însăşi a faptei bune este trupul, iar sufletul sau viaţa ei este scopul. Cu ce scop fac eu fapta bună? Ori este scopul iubirii de treaptă, ori al iubirii de câştig, ori al iubirii de slavă, ori al iubirii de argint.

Unul face treabă straşnic în mănăstire şi se chinuieşte să ajungă ceva în mănăstire. Vine cu un scop: „Măi, poate voi ajunge econom, poate voi ajunge stareţ, poate m-o face diacon, poate m-o face preot”. Şi pentru asta munceşte şi face treabă. Dracul i-a răpit scopul şi încolo îi dă drumul: „Fă, cât de mult! Eu ţi-am pus mâna pe sufletul faptei bune!”

Sfântul Apostol Pavel spune: *Aşa alerg la ţintă, la Hristos, nu cum aş bate vântul cu pumnii.* Să nu ai alt scop în mănăstire când te nevoieşti, decât numai mântuirea sufletului şi slava lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Scărarul arată care sunt cele trei feluri de lepădări de lume:

1. **Cela ce pentru iubirea de treaptă, pe lepădarea de lume o a făcut, ca tămâia este, care la început miroase şi pe urmă scoate fum.**

Face el ascultare, se supune în mănăstire, aleargă, cutare, doar va ajunge el ţinta carierei, care credea să ajungă el în mănăstire. Şi dacă se întâmplă ca Dumnezeu să-i stea împotrivă, să nu ajungă, atunci nu mai miroase ca tămâia. Până atunci toţi ziceau: „Măi, dar ascultător este fratele ăsta! Măi, dar smerit este, dar bine mai face treabă, dar supus este, bun", dar nimeni nu ştie în inima lui ce scop urmăreşte.

Iar dacă nu ajunge ţinta carierei sale, începe a cârti: „Pe acela l-a făcut diacon, pe acela preot; eu stau de-atâţia ani în mănăstire, eu am muncit mai mult decât dânsul, eu m-am jertfit; pe mine nu mă face nimic!" Începe a scoate fum tămâia noastră! Tămâia noastră nu mai miroase!

Asta, fiindcă în mintea lui lepădarea de lume a făcut-o pentru scopul iubirii de treaptă.

2. **Cela ce pentru iubirea de câştig, pe lepădarea de lume o a făcut, ca piatra de moară este, care de-a pururea întru acelea şi se învârteşte.**

Unul vine la mănăstire să-i dea salar sau pensie, sau să i-o mărească, să fie oleacă mai mult, să mai pună olecuţă la CEC. Mi se pare că Sfântul Antonie avea salar...!?

– Cât avea pe lună Sfântul Antonie, că am uitat? Cam câte mii? Ce pensioară aveau Sfântul Pamvo, Sfântul Sisoe? N-aţi auzit? Aţi citit undeva despre sfinţi cu pensie şi cu salar? Măi, aţi citit voi despre vreun mucenic şi cuvios care avea salar şi pensie? Ia să spuneţi!

Vezi cum ne înşelăm noi! De aceea, dacă îţi dă pensie, dă-o la obşte sau dă-o la săraci. Iar dacă nu ţi-o dă, să nu-ţi pară rău, că noi n-am venit pentru leafă aici. Dacă îţi dă Hristos Raiul – şi o floare din Rai, cum spune Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos, este mai scumpă decât toate comorile lumii şi asta nu mai moare, că are viaţă veşnică într-însa –, ce-ţi mai trebuie altceva?

Cel ce pentru iubirea de câştig a făcut lepădarea de lume, este ca piatra de moară care de-a pururea se învârteşte în jurul ei. Adică acasă făcea, muncea, alerga, ca să capete un ban, un salar, o pensie, să facă ceva avere, şi vine în mănăstire şi se învârte ca piatra de moară, tot într-acele. „Măi, să muncesc, să fac, poate mi-a mări salariul, poate îmi va da pensie mai mare, dacă o să am oleacă de vechime!" Şi tot se învârte roată, ca piatra de moară.

Nu păţim aşa şi noi? Este bine că vorbim de păcat? Aşa fac eu, păcătosul! Şi eu sunt vinovat, dar vă spun. Măcar să cunoaştem meşteşugurile diavolilor. Ce crezi că eu sunt cheie de biserică? Eu sunt mai păcătos decât toţi!

Să vă spun şi al treilea fel de lepădare de lume.

3. **Cela ce pentru slava lui Dumnezeu, pe lepădarea de lume o a făcut, unul ca acela până la moarte se jertfeşte pe sine, nimic nădăjduind, decât mântuirea sufletului.**

Adică se jertfeşte în toate, dar n-are nevoie de nimic. N-are scop nici să ajungă mare, nici să câştige bani. Să-i dea Dumnezeu mântuire. Atât doreşte. Acela-i pe drum bun, pe drumul duhovnicesc, ca un

adevărat călugăr. Acela nu aleargă în deşert! „Mie să-mi dea Dumnezeu mântuire. Nu-mi trebuie nimic altceva. Că mântuirea este mai scumpă decât toate care există sub cer!"

Fapta bună are trup şi suflet. V-am spus. Lucrarea faptei bune, de orice nuanţă ar fi, este trupul, iar sufletul este scopul. Dacă mi-a răpit diavolul scopul, faptele bune, cât de bune ar fi, dacă scopu-i rău, trec de partea scopului. Se fac rele toate!

Şi invers. Dacă am face fapte rele, sau părute de oameni rele, tu dacă ai scop bun, nu-ţi pasă. Cum a făcut Sfântul Vitalie, care a salvat de la desfrâu multe femei păcătoase.

Toată lumea îl socotea mare curvar, dar lui nu-i păsa de oameni. Stătea cu Psaltirea toată noaptea şi nu mânca, câte trei-patru zile pe săptămână nu gusta nimic şi a mântuit 300 de curve. Că la el fapta era părută rea, dar scopul era bun. Scopul era să scoată de la curvie şi din iad, nu se ducea pentru păcat.

Şi iată că toate faptele bune ale lui au trecut de partea scopului. La moartea lui s-au făcut minuni mari, şi toate femeile pe care le-a învăţat să se lase de păcat, au început să spună fapta lui cea bună, aşa încât astăzi ne închinăm la moaştele Sfântului Vitalie din Alexandria.

De aceea, când faci o faptă bună, chiar dacă în faţa oamenilor pare rea, ţie nu-ţi pasă, dacă ai scop bun.

Deci toată fapta bună când se face, mintea trebuie să privească la scopul ăsta: **Să fie spre slava lui Dumnezeu.** Aşa ne învaţă marele Apostol Pavel: *Sau de mâncaţi sau de beţi sau altceva de faceţi, toate să le faceţi spre slava lui Dumnezeu.* Amin.

CELE ŞAPTE PRICINI ALE PĂCATULUI

Dacă am văzut care sunt cele douăsprezece trepte ale păcatului, este bine să cunoaştem şi cele şapte pricini după care se canonisesc păcatele. Cele şapte pricini vin în legătură cu tot felul de păcate posibile, pe care poate să le facă omul pe pământ. Iată care sunt cele şapte pricini ale păcatului:

1. Pricina întâi se referă la persoană: **cine a făcut păcatul?**

Împăratul, arhiereul, preotul, diaconul, conducătorul unei ţări, al unui oraş, dascălul, omul simplu, omul bolnav, omul creştin; cine a fost acela ce a făcut păcatul? Foarte mult atârnă canonisirea de cuvântul „cine".

Este mare diferenţă, dacă acelaşi păcat îl face împăratul sau arhiereul sau preotul, sau călugărul, sau cel de pe urmă mirean. Pentru acelaşi păcat creşte sau scade în canonisire, dacă persoana aceea este mai mică în dregătorie sau mai mare. Dacă este mai mare, mai mare osândă are.

Un duhovnic oarecare a mărturisit pe împăratul Rusiei, Alexei. Şi împăratul a crezut că are de-a face cu un duhovnic prost. S-a spovedit de păcate, aşa ca un om simplu.

„Părinte, n-am curvit, n-am furat, n-am băut, n-am bătut!" A spus el aşa câteva păcate scrise pe-o hârtie. Dar duhovnicul era foarte iscusit:

– Măria ta, de-abia ai spus păcatele lui Alexei, ale unui oarecare Alexandru. Dar să-mi spui păcatele împăratului Alexei!

S-a minunat împăratul.

– Care sunt acelea?

– Tu nu eşti un Alexei oarecare de la oi şi dacă ai făcut aşa, să-ţi dau un canon mic. Tu eşti împăratul Alexei! Poate ai făcut legi strâmbe, poate legi împotriva lui Dumnezeu, poate ai pus impozite grele pe popor, poate ai călcat alte ţări, ca împărat. Spune-mi ce ai făcut!

A încremenit împăratul.

– Toate acestea le-am făcut, părinte!

– Acestea sunt păcatele împăratului, iar celelalte – că n-ai mâncat, că nu te-ai îmbătat – sunt ale lui Alexei.

Astfel, la această pricină răspunde întrebarea „cine". Nu se aseamănă păcatul unui om mare cu al unui om simplu. Este cu mult mai mare păcatul făcut de un preot, decât cel făcut de un om de rând. Pentru ce? Pentru că zice Scriptura: *Cei tari, tare se vor certa. Şi sluga care ştie voia Domnului său, mai mult se va bate. Căruia i s-a dat mult, mult i se va cere.*

Deci, la pricina aceasta, „cine", este mare deosebire între păcatul unui om de jos şi cel al unuia care este din treptele cele mai mari din ierarhia omenească.

2. Pricina a doua a păcatului este: **ce fel de păcat a făcut?**

Ce fel de păcat ai făcut, omule? Că sunt păcate între păcate. Ai vorbit de rău, ai clevetit, ai spus minciuni, te-ai mâniat, ai ocărât, ai ţinut minte răul, ai căutat să te răzbuni, ai avut gânduri de ură, de zavistie, de pizmă, de răutate, de invidie, iubire de arătare, slavă deşartă, făţărnicie, viclenie, iubirea de sine cu toate fiicele ei; păcate simple.

Sau ai făcut păcate mai mari, ca: preacurvie, malahie, cădere cu dobitoace, amestecare de sânge, sodomie, ucidere, avorturi, ai omorât copii, sau altceva mai greu decât acestea.

Deci, iată ce înseamnă pricina a doua. Ce fel de păcate ai făcut? Păcate uşoare, vrednice de iertare, care se iartă şi la Rugăciunile de seară, la mărturisire, sau ai făcut păcate de moarte sau împotriva Duhului Sfânt, pentru care trebuie multă pocăinţă. Asta este pricina a doua a păcatului.

3. Pricina a treia este: **pentru ce?** Întrebi pe unul: „Omule, de ce-ai furat?" „Părinte, sunt lipit pământului de sărac. Am o casă de copii, sunt necăjit, n-am pământ, casa mi-i spartă, femeia mi-i bolnavă, copiii în spital, la şcoală n-am cu ce-i purta, şi m-a îndemnat cugetul şi am furat nişte lemne din pădure, am furat ceva de colo, am luat ceva de dincolo". El îţi spune pentru ce a furat.

Altul care a făcut păcatul, răspunde altceva la pricina „pentru ce". „Pentru ce l-ai bătut, măi, pe celălalt?" „Părinte, l-am prins la femeia mea!" Sau altceva: „M-am temut, că erau mai mulţi decât mine şi am sărit eu să-i bat pe ei, ca să nu mă omoare ei pe mine!"

Trebuie să vezi foarte bine pricina „pentru ce". Pentru ce-a făcut păcatul? De nevoie, de foame, de sărăcie; a fost singur undeva şi a luat un braţ de fân şi a dat la un cal, că nu putea trage calul. Acela este mult mai uşor, că zice chiar Sfântul Vasile: „Cine moare de foame, de va fura pâine, nu-i păcat". Este păcat că a furat, dar este mai mare păcat dacă ar lăsa să moară de foame. Vede o pâine undeva şi moare de foame; dacă o ia şi zice bogdaproste, păcat o fi, dar

mai mare lucru ar fi dacă s-ar lăsa să moară de foame.

Deci, iată, să cauţi pricina pentru ce a furat omul sau pentru ce a bătut pe alţii, sau pentru ce a adunat bani, sau pentru ce s-a răzbunat, sau pentru ce a dat în judecată. La această pricină „pentru ce", se scade canonisirea sau se măreşte.

Caută bine! A fost o pricină binecuvântată sau aproape de binecuvântare, sau o pricină prea de nevoie, sau nu de nevoie, ci numai de ambiţie? Şi de-a fost de ambiţie şi de iubirea de păcat, pedepseşti mai rău, iar dacă nu, mai puţin sau mai uşor.

4. A patra pricină a păcatului este: **Prin ce mijloc? Cum?** Vă dau o pildă. Te-ai dus să câştigi o avere străină. Cu ce mijloace? „Părinte, iată ce-am făcut: am dat o sumă de bani, am pus câţiva martori falşi să jure strâmb, că pământul ăsta este moştenire de la tata, sau casa asta este moştenire de la cutare!"

Ai corupt şi ai băgat în iad şi pe aceia ce au jurat strâmb şi banii tăi sunt spre pierzarea ta, şi ai nedreptăţit şi pe un om nevinovat.

Cu ce mijloace? Acesta cu mari pricini a tras în păcat pe mai mulţi, care au jurat strâmb şi au falsificat adevărul şi a luat cu nedreptate de la unul care este sărac. Prin ce mijloc? Cu martori falşi şi cu bani. S-a îngreuiat canonisirea. Tu nu eşti vinovat numai de păcatul tău la pricina aceasta, ci ai făcut părtaşi şi pe toţi aceia pe care i-ai înşelat şi i-ai minţit şi au jurat fals şi au făcut judecată nedreaptă.

5. Pricina a cincea este: **În ce vreme?**

Vremea în care a păcătuit cineva împuţinează sau înmulţeşte greutatea păcatului. De pildă, dacă cineva în vreme de nevoie şi de foamete a furat

pâine sau grâu, mai puţin păcătuieşte decât cel ce a furat acestea fără de nici o nevoie.

Câţi greşesc în Legea Harului, mai greu păcat fac decât cei ce au păcătuit înainte de Hristos. Şi celelalte se socotesc în chip asemănător.

6. Pricina a şasea este: **În ce loc s-a făcut păcatul?**

De aici creşte canonisirea sau scade. Am furat. „Din ce loc ai furat? Ai furat de pe câmp un braţ de iarbă, o fasolă, un bostan, o nucă, o perjă, un strugure?" „Nu. Am furat din biserică, părinte, colaci! Am luat ceară, am luat lumânări, am luat vin, am luat prescuri!" Iată că la această pricină „din ce loc", păcatul la canonisire creşte sau scade.

Dacă furi de la mirean, trebuie să dai de patru ori înapoi, iar dacă ai furat de la biserică, de cinci ori trebuie să dai înapoi. Nu eşti iertat până nu dai de cinci ori. Fur de cele sfinte te cheamă.

Să zicem aşa: Unul a făcut un păcat ascuns. Dar n-a ştiut decât el şi Dumnezeu şi duhovnicul lui. Se canoniseşte mai uşor. Altul face păcatul şi ştie tot satul. Păcatul acesta este mult mai greu. Câte suflete au auzit în sat că a făcut păcatul şi s-au smintit din cauza acestuia că nu s-a păzit să facă păcatul în ascuns? Păcatul, făcându-se la arătare, a smintit pe atâţia. Mântuitorul zice: *Vai lumii de sminteli, dar mai vai de cel prin care vine sminteala; mai bine şi-ar lega o piatră de moară şi să se arunce în mare.*

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „Prin greutatea pietrei de moară, Mântuitorul arată aici cât este de greu păcatul smintelii". Duce la deznădejde şi la hulă împotriva lui Dumnezeu şi la necredinţă pe toţi care s-au smintit.

Deci, alta este când păcătuieşte omul undeva în ascuns, alta este când păcătuieşte în târg şi alta este când păcătuieşte într-un loc sfânt.

Cu cât păcatul s-a făcut în felul acesta, de se cunoaşte mai departe, cu atâta mai mare canon trebuie să-i dai şi mai mare urgie a lui Dumnezeu vine peste el, dacă nu se mărturiseşte. Pentru că l-a făcut într-un fel, nu numai de el ştiut, ci a rănit ştiinţa la atâţia şi i-a smintit. Asta-i pricina a şasea.

7. A şaptea pricină este: **de câte ori?** De câte ori ai făcut păcatul? Cu cât numărul este mai mare, cu atât canonisirea este mai grea. Am greşit o singură dată în viaţă, păcat greu, de două ori, de trei ori. Dar nu-i ca acela ce a făcut păcatul de 50 de ori sau de o sută de ori sau mai mult. Numărul şi repetarea păcatului îngreuiază sau scade la cântar la canonisire, la mărturisire şi în faţa lui Dumnezeu la dreapta judecată.

Deci, mai greu se osândeşte acela care a păcătuit de multe ori sau prea de multe ori, şi mai puţin acela care păcătuieşte o dată, de două ori, sau de mai puţine ori.

Acestea sunt pricinile păcatului mai pe scurt. Nu le-am spus ca pe carte, ci aşa, din memorie.

DREAPTA SOCOTEALĂ

Dreapta socoteală, sau darul deosebirilor, este podoaba faptelor bune, precum zice Sfântul Isaac Sirul: „Pe tot lucrul îl împodobeşte măsura". Fără această sare duhovnicească, toate cele bune se strică şi întru vătămare se mută.

Această podoabă a virtuţilor se câştigă, după cum spun Sfinţii Părinţi, prin **nepătimire**. Deci atunci **când omul nu se va încrede în părerile sale, ci va urma în toate învăţăturii bătrânilor celor iscusiţi, va câştiga dreapta socoteală.**

Pentru a înţelege cum lucrează dreapta socoteală, trebuie amintit că sufletul se împarte în trei părţi: partea raţională, partea mânioasă şi partea poftitoare.

Felul cum trebuie să chivernisim, cu dreaptă socoteală, cele trei părţi ale sufletului şi trupului nostru, ni-l arată Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Dă sufletului şi trupului tău cele de care sunt vrednice".

Adică părţii raţionale a sufletului să-i dăm citire, vederi duhovniceşti şi rugăciune; părţii mânioase să-i dăm dragostea duhovnicească, care se opune urii; iar părţii poftitoare să-i dăm înfrânare şi cumpătare. Trupului nostru să-i dăm hrană şi îmbrăcăminte atât cât îi trebuie.

Însă nevoinţa să se dea după măsura fiecăruia. Auzi ce spune Sfântul Marcu Ascetul: „Precum se deosebeşte arama de fier şi fierul de găteje (vreascuri), atâta deosebire este între un trup şi altul". Unul din fire este sănătos şi poate să postească şi să nu mănânce până seara şi altul, săracul, dacă nu mănâncă de două-trei ori, cade jos şi moare.

Dar de nevoie este să ştim că dreapta socoteală ne va păzi nevătămaţi de întinderea peste măsură spre amândouă părţile. Căci este vătămare şi în întinderea peste măsură a postului, cât şi în săturarea pântecelui; atât în priveghere peste măsură, cât şi în somn mult.

În toate, în toate trebuie să avem dreaptă socoteală, pentru că dreapta socoteală este împărăteasa faptelor bune. Pentru că dacă o ia unul repede-repede şi nu are povăţuitor, îndată cade.

Vine aici la mine unul, un viteaz, şi zice: „Părinte, să-mi dai voie să citesc Molitfele Sfântului Vasile cel Mare!" „Măi, nu le citi, că te duc dracii pe sus de-aici! Tu eşti de citit Molitfele Sfântului Vasile?" El de-abia a venit în mănăstire, şi să-i dau voie să citească Molitfele Sfântului Vasile, că el are ciudă pe draci! „Vai de capul tău! Câtă ciudă are dracul pe tine şi cât vrea să râdă el de tine!"

S-a dus la Sfântul Varsanufie cel Mare, marele stareţ al Palestinei, un călugăr şi i-a zis:

– Îmi dai voie să blestem pe draci şi să citesc Molitfele Sfântului Vasile?

– Nu-i blestema, că mare batjocură ai să iei de la dânşii! Smereşte-te şi zi „iartă-mă" la toţi fraţii! Aşa-i biruieşti pe demoni! Că diavolul toate le face, numai „iartă-mă" nu zice, căci a căzut din mândrie.

Diavolul posteşte, că nu mănâncă niciodată; el trăieşte în feciorie, că nu se însoară, nu se mărită; el priveghează. Doarme el vreodată? Tu faci treabă, dar el stă degeaba? Nu poate sta. Tu crezi că pe diavol îl întreci în fugă, dacă ai fugi tu? El într-o clipă e la marginea pământului. Numai cu una îl întreci tu pe el; dacă ai socoti că: „Eu sunt praf şi cenuşă, şi sunt păcătos, şi nu pot nimica, şi sunt nevrednic să trăiesc pe pământ!" Numai de smerenie se teme diavolul. De alta nu se teme el; poţi să fii tu nevoitor cât este lumea! Dacă nu ştii să ceri iertare, eşti batjocorit de ei; eşti măturoiul dracilor.

Dreaptă socoteală trebuie să avem şi în vorbire, la metanii, la priveghere şi în tăcere şi în înfrânare la mâncare, la băutură, la somn şi la toate ostenelile trupeşti.

De aceea, fraţilor, să ne ajute mila Domnului să câştigăm oleacă de dreaptă socoteală, fiindcă în lumea asta sunt curse şi ispite fel de fel şi nedumeriri în cele duhovniceşti. Dar să ţinem dreapta socoteală, măsura în toate. Pădurea nu se teme de cel care încarcă o dată mult căruţa, că ştie că mai la vale se rupe osia la căruţă şi moare calul, că nu mai poate. De acela se teme diavolul, care ia câte un lemnişor din pădure în fiecare zi şi-l duce acasă.

Aşa-i şi vrăjmaşul; nu se teme de cel care o ia lată, că rămâne negrăpată. Câte oleacă, aşa. Câte oleacă, încet, încet!

Sfântul Teodor Studitul spune: „Câte puţin, câte puţin se îmbogăţeşte cineva, şi la cele trupeşti şi la cele duhovniceşti". Câte oleacă.

Aşa să luaţi fapta bună, câte oleacă, şi să vă pară rău că n-aţi făcut mai mult.

SFATUL BUN

Cei ce nu au cârmuire, cad ca frunzele! şi *Mântuirea stă întru mult sfat*, zice Sfânta Scriptură. Întotdeauna, când vrem să facem ceva, să întrebăm. Oare când mergem pe un drum pe care nu-l cunoaştem, nu întrebăm? „Măi, dacă eu o iau la stânga sau la dreapta, nu mă rătăcesc? Încotro să apuc?" Şi nu greşeşte omul, că întreabă. Iar dacă nu întreabă, atunci mai ales se rătăceşte, că nu nimereşte. Cu atât mai mult la cele duhovniceşti.

Sfântul Efrem Sirul spune: „Din cele şapte lucrări ale monahului şi ale creştinului, cea din urmă este şi aceasta, să întrebe pe bărbaţi iscusiţi când nu ştie un lucru; ca nu cumva altele în loc de altele înţelegând, să se rătăcească". De aceea este bine ca la anumite nedumeriri să întrebe. Dacă întreabă, nu greşeşte.

Şi să ştiţi un lucru. Unde veţi merge, să aveţi pe Dumnezeu înaintea ochilor. Că Dumnezeu nu-i numai aici. El este şi la voi acasă şi în târg şi în Bucureşti şi în Africa şi în Asia şi în lună şi în stele, în toate este prezent. În toate. Că zice acolo: *Eu sunt Care umplu cerul şi pământul şi cele dedesubt.*

Nu este loc unde nu este prezenţa Lui. Sfântul Macarie cel Mare până acolo merge, că zice: „Dumnezeu este şi în draci şi în satana!" Cum este în draci, zic unii, dacă satana este împotriva lui Dumnezeu? Da, este. Că dacă n-ar fi Dumnezeu într-înşii, cât rău ar face! Dumnezeu este într-înşii cu puterea Sa cea atotţiitoare, una din însuşirile Sale, să-i ţină în frâu, ca pe câinele cel rău, să nu facă rău cât ar vrea ei oamenilor. Nici în porci n-au putut să intre, fiind ţinuţi de puterea atotţiitoare a lui Dumnezeu. Că puterea drăcească este îngrădită de puterea dumnezeirii. Că zice la Isaia: *Se luptă cel puternic cu Cel atotputernic*. Are el putere, dar nu este atotputernic, că Dumnezeu îl ţine în frâu!

Toată puterea drăcească este circumscrisă împrejur; este îngrădită de puterea dumnezeirii. Că altfel, ai văzut, când i-a dat voie să-l ispitească pe Iov, ce-a făcut într-un ceas? I-a ars turmele, i-a sfărâmat toate şi i-a omorât fiii! Are mare putere satana, dacă Dumnezeu îi dă voie.

*

La Sfântul Serafim de Sarov a venit un boier mare, Motovilov. Şi Sfântul Serafim de multă vreme îi spunea despre rugăciunea minţii, că el avea rugăciunea asta în mare grad, rugăciunea inimii – cea mai înaltă rugăciune din lume –, ca să se înveţe a se ruga omul, nu cu buzele, ci cu inima lui Dumnezeu. Şi Motovilov cerea să-i dea darul acesta:

– Dă-mi, părinte, să învăţ şi eu rugăciunea minţii şi a inimii! Şi spunea sfântul:

– Prea devreme pentru tine, că ai să te mândreşti! Întâi trebuie să câştigi lucrarea Duhului Sfânt.

– Cum putem noi câştiga această lucrare în noi?

– Răceala credinţei noastre în Domnul nostru Iisus Hristos este pricina că ne-am depărtat aproape cu totul de adevărata viaţă creştinească. Nouă ni se par ciudate unele cuvinte din Sfânta Scriptură, precum zice: *Adam vedea pe Dumnezeu în Rai.*

Şi totuşi, lipsa înţelegerii este o urmare a depărtării noastre de sensul cel dintâi al creştinismului. Cu părerea că suntem învăţaţi, ne-am cufundat într-un aşa întuneric de neştiinţă, încât am ajuns să socotim cu neputinţă lucruri pe care cei vechi le găseau fireşti. De pildă arătarea lui Dumnezeu oamenilor!

Când Dumnezeu S-a arătat lui Moise în Muntele Sinai, iudeii nu-i puteau privi faţa. Atât era de luminată. Când Domnul S-a schimbat la faţă pe Muntele Taborului, şi faţa Lui strălucea ca soarele, iar veşmintele Lui erau albe ca lumina, atunci ucenicii au căzut cu feţele la pământ. Aşa se arată harul Preasfântului Duh tuturor celor ce se fac vrednici.

Sfântul Serafim de Sarov, văzând râvna lui Motovilov, a zis:

– Fiule, ia vino încoace! Pune mâinile tale pe umerii mei! Uită-te drept la mine!

Atunci sfântul a suflat asupra lui.

– Ce simţi acum?

– Părintele meu, nu pot să te privesc, căci din ochii sfinţiei tale ies fulgere de lumină! Faţa ta este mai arzătoare decât soarele şi mă dor ochii!

– Aşa te văd şi eu pe tine acum, pentru că Duhul lui Dumnezeu pe amândoi ne-a umbrit.

Duhul Sfânt s-a transmis din unul în altul. Închipuiţi-vă faţa unui om care vorbeşte în mijlocul soarelui. Îi vezi mişcarea buzelor, expresia ochilor; îi auzi glasul şi în locul corpului vezi o lumină strălucitoare, o lumină orbitoare. Poate cineva să-şi închipuie starea aceasta?

– Cum te simţi acum? l-a întrebat pe Motovilov.

– Simt în suflet o linişte şi o pace, pe care nu o pot exprima în cuvinte.

– Această pace pe care o simţi, este pacea de care zice Domnul ucenicilor Săi: *Pacea Mea dau vouă! Eu v-o dau, nu precum o dă lumea*.

Şi l-a întrebat: Ce mai simţi?

– O dulceaţă extraordinară!

– Este dulceaţa de care dumnezeiasca Scriptură spune: *Din râul dulceţii Tale, le vei da lor să bea*. În dulceaţa asta parcă ni se topesc inimile, şi binele care ne umple atunci, cine poate să-l spună? Ce mai simţi, fiule?

– Simt o negrăită bucurie în inimă!

– Când Duhul lui Dumnezeu pune deplin stăpânire pe fiinţa noastră, atunci sufletul se umple de o bucurie fără margini. Acum ce mai simţi?

– O căldură copleşitoare.

Erau în pădure şi afară ningea, iar ei se simţeau ca într-o baie. Aceasta-i căldura de care Dumnezeu ne cere să pomenim în rugăciune: *Încălzeşte-mă, Doamne, cu căldura Duhului Tău cel Sfânt!* Acum înţelegem noi cum stau pustnicii în munţi şi păduri şi nu se tem de frigul aspru al iernii, pentru că ei sunt acoperiţi de harul dumnezeiesc.

Duhul Sfânt este a treia persoană a Dumnezeirii, Căruia noi ne adresăm prin rugăciunea „Împărate ceresc...”; iar prin psalmul 50, unde zice: „Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine!”, ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos, să nu ia harul Duhului Sfânt de la noi, pentru păcatele noastre.

Acest har îl are omul de la Sfântul Botez, dar îl întristează cu păcatele şi se duce. Putea să-l aibă până în sfârşit, dar cu păcatele îl alungă de la el. Spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu întristaţi pe Duhul Sfânt, întru care aţi fost pecetluiţi în ziua izbăvirii!* Numai păcatele îndepărtează pe Duhul Sfânt de la om. Şi acest Duh Sfânt îl ia omul la Botez. Dar pentru că s-a întinat cu păcate şi fărădelegi, se duce. Şi iată cât de greu se câştigă!

Apoi Sfântul Serafim zise ucenicului său:

– Ia seama! Ţi-am dat duhul acesta, şi de azi înainte inima ta nu va înceta să se roage.

Şi a simţit Motovilov că se roagă cu inima. Zicea „Doamne Iisuse...” permanent. Chiar dacă dormea, inima lui se ruga. Se întâmpla ceea ce spune în Biblie la Cântarea Cântărilor: *Eu dorm şi inima mea veghează!* Şi se ruga cu inima şi avea mare mângâiere. Dar odată îi spune Sfântului Serafim:

– Părinte, diavolul nu mai are nici o putere asupra mea!

Fiind încurajat şi umbrit de darul lui Dumnezeu, nu cunoştea ispitele.

– Nu zi aşa, frate! i-a zis Sfântul Serafim. Asta-i mândrie! Să ştii că diavolul a fost înger, şi nu înger, ci heruvim, cum spune la Isaia: *Erai un heruvim ocrotitor şi te plimbai în mijlocul pietrelor celor scânteietoare din ceruri.* Deci, dacă i-ar da voie Dumnezeu, cu o unghie întoarce pământul pe cealaltă parte. Nu vezi ce spune la Iov? *Fierbe adâncul ca o căldare înaintea lui şi cine va spune armura puterii lui.*

Are mare putere, dar puterea lui este îngrădită de puterea dumnezeirii, că-l ţine în loc să nu poată face rău mai mult decât îngăduie Dumnezeu. Cum spune Apostolul Petru: *Credincios este Dumnezeu să nu vă lase pe voi să fiţi ispitiţi mai presus de puterile voastre, ci odată cu ispita trimite şi ajutorul.*

Deci, tu nu zice că diavolul nu are putere! Are, dar Dumnezeu nu-i dă voie să facă el rău omului cât vrea. Că dacă i-ar da Dumnezeu voie, ai vedea tu ce ar face! Ai văzut la Iov într-un ceas ce-a făcut!

De aceea să nu ne rugăm: „Doamne, să-mi dai darul minunilor!", sau altceva. Ci să zicem: „Doamne, dă-mi iertarea păcatelor, dă-mi smerenie, dă-mi răbdare, dă-mi frica Ta, dă-mi îndoită răbdare în necazuri, să-ţi mulţumesc Ţie pentru toate!" Asta să cerem, nu daruri mari. Că dacă darurile cele mari le ia omul mai înainte de vreme, îl duc la mândrie. Cum ai da la un copil mic o bijuterie mare, ceva scump; el nu ştie s-o păstreze şi o aruncă. De aceea omul câştigă foarte încet darul Duhului Sfânt, pentru că nu ştie să-l preţuiască mai târziu. **Să ne mulţumim cu neputinţa noastră**. Aşa este.

La Dumnezeu este mult mai bun un păcătos smerit, decât un drept mândru. Ai văzut cum se ruga fariseul în biserică. Ne arată Evanghelia. Fariseul nu se lăuda, el spunea drept, dar se mândrea cu faptele bune: *Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, că nu-s ca ceilalţi oameni. Postesc de două ori în săptămână, dau zeciuială din câte câştig...* Dar nu s-a săturat cu mândria lui, cu lauda faptelor lui, ci mai şi judeca *...nu sunt ca acest vameş* – ca preceptorul acesta care stă la uşă. Vezi că mândria l-a defăimat pe celălalt!

Vameşul, stând în biserică, când a auzit că-l mai arată şi-n faţa lumii, şi ştia că a făcut multe nedreptăţi, se bătea în piept, zicând: *„Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!" Amin, zic vouă, mai îndreptat s-a întors vameşul cel păcătos din biserică,* şi mai înainte a fost decât fariseul.

Aici arată că un drept mândru se pierde şi un păcătos smerit se mântuieşte. Ce spune Sfântul Efrem Sirul? „Fă-ţi ţie două care, omule! Înjugă la unul dreptatea cu mândria şi la celălalt, smerenia cu păcatul, şi vei vedea că mai înainte merge smerenia cu păcatul întru împărăţia cerurilor, decât fapta bună cu mândria". Cel mândru cade şi cel smerit se înalţă. Da, *smeritu-m-am şi m-a mântuit!*

Astăzi, când nu mai trăiesc călugării în pustie şi când tot mai mulţi credincioşi vin la mănăstiri pentru a se ruga, pentru a se mângâia duhovniceşte şi a primi cuvinte de învăţătură, să unim liniştea cu dragostea evanghelică.

Să le păstrăm pe amândouă, că nu se contrazic una pe alta. Însă cu multă luare aminte şi cu smerenie. Cel mai bun lucru este astăzi, ca şi întotdeauna, să nu lăsăm rânduiala noastră de rugăciune, de

tăcere, de ascultare, de înfrânare a simţurilor, de curăţie şi sărăcie pentru dragostea lui Hristos. Toate acestea ne ajută la despătimire şi la mântuire, ne cresc duhovniceşte şi ne fac vrednici de cele sfinte şi folositori credincioşilor care vin la mănăstiri.

Deci, călugării tineri, noii începători, cei iubitori de linişte, schimnicii şi părinţii bătrâni se cuvine să aleagă mai mult tăcerea, ascultarea, biserica, chilia şi liniştea. Iar duhovnicii, părinţii rânduiţi să odihnească pe mireni, preoţii slujitori care au o viaţă aleasă şi au darul cuvântului, au datoria să stea înaintea credincioşilor cu toată dragostea, să le asculte necazurile, să-i sfătuiască, să se roage pentru ei şi să-i mângâie duhovniceşte, că acesta este rostul mănăstirilor noastre şi numai aşa ne-am menţinut credinţa curată în Dumnezeu şi unitatea neamului. Aşa făceau şi părinţii noştri.

Însă rugăciunea, biserica şi ascultarea să nu rămână, că atunci Dumnezeul dragostei va fi de-a pururi cu noi. Dar, satana are obicei ca, pe cei ce stau înaintea mirenilor, să-i lupte cu ispite mai grele ca pe ceilalţi călugări, întrucât nu mai au timp de rugăciune şi linişte destulă; mai ales cu răspândirea minţii, cu gânduri de desfrânare, cu slava deşartă, cu lăcomia pântecelui şi cu iubirea de bani. Şi dacă nu se mărturisesc curat şi cât mai des, dacă nu iau aminte de ei şi se îndulcesc cu gândurile cele rele, uşor cad în păcate de moarte.

Tocmai de aceea trebuie multă grijă în această privinţă, pentru cei care stau înaintea credincioşilor, să nu fie iubitori de laudă, nici de plăceri, nici de mâncări, nici de averi, că mulţi păstori de suflete au căzut şi s-au osândit din aceste pricini.

Sfântul Apostol Pavel, ştiind câtă întemeiere îi trebuie celui ce propovăduieşte altora cuvântul Domnului, zice despre sine: *În toate zilele îmi chinuiesc trupul şi îl robesc, ca nu cumva, altora propovăduind, eu să ajung de sminteală.* El îşi chinuia trupul cu postul, cu privegherea de noapte, cu lucrul mâinilor şi cu rugăciunea, ca să nu cadă şi să smintească pe cei întorşi la Hristos.

La fel şi Moise. Mai întâi se ruga şi apoi învăţa poporul. Dumnezeu i-a poruncit lui Moise, ca sfeşnicul cel cu şapte lumini să fie turnat întreg şi bătut cu ciocanul, ca să ne arate nouă că cel ce voieşte să fie lumină altora, să fie desăvârşit şi încercat prin loviturile de ciocan ale ispitelor. Numai aşa, cel ce învaţă pe alţii va putea ca „şi celor ce se ispitesc să le ajute", cum spune Sfântul Apostol Pavel.

IUBIREA DE SINE

Eram deunăzi aici cu vreo 200-300 de oameni şi am vrut să văd şi eu ce pricep ei. Eu uit ce mi-a spus doctorul, să vorbesc un ceas pe zi, şi zic: „Oameni buni, care-i cel mai mare păcat de pe lume?"

Unul a spus că-i avortul, altul a spus că-i mândria, altul a spus că-i păcatul împotriva Duhului Sfânt. Mă rog, fiecare cum s-a priceput. Nici unul n-a spus adevărul. Şi le-am spus eu: „Izvorul a toată răutatea şi a tot păcatul şi rădăcina tuturor răutăţilor este iubirea de sine!" Dar ei nu ştiau ce înseamnă iubirea de sine.

Iubirea de sine este iubirea neraţională faţă de trup şi este cea mai grea şi mai subţire dintre toate patimile care robesc firea omenească.

De aceea, acest lucru ştiindu-L Ziditorul nostru Dumnezeu, ne sfătuieşte, zicând: *Cine voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie.*

Acest păcat îl mai numesc oamenii „egoism", sau „eu", alţii „folosinţă de sine", iar Sfântul Maxim Mărturisitorul numeşte iubirea de sine „iubire nesocotită faţă de trup".

Ai voie să îngrijeşti de trupul tău, să-l hrăneşti, să-l îmbraci, să-l odihneşti, dar să nu faci alte fapte rele care-ţi spune el, că te duci în fundul iadului. De aceea Mântuitorul, când a spus să urmăm Lui, această condiţie a pus: *Cine vrea să vină după Mine, să se lepede de sine...*

Lepădarea de sine este cea mai mare virtute care-l duce pe om la sfinţenie şi la Rai. Ia să vă arăt eu, căci aveţi dinţi de lapte la înţelegere, cum lucrează iubirea de sine.

Glasul lui Dumnezeu în om este conştiinţa. Conştiinţa îţi spune: „Citeşte la Psaltire, fă rugăciuni din Ceaslov, fă Paraclisul Maicii Domnului, fă metanii şi închinăciuni". Dar iubirea de sine zice: „Eu am muncit azi; sunt obosit!" Faci o cruce şi te culci.

N-aţi păţit aceasta? Credeţi că vă ocărăsc? Vă aduc aminte ce-aţi păţit! Îţi spune conştiinţa: „Măi, azi îi luni, nu mânca de frupt!", că noi trebuie să trecem cu o zi peste postul evreilor, că Mântuitorul a spus: *De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a fariseilor...*, care se lăudau că postesc de două ori pe săptămână: *Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, că nu-s ca ceilalţi oameni; postesc de două ori pe săptămână* – postul evreiesc, lunea şi joia; că luni a plecat Moise pe Muntele Sinai şi a postit patruzeci de zile, şi joi s-a pogorât cu tablele Legii.

Noi postim lunea pentru sănătate şi pentru paza îngerilor, că-i de mare folos. Miercurea, în amintirea vânzării Domnului, iar Vinerea postim în cinstea înfricoşatelor şi mântuitoarelor patimi ale Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Şi-ţi zice cugetul: „Posteşte astăzi! Să nu mănânci carne, să nu mănânci brânză, să nu mănânci lapte; cel mult dacă dezlegi la untdelemn, sau nici la acela".

Dar hoitul zice: „Măi femeie, ce spui tu de post? Taie un pui! Fă un scrob!" N-aţi păţit de acestea? Lunea n-aţi mâncat de frupt? Ce credeţi că eu nu ştiu? Chiar dacă nu spuneţi. Dacă ai mâncat de frupt lunea sau mai ales miercurea şi vinerea, n-ai voie să te împărtăşeşti. Vezi „Dreptul Canonic".

Îţi zice conştiinţa: „Măi omule, a întins mâna un om năcăjit. Dă-i ceva!" Şi tu poate ai ceva să-i dai, cât de puţin; dar iubirea de sine zice: „Să dau bani la toţi golanii? Să se ducă să muncească!" Şi nu-i dai nimic. Aceasta este bucuria dracilor! Trebuie măcar cât de puţin să-l mângâi, să-i dai, că Evanghelia spune: *Cine cere de la tine, dă-i!* Dar tu, cu iubirea de sine, zici: „Lasă, că am copii, am femeie, am eu cui da!" Şi nu-i dai.

Îţi spune conştiinţa aşa: „Măi, iată un sărac în sat! Cade casa pe el; are copii mulţi! Du-te şi-i du un car

de lemne! Du-te şi-i dă un val de carton, cumpără şi-i dă, că plouă în casă! Sau du-te şi-i du un ajutor!" Îngerul aşa-ţi spune, dar iubirea de sine zice: „Da! Să-i fac eu casă! Să-l acopăr! Eu am treburile mele!" Şi nu faci. Vezi, îngerul îţi spune; dar diavolul nu te lasă. Asta-i iubirea de sine!

Îţi spune conştiinţa: „Măi, să stau un ceas la rugăciune seara, dimineaţa, să-mi fac o aţă de închinăciuni sau câteva metanii, să citesc un acatist, o catismă la Psaltire. Măcar atât". Dar iubirea de sine îţi zice: „Nu! Mă culc!" Dar, dacă ar fi un film la televizor, sau la cărţi, sau la jocuri, acolo stai! Bucuria dracilor! Acolo te duci să vezi toate spurcăciunile, toate lucrurile diavolului. Şi iată aşa iubirea de sine este maica şi rădăcina şi izvorul tuturor păcatelor.

Am să vă spun măcar câteva fiice care izvorăsc din iubirea de sine. Iată din iubirea de sine se nasc: mila de sine, cruţarea de sine, îndreptăţirea de sine, mulţumirea de sine, trâmbiţarea de sine, lauda de sine, plăcerea de sine, părerea de sine.

Din iubirea de sine se nasc: închipuirea de sine, simţirea de sine, îngâmfarea de sine, cinstea de sine, încrederea în sine, rezemarea pe sine, bizuirea pe sine, înălţarea de sine, cutezanţa de sine şi nesimţirea, care-i moartea minţii şi omorârea sufletului mai înainte de moartea trupului.

Din iubirea de sine se nasc: vorbirea de rău, clevetirea, minciuna, gluma, râsul, şăguirea, vorba deşartă, osândirea.

Din iubirea de sine se nasc: mândria, trufia, semeţia, ura, zavistia, pizma, invidia, răutatea, ţinerea

de minte a răului, dorinţa de răzbunare, lăcomia pântecelui, mâncare mai mult decât trebuie, mâncare a doua oară, un pahar mai mult decât trebuie, somn prea mult, întunecarea minţii şi beţia.

Din iubirea de sine se nasc: păcatele cu vederea, cu auzul, cu mirosul, cu gustul, cu pipăirea, închipuirea, înfumurarea, duplicitatea, rivalitatea, încăpăţânarea, amărăciunea, ironia, ambiţia, înşelăciunea, cruzimea, neomenia, blasfemia, înfurierea năprasnică, linguşirea, împătimirea, obrăznicia, neastâmpărarea, iubirea de stăpânire, dorinţa de a porunci la alţii, prefăcătoria, îngâmfarea, neevlavia, nepocăinţa, neluarea aminte, pregetarea, pierderea vremii în deşert, rătăcirea gândului, răutatea, acedia, adică moleşeala voinţei.

Din iubirea de sine se nasc: iubirea de bani, iubirea de plăceri, iubirea de avere, iubirea de agoniseală, iubirea de slavă.

Din iubirea de sine se nasc: mâhnirea, întristarea, deznădejdea, descurajarea, împuţinarea de suflet, îndoiala, nechibzuinţa, nesuferirea, nedreapta socoteală, iscodirea. Nu vă mai spun alaiul întunericului, că, dacă v-aş spune câte se nasc din iubirea de sine, mă apucă miezul nopţii.

Şi nu putem spune la mărturisire că n-am greşit, pentru că totdeauna greşim lui Dumnezeu cu iubirea de sine, numai că nu cunoaştem în ce fel şi în ce chip ne robeşte pe noi.

Iată de ce a pus Mântuitorul prima condiţie pentru a putea să-I urmăm Lui, ca mai întâi de toate să ne lepădăm de sine, adică de patimile amintite mai înainte.

Deci, **dacă iubirea de sine este izvorul a toată răutatea, lepădarea de sine este rădăcina tuturor virtuţilor.**

Din lepădarea de sine izvorăsc alte virtuţi care se împotrivesc şi omoară iubirea de sine, ca de pildă: tăgăduirea de sine, însingurarea de sine, cunoştinţa de sine, desăvârşita neîncredere în sine, împotrivirea de sine, ura de sine şi la urmă dragostea şi înfrânarea.

Iar vârfurile răutăţii care se nasc din iubirea de sine, care sunt **slava deşartă şi mândria, le alungăm cu fapta bună făcută în ascuns**, iar pe mândrie o surpăm atunci când punem toate isprăvile noastre pe seama lui Dumnezeu.

*

Dragii mei fraţi şi surori, v-am mai spus acestea, dar vă rog să nu uitaţi ce vă spun: să luaţi mare, mare îndrăzneală la milostivirea Maicii Domnului, să nu uitaţi să citiţi acatistul ei în fiecare dimineaţă, şi seara, paraclisul. Iar rugăciunea minţii s-o aveţi cu voi întotdeauna: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul, sau păcătoasa!" Şi către Maica Domnului: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne şi ne ajută!"

Şi către îngerul păzitor, tot aşa. Dar, dacă nu-i citiţi canonul, faceţi măcar zece metanii, seara sau dimineaţa, şi ziceţi aşa: „Sfinte îngere, păzitorul vieţii mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine păcătosul!" Că el pururea stă lângă noi şi pururea se întristează când vede că facem păcate şi pururea se bucură când vede că ne rugăm lui Dumnezeu şi ne îndreptăm viaţa, ca să fim oameni credincioşi, cu frică de Dumnezeu.

NEVOINŢĂ ŞI MILOSTENIE

Nevoinţa pustnicului, a sihastrului, este rugăciunea neîncetată ajutată de post. **Rugăciunea şi postul sunt cele două arme de apărare ale sihastrului, cele două aripi cu care se urcă până la scaunul lui Hristos.** Pustnicul trebuie să fie o candelă veşnic aprinsă de neadormită rugăciune. Dacă stai în pustie pentru linişte, pentru recreere sau studiu, niciodată nu te va lupta diavolul. Dar, cum zici că stai pentru Dumnezeu, cum începi să te rogi şi să posteşti în pustie, să vezi cum te luptă diavolul.

Spune în Pateric de un sihastru că s-a dus la pustie şi, iată, odată i s-a arătat diavolul în chip de om şi l-a întrebat: „Pentru ce-ai venit aici?" „Pentru Dumnezeu!", a răspuns el. Atunci a început diavolul a-l lupta cu tot felul de ispite, ca să-l alunge din pustie. „De ce mă lupţi aşa?" l-a întrebat pustnicul pe diavol. „Dacă ai fost sincer şi mi-ai spus de ce stai aici, că eu nu ştiam! Că sunt mulţi oameni care stau la linişte, dar nu se roagă, nici nu postesc. Eu cu aceia nu am treabă!"

Deci, cine vrea să vină la mănăstire sau să se retragă la sihăstrie, acela trebuie să se roage mult şi să postească după putere. Altfel, râde diavolul de el. Cu cât stăruie călugărul mai mult în rugăciune, cu atât sporeşte mai mult. Sfântul Ioan Gură de Aur zice în această privinţă: „Tăria împăratului stă în multă armată, iar **tăria pustnicului stă în multă rugăciune!**" Iar ispitele cu care e luptat sihastrul sunt: trândăvia, somnul, nălucirile de noapte, războiul desfrânării, mânia, frica, mândria, slava deşartă şi altele.

Este dator călugărul să facă milostenie?

Cum să nu! Orice călugăr este dator să facă milostenie la săraci, din tot ce are: îmbrăcăminte, bani, alimente. Chiar şi cel ce trăieşte în pustie este dator să deschidă uşa săracului, să-i dea pesmeţi de mâncare sau măcar un pahar de apă. Numai celui ce trăieşte cu totul izolat în adâncul munţilor şi este cu desăvârşire lipsit de cele pământeşti nu i se cere milostenie. Nu auzim ce spune Sfântul Isaac Sirul? **„Călugărul care nu face milostenie este ca un pom blestemat şi fără roade!"**

Dar mai ales călugărul de azi, care are salariu şi de toate! Să facă milă cu banii, numai să nu-i strângă, că se aruncă în prăpastia pierzării. **Vai de călugărul care strânge bani şi nu-i împarte la săraci, că îşi adună lui mare osândă!**

Este vreun motiv binecuvântat să adune cineva bani?

Din patru pricini, zic dumnezeieştii Părinţi, adună oamenii bani. Unii adună *din lăcomie* şi iubirea de avuţie, care este închinare la idoli şi semn de necredinţă, ca să aibă, zic ei, la bătrâneţe, ca şi cum Dumnezeu nu poartă grijă de noi. Dar, oare, Cel ce te hrăneşte astăzi, nu te va hrăni şi mâine? Alţii adună bani şi alte averi *din plăcere*, ca să mănânce mult şi să trăiască bine. Alţii, *din slavă deşartă şi lux*, ca să se îmbrace bine, cu haine scumpe, să zidească locuinţe mari şi să-i laude lumea. Iar alţii adună bani şi alte bunuri, *ca o economie* pentru ceilalţi, pentru familie, pentru obşte, pentru cei bolnavi. Aceasta nu este un păcat; ba încă ai şi plată, că n-ai irosit averea tuturor, nici n-ai dus-o la ai tăi.

Călugării din obşte, care într-adevăr sunt călugări şi păzesc cu sfinţenie votul sărăciei, fiind săraci de cele pământeşti, nu sunt datori să facă milostenie materială. Ei ajută lumea mai ales cu sfânta rugăciune şi cu exemplul vieţii lor. Mănăstirile, însă, întotdeauna au făcut milostenie la cei săraci şi nevoiaşi. La trapeza fiecărei mănăstiri, ca: Neamţ, Secu, Sihăstria şi chiar la schituri, exista o masă pentru săraci, numită „masa calicilor", unde mâncau zilnic zeci de săraci din Pipirig, călători, închinători şi bolnavi. Oricine venea, primea mâncare şi cazare gratuit timp de trei zile. Aceasta este milostenia călugărilor, după Sfinţii Părinţi! Ea se face de obşte, în numele tuturor, de aceea toţi au parte de ea. Iar dacă cineva din călugări are ceva de prisos, el trebuie să dea tot ce are în plus la econom, ca acesta să împartă milostenia, iar nu călugărul.

Mi-amintesc că odată a venit la stareţul nostru, Protosinghelul Ioanichie Moroi, un om sărac cu o casă de copii, să ceară ajutor. Stareţul l-a întrebat: „Frate, ai vacă cu lapte?" „Nu, părinte, i-a răspuns el, cu ce s-o cumpăr?" Atunci stareţul s-a sfătuit cu părinţii din consiliu şi i-a donat acelui sărac o vacă cu lapte care fătase de două săptămâni.

Stareţul nostru aşa ne zicea: „Lasă să mă duc eu în iad, că adun bani pentru obşte, decât să vă duceţi voi!", şi nu ne lăsa să avem bani la chilie. **„Călugărul care are avere deosebită este al doilea Iuda**, spunea bătrânul, **este fur şi tâlhar, că fură din avutul obştii şi duce la neamurile sale"**. Aşa ne învaţă Sfântul Vasile cel Mare şi Sfântul Teodor Studitul.

Când eram eu frate în Sihăstria, nimeni nu-şi încuia chilia, căci nici nu avea cine ce fura. Tot ce aveam nevoie ni se dădea de la obşte. Dar să vezi, cum a vrut vrăjmaşul să mă prindă în patima iubirii de argint. Prin anul 1937, pe când eram bucătar la mănăstire, a venit un credincios la noi şi mi-a zis: „Părinte Cleopa, iată ce monede noi şi frumoase au ieşit!" Şi mi-a dat una şi mie. Eu am dus banul la chilie, l-am pus pe fereastră sub o hârtie, ca să nu-l vadă nimeni, şi am încuiat uşa. De la bucătărie mă duceam mereu la chilie şi săltam hârtia de pe geam, să văd dacă nu a dispărut banul. Nu trecea mult şi iar mă duceam la chilie.

Într-o zi, văzând eu că mi-a lipit vrăjmaşul inima de ban, încât ţineam uşa încuiată şi mă gândeam numai la el, am făcut semnul Sfintei Cruci, am descuiat din nou uşa chiliei şi am dat banul la un sărac. Aşa am scăpat atunci de iubirea de argint!

Să vă spun şi altă întâmplare din tinereţea mea. Pe când eram frate, aveam talent la pictură. Mă învăţase pictura icoanelor un călugăr, Nil, de la Mănăstirea Secu. După ce am deprins desenul şi pictura cu acuarele, am început cu vopsele. Uneori venea egumenul la chilia mea, se uita cum pictez şi îi plăcea. Dar eu începusem să mă ispitesc de bani, că singur îmi cumpăram vopsele şi cele de nevoie pentru icoane.

Odată a venit părintele stareţ la mine şi mi-a zis: „Ce preţ are icoana aceea? „Nu are preţ, prea cuvioase!" i-am răspuns. „Pe aceea, frate Costică, s-o ţii la preţ că este frumoasă!" – mă ispitea bătrânul. Când am văzut eu că trebuie să mă tocmesc cu oamenii şi să am bani, m-am temut să nu mă biruiesc

de iubirea de argint. Într-o zi vine economul la chilia mea şi-mi zice: „Frate Costică, lasă pictura şi hai la ascultare!" Atunci am lăsat toate şi am fost trimis să pasc oile. Aşa m-am izbăvit de două păcate, de mândrie şi de iubirea de argint!

ŞCOALA ÎNŢELEPCIUNII

Părinţilor, cimitirul este facultatea facultăţilor şi şcoala şcolilor. Că auzi ce zice Sfântul Ioan Gură de Aur: **Mergi la cimitire, o, frate, că acolo este şcoala cea mai înaltă a sufletelor, care ne vorbeşte despre Dumnezeu!** Părinţii cei de demult aveau întotdeauna în chiliile lor un sicriu, o cruce şi un cap de mort, ca să le aducă aminte ziua şi noaptea de ceasul morţii şi să aibă lacrimi la sfânta rugăciune. Iar când erau tulburaţi sau împietriţi la inimă şi nu se puteau ruga, se duceau noaptea la cimitir sau la cei ce zăceau pe patul de moarte şi aşa dobândeau iarăşi lacrimi, umilinţă şi râvnă de rugăciune.

Să mergem zilnic în cimitir ca să ne rugăm pentru fraţii noştri cei plecaţi, că ei singuri nu se mai pot ajuta. Pe toţi părinţii din cimitirul acesta i-am cunoscut. Ce viaţă curată şi smerită au dus pe pământ! Unii din ei ştiau Psaltirea pe de rost şi nu mâncau până n-o terminau de citit, cum era părintele Gherasim, fratele meu, sau părintele Vasile Mitoşeru. Alţii făceau metanii şi aveau darul lacrimilor. Alţii făceau ascultare fără cârtire şi erau plini de dragoste, precum părintele Galaction Ilie, părintele Ilarion Ionică şi fratele meu mai mare, Vasile.

Alţii iubeau liniştea şi tăcerea, precum părintele Pimen Năstac şi schimonahul Ioan Roşu. Iar alţii aveau rugăciunea lui Iisus în inima lor, cum au fost părintele Paisie Nichitencu şi părintele Ghervasie Gaşpar.

De toţi părinţii care au trăit în Sihăstria m-am folosit şi pe toţi îi pomenesc cu nevrednicie în rugăciunile mele. De aceea vin mereu aici în cimitir şi-mi aduc aminte de dragostea şi de sfaturile lor. Ei s-au dus cu toţii la Hristos şi în curând vom pleca şi noi să dăm socoteală de faptele noastre!

DESPRE STATORNICIE

Cu felul de-a te purta tu, pe unul care-i abătut de la calea dreptăţii, poţi să-l foloseşti. Iar dacă unul este obraznic, îi tânăr şi nu bagă de seamă că tu vrei să-l foloseşti cu felul tău de-a pricepe şi a te purta cu el, taie legătura. Cum s-o tai? Iată cum:

Îl vezi că vine în chilie la tine, dar nu vine că-i place pravila sau să audă un cuvânt de folos, când citeşti tu dintr-o carte, ci vine ca să stea de vorbă, să-ţi piardă ţie vremea, să râdă, să glumească, să spună ce veşti noi mai sunt în ziare, în reviste, sau nu ştiu ce. Aceluia spune-i aşa: „Frate, noi avem pravilă, că suntem la mănăstire! Dacă eşti bun, frate, că şi tu ai pravilă, săracu', poate nu ţi-ai făcut-o toată, hai s-o completăm aici la mine!"

Dă-i o pereche de metanii în mână şi începi Psaltirea. „Uite, frate, am obicei – chiar dacă n-ai obicei – să citesc cam jumătate de Psaltire în seara asta! Frăţia ta fă metanii şi eu citesc!" Şi tu începi

Psaltirea: *Fericit bărbatul...* şi zi-i: „Frate, fă metanii, că aşa-i obiceiul! Şi pe urmă mai citeşte tu să mai fac eu!"

Şi când ţi l-ai pus la metanii, să vezi cum zice: „Iartă-mă, frate, că am treabă!" Şi îndată fuge, că el nu venise pentru pravilă. A venit să stea de vorbă, să-ţi piardă ţie timpul mântuirii. Sfântul Ioan Scărarul te învaţă aşa, nu eu: „Vezi care umblă cutreierând chiliile, şi nu vine la tine să se folosească, ci vine să stea de vorbă, pune-l la rugăciune şi la metanii!"

Dacă-i om duhovnicesc, zice: „Hai, frate, să facem!" Face şi el, faci şi tu. Şi zice: „Măi, dar ce bine, mi-am făcut pravila!" şi-i mulţumit. Dacă faci aşa, a doua oară nu-l mai vezi pe prietenul ăsta. „Nu mă duc la acela, că ştii ce face? Mă pune la metanii şi face pravila! Dar ce, eu sunt prost? Am nevoie să umblu tralala prin mănăstire: să stau de vorbă, să judec pe toţi, să râd, să glumesc. Acolo însă mă pune la Psaltire şi el zice să citesc mereu. Şi nu o catismă, nu două! Zece! Şi am făcut metanii de mă dureau spatele şi genunchii. Şi el tot zicea: «Mai fă, frate, că eu citesc înainte»!"

Dacă faci aşa, ştii cum scapi de prietenii aceştia? „Nu mă duc în chilie la fratele ăla, că mă pune la rugăciune! Doar de asta fug eu! De rugăciune". Iată aşa ai să scapi de prieteni de ăştia! Delicat, aşa! Şi când vezi că pleacă, zi-i: „Frate, te rog, mai stai! Am avut dragoste să facem pravila împreună, dar, dacă te duci, iartă-mă pe mine, păcătosul!" Se duce, şi tu cu „iartă-mă" ai scăpat de el! Nu-l mai vezi pe-acolo.

– Părinte, aş pleca de la mănăstirea mea şi aş veni aici!

– Fă cum vrei! Eu nu te chem. Dar să ştii că şi la Sihăstria sunt draci. Încă mulţi! Şi dacă te-ai duce în Australia şi-n America şi-n China, tot draci şi ispite sunt, dar şi Dumnezeu este de faţă. Unde te-ai duce, trebuie să te lupţi cu tine şi să ai ascultare, rugăciune şi răbdare. Crezi că aici, dacă ai să vii, n-ai să găseşti sminteli? Ai să stai vreo săptămână şi ai să spui: „Stareţul este aşa, economul este aşa, acela-i aşa!" Şi în loc să te vezi pe tine, tu îi vezi şi îi judeci pe alţii.

Dacă vei începe a privi în inima ta, te vei smeri şi vei zice: „Măi, ce rău sunt! Răbdare n-am, cârtesc, mănânc prea mult, dorm prea mult, glumesc, râd, şăguiesc, mă răspândesc, judec pe altul. Uite îmi vin gânduri de mândrie, părere de sine, cutezanţă; îmi vin gânduri necurate, spurcate; nu mi-am făcut pravila, mi-a rămas din canon". Când te vei pândi pe tine, nu-ţi mai trebuie ochelari pentru altul. „Vai de mine, ce prăpastie este aici în sufletul meu! N-am când să mă mai uit la altul!"

Ce crezi tu! Un corăbier, când merge cu corabia pe mare, prin locuri stâncoase şi periculoase, crezi că el se uită la altă corabie, pe unde o duce celălalt? El îi cu ochii la cârmă: „Măi, stâncă! Stâncă, valuri, cutare". Sau cel care merge cu maşina pe drum, se uită cum conduce celălalt maşina? El îi cu ochii la drumul lui: „Dreapta, stânga, îi pantă, îi deal!" Fiecare este cu ochii la maşina lui. Aşa şi tu. Fii cu mâna pe volanul sufletului tău! Uită-te la sufletul tău, să nu-l dai în prăpastie! Treaba lui, celălalt. Fiecare cum îşi conduce sufletul său.

S-au dus la moş Gheorghe Lazăr – care a umblat 50 de ani desculţ şi cu capul gol, un om sfânt, care a făcut minuni în părţile astea, a fost şi la Ierusalim cu

stareţul meu din Sfântul Munte –, s-au dus trei fraţi de la Mănăstirea Neamţ, că erau la oi:

– Moş Gheorghe, noi plecăm din mănăstirea asta!

– Dar de ce, drăguţă? – aşa-i era vorba.

– Nu mai este mântuire în mănăstire.

Şi i-au tot spus, ca să-şi facă dreptate că ei pleacă din Mănăstirea Neamţ. Moşul Gheorghe, care niciodată nu se mânia, a strigat tare de trei ori şi le-a spus? **Nu fă tu, băă! Nu fă tu, băă! Nu fă tu, băă!** şi s-a dus.

Toată filosofia era în aceste cuvinte: Nu fă tu! Adică să nu faci tu, dacă nu-ţi place ce face acela! Cine te pune să faci tu, dacă acela face? Nu fă! Ce, ai să dai tu seamă ce nu-i pentru tine? Moşul Gheorghe n-a spus multă bolboroseală, cum vorbesc eu aici. A spus de trei ori accentuat: „Nu fă tu!" Şi s-a dus de-acolo.

Sau dacă vei veni aici, să nu crezi că aici vii în rai! Este rai. Orice mănăstire este rai duhovnicesc, dacă mintea ta va fi rai. Dacă mintea ta va fi iad, iad rămâne!

Tu vezi o albină cum zboară din floare în floare, prin meri, prin cireşi, şi ia din floare numai nectarul cel dulce! Din 10 kg de nectar, ea face 2 kg de miere, că eu am fost prisăcar şi am avut cartea cu călăuza stuparului.

Dar albina se pune pe multe flori; şi sunt flori care deasupra au nectar, iar mai jos au otravă. Ea nu ia otravă, că nu-i proastă! Albina ia de la fiecare floare ce-i bun. Otrava o lasă acolo.

Aşa să fii şi tu! Fiecare cât ar fi de rău în mănăstire, are şi ceva bun. Ce este bun împrumută

de la el! „Părintele ăsta este aşa, dar uite este milostiv, este sârguitor, este sfătuitor". Ce vezi că este bun, ia! Ce este rău, otrava, las-o acolo, că nu-ţi trebuie! Nu te face nimeni s-o iei cu sila. Şi atunci nu te vei mai sminti, oriunde vei fi. Poţi să stai în Bucureşti. Pe Calea Victoriei poţi să stai. Numai să ştii cum să te conduci. Aşa este.

Iar dacă nu, tu du-te şi-n pustie, că diavolul vine după tine! Tu mergi cu trenul 24 de ore şi el cât ai clipi din ochi este aici.

RUGĂCIUNEA PENTRU PACE

Noi auzim pe unii că votează pentru pace, că iscălesc de pace. Spune la aparate: „Noi luptăm pentru viaţă, pentru pace, pentru drepturile omului, cutare...".

„Noi!" Cum ne luptăm noi fără Cel care a făcut cerul şi pământul? Crezi că dacă iscălim noi să fie pace, este pace? Da! Lui Dumnezeu îi place aceasta, politica asta de pace, dar să fie din inimă!

Eram la Slatina stareţ, mănăstire mare. Odată au venit nişte mari ingineri arheologi, care erau cu maşinile lor şi aveau aparate de astea de radio. Tocmai atunci vorbea patriarhul Rusiei, Alexei I – Dumnezeu să-l odihnească –, cu altcineva şi vorbeau numai de pace. Iar inginerii aceia au zis:

– Auzi, părinte, să ştii că-i bine, că şi cei mari vorbesc de pace!

– Domnule, tare eşti copil!

– Dar cum, părinte, dacă vorbesc în numele păcii?

– Cuvântul „pace" este cea mai puternică armă politică. Nu când vorbim de pace, ci când ne rugăm pentru pace este plăcut la Dumnezeu. Că lui Dumnezeu îi place aceasta, că noi voim pace. Ai văzut când s-a arătat ucenicilor ce-a zis: *Pacea Mea dau vouă, pacea Mea las vouă!* De două ori a zis.

Ce înseamnă de două ori pace? Să aibă omul pace cu sine, să fie mulţumit. Şi apoi să aibă pace cu vecinii. Să nu aibă supărare pe alţii. Această politică de pace îi place lui Dumnezeu şi-i bună, numai să ne rugăm la Dumnezeu şi să fim sinceri. S-o spunem din inimă!

Auzi ce spune Proorocul Ieremia: *Ei zic pace, pace, şi pacea unde este?* La fel şi Proorocul Iezechiel: *Ei vindecă sfărmarea popoarelor, zicând pace, pace, şi pacea unde este?* Apostolul Pavel ce zice? *Când vor zice pace, pace, atunci fără de veste va fi pieirea şi nu vor scăpa, cum nu scapă femeia însărcinată de durerile naşterii.* Citiţi la I Tesaloniceni, capitolul 5, versetul 3.

Da, fraţilor! Dar Biserica noastră Ortodoxă, care are sute de milioane de credincioşi, de 2000 de ani se roagă pentru pace. Voi nu auziţi, că nu se începe Liturghie, nu se începe Vecernie, nu se începe Utrenie, decât cu cuvântul pace: *Cu pace Domnului să ne rugăm! Pentru pacea de sus şi pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm! Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm!* La ectenia mică zicem: *Iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm!* La sfârşit zice iarăşi: *Cu pace să ieşim!*

Vezi, Biserica se roagă sincer lui Dumnezeu, că pacea este un mare dar, nu numai pentru poporul din

afară, ci şi pentru biserici şi pentru sufletele oamenilor! Câtă vreme este pace, eşti sigur pe sănătatea ta, pe viaţa ta, în toate. Când s-a început tulburarea, cearta, războiul, nu mai ştii unde o să iasă.

Aşa că cele ce s-au vorbit azi este un lucru mare şi foarte bun.

Să ajute Preabunul Dumnezeu şi Preacurata lui Maică, că ţărişoara asta a noastră, România, o ţărişoară mică, nu-i trebuie să ia de la nimeni nimic şi nici altul să nu ia nimic de la noi. „Nu-mi trebuie nimic să-ţi iau de la tine, nici tu să iei de la mine! Eu vreau să trăiesc liniştit în ţara mea, în casa mea şi tu la tine în ţara ta! Dacă ai ceva mai mult, dă-mi mie şi eu îţi dau ce am!" Că aşa-i frumos!

De ce n-a vrut Dumnezeu să se facă la noi portocalele, smochinele, lămâile, grefurile, bananele, măslinele? De ce? Că se fac în Africa şi în Asia. Ca aceia, prin import, să ne dea nouă ce au, şi noi să le dăm porumb, să le dăm brânză, să le dăm grâu, că acolo n-au câmpie ca la noi, să se facă! Să le dăm ce le trebuie.

De ce a făcut Dumnezeu două feluri de grâu? Grâu alb, pentru chinezi, pentru Asia, adică orez, şi grâu galben pentru Europa şi pentru America. Orezul este grâul Asiei, şi-s două miliarde de oameni care se hrănesc cu orez. Altfel de grâu.

Ce, crezi că dacă-s popoare păgâne, Dumnezeu nu le poartă de grijă? Vai de mine! Nu cântă Biserica? N-aţi auzit? *Cel ce dă hrană la tot trupul, că în veac este mila Lui!* Cine hrăneşte albinele şi muştele şi broaştele şi peştii şi păsările şi corbii şi leii şi lupii şi toată vietatea care zboară în aer şi

trăieşte în ape? Cine o hrăneşte? Tatăl ceresc! Pentru că zice la Ecclesiast: *Din câte a făcut Dumnezeu sub cer, nimic n-a făcut care să le urască, ci ca pe toate să le iubească şi să le poarte de grijă.*

Ai văzut? Dumnezeu este oceanul acela de dragoste fără margini, care îmbrăţişează toate zidirile Sale! De fiecare are grijă! N-ai văzut ce spune în Psaltire? Cel ce dă hrană leilor şi puilor de corb.

DIALOG ÎN TREN

Mergeam odată cu trenul de la Paşcani spre Bacău. Eu, ca să nu mă duc în vagoane unde se fumează, mi-am luat bilet şi m-am suit în tren în vagoane de astea mai ferite. Zic: „Mă duc măcar unde nu mă „tămâiază" fumătorii, că pe mine mă doare capul de fum de ţigară". M-am dus singur în vagon acolo, dar n-am ştiut cine o să mai vină. Mi-am luat un loc şi stăteam acolo şi aşteptam ora ca să pornească trenul.

Iaca, aproape de plecare că a intrat un grup de ofiţeri superiori, mergeau la o şcoală de război. Erau cam de la locotenenţi până la maiori, colonei. Printre ei era şi un plutonier major cu soţia. El era de la Podoleni. Eu, văzându-mă într-un vagon cu ofiţeri, ca şi călugăr, zic, ce discuţie pot să am eu cu dânşii? Eu îmi cătam de „Doamne Iisuse" al meu şi stăteam liniştit acolo, că ştiam că am de mers două ore cu ei, că atâta-i din Paşcani până la Bacău, şi trebuia să schimb trenul spre Tarcău la Lunca Strâmbă, s-o iau spre Valea Bistriţei. Mă duceam la Părintele Casian, care era stareţ la Tarcău, şi la Părintele Ianuarie; asta

era prin anul 1957. Eu stăteam acolo şi-mi cătam de pace. Iaca un călugăr într-un vagon de ofiţeri.

Dar unul din ei, mai micuţ aşa, ca să nu tacă, a vrut să facă o glumă şi zice:

– Uite, măi, o să meargă bine trenul ăsta, că avem şi un popă aici!

Ştii, că ei au vorba asta, că dacă-ţi iese popa înainte, îţi merge rău! Ăsta acuma însă a zis că merge bine, că au şi superstiţii: „Să nu-ţi iasă popa înainte, c-o păţeşti!" Eu tăceam din gură.

– Auzi, măi, dacă-i popa aici, nu-i bine să ne spună povestea aceea cu Dumnezeu? Se zice că un „moşnegel" ar fi făcut cerul şi pământul şi stepele şi munţii şi marea...

Auzi! Un „moşnegel"!

Eu tot tăceam. „Dă-le pace, că-s ofiţeri. Ei glumesc, ei râd. Eu ce să discut?" Dar unul vine şi se aşează drept în faţa mea.

– De unde eşti, părinte?

Dar eu, de ce să le zic Sihăstria? Zic: „De la Mănăstirea Neamţu", că asta-i vestită în toată lumea.

– Unde mergi?

– Până colo la un schit, la Tarcău.

– Eu sunt de la Hreasca–Dorohoi.

Locotenent era acesta. Scoate o mână de cireşe. Foarte cumsecade. Era pe timpul cireşelor.

– Vă mulţumesc!

– Părinte, dar de locul natal?

– Suliţa–Botoşani.

– Ei..., nu suntem departe.

Ne-am luat aşa la vorbă. Se ridică unul:

– Părinte, nu vă supăraţi, ce sunteţi? Preot, profesor, dascăl, ce sunteţi?

– Ba sunt un simplu călugăr. Merg şi eu încoace, până la Bacău.

– Auzi, că ăştia ai noştri toţi sunt curioşi să ne spuneţi ceva despre Dumnezeu! Cum îi povestea asta cu Dumnezeu? Se spune în Biblia aceea, a voastră, că Dumnezeu ar fi făcut cerul, pământul, lumea, dar noi avem altă concepţie despre lume.

– Uite ce-i, fraţilor. Dar mai întâi aveţi cuvânt de onoare că nu vă supăraţi? Eu sunt un călugăr simplu, dar, dacă voi începe povestea cu Dumnezeu, trenul ăsta trebuie să înconjure globul de trei ori şi tot n-o pot termina, atâta-i de lungă!

– Auzi, măi, ce zice popa!

– Şi îi şi curioasă, zic, grozav! Când vom începe povestea cu Dumnezeu, îi cu cântec! O să vedeţi voi cât este de lungă.

– Părinte, avem cuvânt de onoare. Şi îi nebun ăla care se va supăra.

– Vrem să vă întrebăm! Avem şi noi un călugăr, suntem ofiţeri, tot mergem până la Bacău. Cum îi, părinte?

Trenul încă nu pornise. La plecare, m-am ridicat şi mi-am făcut cruce. Ei, nu. Treaba lor.

Dar se ridică un maior, că n-aveam de unde să ştiu, dar avea o stea şi un galon de-a lungul epoletului. Mi-au spus ei că-i maior, eu nu cunoşteam. Zic:

– Să mă iertaţi, aţi intrat aici un vagon de ofiţeri, dar eu am făcut armata pe când erau epoleţi cu trese. Eu stelele astea nu le cunosc, că văd că aveţi stele, două-trei pe umeri. Dacă m-oi adresa greşit cuiva, să nu vă supăraţi, că eu nu cunosc gradele, că în mănăstire acolo sunt un călugăr necăjit!

– Părinte, s-au prezentat ei, eu sunt colonel; eu sunt locotenent colonel; eu sunt maior; eu sunt căpitan. Şi maiorul zice aşa:

– Părinte, uite ce-i, vreau să-ţi spun ceva. Nu este o absurditate să credem noi în ceva ce nu se vede? Dumneavoastră spuneţi că există Dumnezeu, dar l-a văzut cineva vreodată? Este o nebunie să creadă cineva în ceea ce nu se vede!

– Domnilor, zic, v-am spus de la început: aveţi cuvânt de onoare că nu vă supăraţi? Că începem o discuţie serioasă de acum!

– Auzi, băi, popa! Avem, părinte, cum să nu!

– Vă văd oameni deştepţi, eu sunt un prost, dar o să-ncepem aşa „povestea" cu Dumnezeu, cum ne-om pricepe noi. Uite ce-i, domnilor: eu am să spun că dumneavoastră, toţi câţi sunteţi în vagonul ăsta, toţi sunteţi nebuni!

– Ia auzi popa, măi, ne face nebuni!

– Sigur! Şi, dacă n-am dreptate, la prima gară, predaţi-mă la poliţia gării! Dacă n-am dreptate. Dar întâi am să vă demonstrez de ce vă numesc nebuni.

Îmi ziceam: „Lasă că-i vorba să mărturisesc pe Dumnezeu! Nu contează ce urmează de-aici". Eram bucuros de asta.

– Mai întâi, că zice Duhul Sfânt în Psaltire la noi în Scriptură, la începutul psalmului 13 şi începutul psalmului 52: *Zis-a cel nebun în inima sa: Nu este Dumnezeu!*

Al doilea. Dumneata, ia vino încoace! Mata ai spus că este o nebunie să crezi în ceea ce nu se vede?

– Da, eu!

– Păi eu v-am spus că dumneavoastră toţi n-aveţi minte. Toţi sunteţi nebuni. Ştiţi de ce? Am tot dreptul să vă fac nebuni.

– Dar pentru ce?

– Pentru că eu n-am văzut mintea nimănui niciodată! Şi atunci, nu-i o nebunie să cred eu că aveţi minte, dacă n-am văzut-o?

– Uite, băi, ne-a luat popa front! – adică în loc.

Ei râdeau singuri unul de altul. Discuţia era şi frumoasă şi serioasă şi hazlie.

– Păi cum să cred eu că aveţi minte, dacă n-am văzut minte de când sunt eu? Nici la voi, nici la mine. Cum este? Albă, neagră, roşie, verde? Ce formă are? Pătrată, dreptunghiulară, hexagonală? Cum este domnule, forma, culoarea? Şi-i pipăibilă sau cum este? Dacă îmi arătaţi aceste însuşiri la minte, atunci eu zic că aveţi minte, dacă nu, n-aveţi deloc! Pentru că n-am văzut-o, nici culoarea, nici forma.

– Uite, măi, popa! Poţi să-i zici ceva?

– Dacă n-ai tăcut din gură! Măi prostule, n-ai pus problema bine!

Ei se prosteau unul pe altul.

– Stai, măi, că cu popa ai de lucru de acu'!

– Afară de asta, se crede de toată lumea de pe glob că oamenii au minte? Se crede. Fără să se vadă. Iată un argument că toată lumea crede că are minte! Şi dumneavoastră credeţi şi eu, dar nu vedem mintea.

Dar viaţa aţi văzut-o vreodată? Cine a văzut vreodată viaţa din om? Şi cu toate acestea cine zice că-i mort, când este viu şi are viaţă? Se vede viaţa?

– Nu se vede!

– Şi atunci nu-i o nebunie să credem noi că oamenii au viaţă? Dacă n-o vedem.

– Dar viaţa se manifestă, părinte!

– Foarte bine. Prin manifestările ei se crede că există, cu toate că n-o vezi.

Aşa-i şi Dumnezeu. Care-s manifestările Lui în lume?

Şi am început să spun toate puterile sufletului.

– Dumneavoastră aveţi imaginaţie?

– Da.

– Aţi văzut-o vreodată? Nu! Dumneavoastră aveţi mânie? Aţi văzut-o vreodată? Dumneavoastră aveţi cugetare, gândire? Aţi văzut-o vreodată? Aveţi poftă? Aveţi, pentru că acestea sunt puterile sufletului – cea mânioasă şi cea poftitoare.

Dumneavoastră aveţi partea crescătoare. Aţi văzut-o vreodată? Ştii dumneata cum creşti? Sau te-ai văzut vreodată cum creşti?

Afară de asta. Dumneavoastră aveţi puterile sufletului, cum este: cugetarea, alegerea, hotărârea, mâhnirea, întristarea, bucuria. Le-aţi văzut vreodată pe acestea, căci acestea sunt puterile sufleteşti?

Nouă ne spune Scriptura că omul este chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Dar nu după forma cea dinafară, ci după cea sufletească.

Iată câte puteri are sufletul! Şi nici mânia, nici raţiunea, nici pofta, nici bucuria, nici întristarea, nici mâhnirea, nici imaginaţia, nici voia liberă, nici viaţa, nici mintea nu le-a văzut nimeni. Şi toate există. Şi la filosofia profană se învaţă că există aceste puteri ale sufletului. Dar sufletul l-aţi văzut vreodată?

– Păi tocmai, că nu-i!

– Cum nu-i? Dacă n-ai avea suflet, n-ai mai vorbi cu mine! Dumneata nu poţi clipi o dată din ochi fără Dumnezeu, dacă n-ar fi viaţa în dumneata. Şi vedeţi câte sunt? Şi viaţă, şi minte, şi voie liberă,

şi raţiune, şi mânie, şi bucurie, şi întristare, şi poftă, care se cred de toată lumea, fără să se vadă. Toate facultăţile sufletului sunt nevăzute, toate puterile lui sunt după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, că Dumnezeu este nevăzut. Iar omul este prototip şi icoană a lui Dumnezeu pe pământ – în ceea ce priveşte sufletul: minte, cuvânt şi duh.

Ai văzut vreodată cuvântul? Ţi-ai văzut duhul cu care vorbeşti? Iată câte puteri şi câte facultăţi nevăzute are sufletul nostru şi de aceea el este chipul şi asemănarea lui Dumnezeu! Şi dumneavoastră nu le-aţi văzut. Dar se crede de toată lumea că omul are şi bucurie şi mâhnire şi întristare; are şi poftă şi raţiune şi voie liberă, are şi viaţă, are şi minte...?

– Măi – a spus unul –, mai bine tăceai! N-ai pus bine problema! Ăsta trebuie să fie un director de seminar!

– Nu, domnule, dar ne spune adevărul! Vezi, că toţi credem că sunt acestea, şi există în om, dar nu se văd!

– Şi tu ai spus că-i o nebunie să crezi ceea ce nu vezi! Dar vezi că-i faci pe toţi nebuni, că acestea sunt, şi noi le credem fără să le vedem.

Mai stau aşa, şi se ridică un doctor:

– Părinte, dă-o la boala! Eu sunt maior-doctor. Fac operaţii şi umblu cu bisturiul prin maţele omului – îi tai gâtul, îi tai picioarele –, tai, operez de 30 de ani şi eu n-am dat peste suflet! Şi cum să cred că există, dacă n-am dat cu bisturiul peste el?

– Dumneata eşti doctor?

– Da!

– Şi de aceea nu crezi că există suflet, că nu-l vezi?

– Da!

– Dar dumneata, şi cei asemenea cu dumneata doctori, credeţi că există durere în lumea asta?

– Există, părinte!

– Eu nu cred! E o nebunie să cred, domnule, dacă n-am văzut-o!

– Există, părinte!

– Dar când îl tăiai cu bisturiul şi omul răcnea acolo şi se zbătea în ghearele morţii, durerea n-ai văzut-o?

– Nu. Asta nu se vede!

– Şi vrei să vezi sufletul? Şi durerea-i una din facultăţile trupeşti, fireşti ale omului, şi-i amestecată cu cele sufleteşti. Şi după cum nu poţi vedea durerea, aşa nu poţi vedea sufletul. Mai ales sufletul fiind duh.

– Auzi, bă, şi tu cu doctoria ta, vorbeşti prostii! Te-a lovit în cap, măi! N-ai văzut durerea? Dar cine dracu a văzut durerea! Însă toată lumea crede că este durere.

– Uite, bă, ţi-a astupat gura şi ţie!

– Măi, am dat de dracu aici!

– Da-i frumos, domnule! Acestea le povestim şi noi la alţii. Mai spune ceva, părinte!

Atunci se ridică unul:

– Părinte, dintotdeauna ştim că Biserica a stat împotriva ştiinţei. Uite, ruşii au făcut un satelit acum care a înconjurat pământul de trei ori, cu Iuri Gagarin, şi uite a aterizat cu bine!

– Şi ce-i cu asta?

– Astea sunt roadele şi avansul ştiinţei faţă de religie!

– Nimic n-aţi făcut!

– Auzi-l, bă, că-i contra ştiinţei! Acesta trebuie să fie ca cel care a fost contra lui Galileo Galilei!

– Staţi să vă spun! Ştiţi ce-aţi făcut voi? Dacă o albină iese din stup şi înconjură buduroiul în care stă, are ea pretenţia că ştie ce este în toată lumea?

Atâta a făcut omul până acum! A ieşit de-abia din ştiubei şi a înconjurat ştiubeiul în care trăieşte şi i se pare că mare lucru a făcut!

– Auzi-l, bă!

– Încă n-a făcut ştiinţa nici atât cât zboară o furnică de pe degetul ăsta pe celălalt! Toţi savanţii lumii şi din Apus şi din Răsărit.

Şi staţi că de-acum înainte avem de vorbit!

– Îi frumoasă, domnule, discuţia asta!

– Că-i frumoasă, că-i amară, că-i dulce, eu vă spun până la capăt de-acum, cât a ţinea „povestea" asta, da, zic, iaca se apropie gara Bacău!

Domnule, dumneavoastră ştiţi Ursa mare de pe cer şi Ursa mică – Carul mare şi Carul mic –, steaua polară? (că am făcut orientări noaptea în armată).

– Da.

– Uite ce-i! Astronomia şi ştiinţa, cu cei mai mari savanţi astronomi, spun că la Ursa mare, de la roata din brazdă dinapoi, până la cea de către om – osia Carului mare de pe cer –, este 1300 de ani călătoria luminii, şi lumina merge cu 300.000 de km/s. Asta-i osia carului mare. Ca să ajungi de la o roată până la cealaltă îţi trebuie 1300 de ani să călătoreşti cu viteza luminii. Dar cât ar mai fi până la roata dinainte şi cât ar mai fi până la proţap şi până la Prepelea care mână boii pe din brazdă.

– Dar cine este Prepelea?

– Este o steluţă mică, acolo! Dar cât mai este de lung Carul mare, spune-mi dumneata!

– Măi, interesant! Cine spune asta?

– Camil Flamarion. L-am avut pe Camil Flamarion la îndemână, *Dumnezeu în natură*. Ăsta-i mare filosof francez din secolul trecut.

Da, zic, dumneavoastră vedeţi o stea care, când răsare, cam dănţuieşte în culori, „Alfa Centaurului". Toată astronomia arată că Alfa Centaurului este steaua megieşă a sistemului nostru solar. Sistemul solar se compune din nouă planete, cu soarele zece. Şi până la megieşa noastră cea mai de-aproape, că-i peste gard aici, este un milion de ani călătoria luminii. Vă rog să calculaţi, domnilor, ce-a făcut Iuri Gagarin!

– N-a făcut nimic, părinte!

– Afară de asta. Pământul are 36.000 de km împrejurul lui. Deci 36.000 de km a făcut acela cu sputnicul lui, iar până acolo, un milion de ani călătoria luminii, socotiţi dumneavoastră, zic, ce-a realizat omul faţă de distanţa interstelară sau interplanetară!

– Domnule, este incalculabil.

– Staţi să vă spun altele, mai serioase. Dumnezeu îşi arată lucrările, nu în cele mari, ci în cele mici, cum spune Sfântul Nicodim Aghioritul. Ia gândiţi-vă dumneavoastră, că într-o ureche de ac se găsesc opt sextilioane de atomi, cifre astronomice – un sextilion este 1 urmat de 21 de zerouri. Aceşti atomi dintr-o ureche de ac, ca să-i numere un om, trebuie să trăiască 250.000 de ani şi să numere mai mult de un miliard pe secundă. Şi vă rog să-mi spuneţi dumneavoastră câţi atomi sunt într-o ureche de ac şi

cum îi împărţiţi şi cât este de minunat Dumnezeu, ca într-o ureche de ac să bage atâţia atomi. Atunci ce-a făcut omul cu ştiinţa lui până acum?

– Domnule, este inimaginabil!

– Stai să vă spun alta mai minunată. Pe-un vârf de ac se odihnesc 16 miliarde de ioni, care sunt corpuri mult mai mici decât atomul (Camil Flamarion voia să scoată în evidenţă viaţa, la ateii de peste Rin, că ei se chinuiau să facă o celulă vie, pe vremea aceea, pe care nici astăzi n-au făcut-o, că viaţa-i numai de la Dumnezeu). Şi la aceşti ioni, care nu se pot concepe de mintea omenească cât sunt de mici, ce aparate trebuie? Că dacă ai avea un aparat, ca un purice să-l vadă mai mare decât Ceahlăul, încă nu ai zări în atmosferă un ion! Şi aceşti ioni s-a aflat că şi ei stau ca flăcăii la horă de mână şi joacă, au viaţă în ei!

„Şi acum domnilor de peste Rin – că el îi combătea pe germani –, vă rog să despărţiţi forţa de materie şi viaţa de zidire. Dacă nu m-aş teme de panteism, zice Camil Flamarion – panteiştii ziceau că toată buruiana este Dumnezeu –, aş zice că Dumnezeu este în toată iarba şi în tot corpul. Dar voi zice altfel, că Dumnezeu este în toată zidirea Sa". Sub cel mai mic germene de materie de sub cer este mâna lui Dumnezeu şi există viaţa care a pus-o Dumnezeu!

Şi acum vreau să vă spun un lucru. Când vedem puterea lui Dumnezeu, că în miniatură lucrează atâtea minuni negrăite şi neconcepute de mintea omenească, când vedem că şi acolo este viaţă, în acele mici particule de materie care nu pot niciodată fi vizibile cu ochiul liber, dacă noi nu ne-am teme de

panteism, am zice că Dumnezeu este sufletul naturii, al întregii naturi. Dar nu este aşa. Dumnezeu există, cum zice marele apostol Pavel, *pentru că de la El şi prin El şi întru El sunt toate!*

Şi vorbind acolo, văd că se apropie gara Bacău, şi trebuia să mă dau jos. Era multă discuţie. De-abia intrasem în subiect. Eu le-am spus că povestirea este lungă.

– Nu puteţi clipi o dată din ochi fără Dumnezeu, fraţilor!

– Dar de ce, părinte?

– Viaţa este de la Dumnezeu, dătătorul de viaţă, şi, dacă ai murit, mai clipeşte din ochi dacă poţi! Mai poţi clipi dacă mori?...

N-am amintit chiar toată predica. V-am spus aşa rezumativ cum a fost. Au fost două ore de discuţie. Ne-am despărţit.

– Domnilor, ne pare foarte rău că ne despărţim!

Vă spun drept că unii m-au sărutat şi pe obraz, alţii mi-au dat cireşe, alţii bomboane. Au dat şi pomelnice.

– Părinte, vrem să-ţi scriem, dar să ne spui ce studii ai mata, că trebuie să fii un director, un profesor la vreun seminar.

– Eu am să vă spun, dar să mă credeţi dacă vreţi! Eu de-abia sunt un cioban şi pasc oile mănăstirii.

– Şi unde te duci acum?

– Mă duc la un schit. Eu sunt cioban. Dar dacă aţi avea fericirea să vorbiţi dumneavoastră cu un stareţ de mănăstire, sau cu un episcop, să vedeţi ce ştie acela!

– Auzi, măi! Asta-i o minune!

– V-aţi întâlnit cu un cioban al mănăstirii, dacă v-aţi întâlni cu un stareţ sau cu vreun profesor de seminar, de ăştia mari care au şcoli, să vedeţi ce vă spun aceia, zic.

– Mă, degeaba trăim, mă! Suntem nişte proşti! Mă, ce ne-a spus popa ăsta!

Le-am spus multe despre stele, despre mişcarea Orionului; le-am spus câte vânturi bat pe faţa pământului şi cum se cheamă fiecare, şi cum se formează vânturile, după Sfântul Ioan Damaschin; despre zodii şi câte grade are fiecare zodie şi cât stă soarele în fiecare grad. Mi-aduc aminte că am vorbit pe larg, după Sfântul Vasile cel Mare, din *Hexaimeron*. Aveam să mă bag în *Hexaimeron* despre viaţa peştilor mării, despre viaţa florilor, despre viaţa astrelor cereşti, că aveam de la marele Vasile... Măi, câte mai aveam să vorbesc, dar dacă noi schimbam trenul. Ne-am despărţit cu mare durere de inimă.

– Domnilor, m-aţi băgat într-o discuţie, pe care nici n-am început-o. Iertaţi-mă şi mergeţi sănătoşi şi vă faceţi generali, iar eu mă duc în treaba mea!

Am schimbat. Şi plutonierul acela cu soţia sa, era din Podoleni, şi el când a văzut că m-am suit în trenul celălalt, a venit lângă mine.

– Părinte, eu sunt om bătrân, dar aşa ceva n-am auzit de când m-a făcut mama. Să ştii că a rămas ceva în sufletul lor. Aceştia, unde se duc, au să spună că au stat de vorbă cu un călugăr care era cioban. Dar ai băgat în sufletul lor pe Dumnezeu în tot chipul şi le-ai spus. O să ţină minte că le-a vorbit un cioban de la mănăstire.

Aşa a fost discuţia, dar aici v-am spus-o pe scurt.

DESPRE NEŞTIUTELE JUDECĂŢI ALE LUI DUMNEZEU

Un călugăr din pustia Schetică, mergând la Alexandria să-şi vândă lucrul mâinilor sale – că lucra la coşniţe –, a văzut o înmormântare. Murise ighemonul acelei cetăţi, un mare păgân, care omorâse mii de creştini, că era pe timpul marilor persecuţii. Era o zi frumoasă şi mergea tot oraşul după el, îl ducea la groapă.

Când a ajuns acasă, un pustnic mare, care vieţuia în pustie de 60 de ani şi trăia numai cu rădăcini şi cu ce găsea prin pustie, a fost găsit mâncat de o hienă.

Atunci s-a gândit călugărul: ighemonul, care a omorât mii de creştini, cu câtă cinste mergea la groapă, iar ăsta care a slujit lui Dumnezeu 60 de ani şi a trăit numai în post şi rugăciune, l-a mâncat hiena! Ce fel de judecăţi are Dumnezeu? Mi se pare că Dumnezeu, fiind prea bun, îngăduie şi lucruri nedrepte.

Am să mă rog lui Dumnezeu să-mi arate cum sunt judecăţile Lui, că şi unii oameni judecă împotriva proniei, a purtării de grijă a lui Dumnezeu. Cutare este rău, este păcătos, şi-i merge bine. Altul este bun, dar copiii îi sunt răi, femeia îi este bolnavă, iar el scapă de un necaz şi dă peste altul.

Unul este rău şi trăieşte mult, iar altul este bun şi moare devreme. Uite, un creştin este bun, se roagă lui Dumnezeu, posteşte, şi numai de scârbe dă, iar altu-i rău, înjură, bea, şi pe acela nu-l pedepseşte Dumnezeu.

Şi aşa, călugărul a observat multe lucruri de acestea, cum zice la Proorocul Ieremia: *Doamne, ce*

este, căci calea celor răi sporeşte şi calea celor drepţi totdeauna este în necaz?

Şi din ziua aceea a început să se roage: „Doamne, arată-mi judecăţile Tale, ca să nu judec!" Şi a început a se ruga călugărul acela lui Dumnezeu, să-i arate judecăţile Lui; cum de unul, săracul, care-i sfânt şi drept, este bolnav, suferă, dă de necazuri, de scârbe, iar altul păcătos îşi face de cap, este sănătos şi bogat, are trecere, ajunge mare în dregătorii, în cinste, şi în toate îi merge bine.

Şi s-a rugat călugărul mult timp lui Dumnezeu să-i arate cum sunt aceste nedreptăţi, că cei buni de multe ori dau de greu şi celor răi le merge bine.

„Să-mi arate Dumnezeu judecăţile Lui, că şi eu de multe ori m-am tulburat de lucrul acesta, că am văzut multe nedreptăţi, pe care, mi se pare mie că Dumnezeu le-a îngăduit".

Iar Preabunul Dumnezeu, fiindcă omul nu ştie judecăţile Lui, i-a arătat într-un chip ca acesta judecăţile Sale, deşi putea să-l piardă pentru această iscodire, ca să ştie tainele lui Dumnezeu, pe care nu le ştiu nici îngerii. Dar, pentru că-l iubea, având viaţă sfântă, a vrut să-l înţelepţească, căci judecăţile lui Dumnezeu nimeni nu le poate şti.

Odată a plecat pustnicul singur la Alexandria să-şi vândă coşniţele, că era cale de trei zile. Dar cum a pornit de la peştera lui, într-o poiană frumoasă, i-a ieşit în cale un alt călugăr, tânăr, foarte frumos.

– Blagosloveşte, părinte!

– Domnul, fiule, să te blagoslovească!

– Unde mergi, părinte?

– Mă duc până la târg, să-mi vând lucrul mâinilor.

Ei vindeau coşniţele şi cumpărau pâine, făceau pesmeţi, şi se hrăneau cu verdeţurile care le mai găseau prin pustie.

– Părinte, eu tot la Alexandria merg.

– Slavă lui Dumnezeu că am tovarăş de drum!

După ce i-a luat sarcina bătrânului, călugărul cel tânăr i-a spus:

– Părinte, uite ce este. Ştii ce trebuie să facă călugării când merg la drum! Să se roage tot timpul şi să vorbească cu Dumnezeu. Asta este datoria călugărului şi a creştinului, când merg pe drum, să se roage.

– Aşa, părinte, până la Alexandria ne căutăm de rugăciune!

– Să nu vorbim un cuvânt! i-a zis cel tânăr. Mergând noi pe drumul ăsta trei zile, ai să vezi la mine nişte lucruri înfricoşate. Să nu vorbeşti, să nu mă judeci şi să nu-ţi calci jurământul!

– Da, fiule! Dacă mi-o ajuta Dumnezeu, nu voi mai vorbi!

Şi au pornit amândoi. Călugărul tânăr ducea coşniţele şi mergeau tăcând.

Pe la amiază, când soarele ardea foarte tare, au dat de un sat şi au ieşit înaintea lor doi oameni tineri:

– Părinţilor, de acum nu mai puteţi călători, pentru că soarele arde foarte tare. Haideţi la noi!

Acei doi tineri i-au primit cu mare cinste, căci în Orient, în timpul zilei nu poţi călători, decât numai dimineaţa şi seara. Şi acolo aşa-i tradiţia, cum te-a primit în casă, să te spele pe picioare. Mântuitorul a spus lui Simon fariseul: *Am intrat în casa ta, apă pe picioarele Mele n-ai turnat!* Pentru că acolo nisipul este foarte fierbinte şi când ai ajuns în casa omului şi-ţi dă oleacă de apă rece pe picioare, îţi face un

mare bine. Picioarele se înfierbântă groaznic din cauza nisipului şi a pietrelor.

Acei tineri, când au aflat că sunt din pustia Schetică, unde erau numai călugări sfinţi – Sfântul Antonie cel Mare, Sfântul Macarie cel Mare, Sfântul Sisoe cel Mare, Sfântul Onufrie cel Mare, şi alţi mari sihaştri care-i avem în calendar –, i-au primit cu mai mare cinste, cu dragoste, le-au spălat picioarele, i-au odihnit şi i-au pus la masă.

Tinerii aceia aveau în casă un vas de argint, foarte scump, ce rămăsese din neam în neam. În acel vas le-au pus mâncare pustnicească, din evlavie, dându-le cuvenita cinste.

Călugării au mâncat, au mulţumit, şi s-au dus să se odihnească, că erau obosiţi.

Spre seară, când să plece la drum, călugărul cel tânăr a furat vasul de argint. Călugărul cel bătrân a văzut şi se gândea: „Ia uite! Ne-au primit oamenii cu atâta cinste, ne-au spălat picioarele, ne-au dat mâncare, şi călugărul ăsta a furat blidul de argint".

Mergând ei mai încolo, au trecut peste o punte. Călugărul cel tânăr a făcut cruce pe acel vas şi l-a aruncat în apă. Bătrânul a văzut şi se gândea: „Ce nedreptate! De ce o fi luat blidul şi l-a aruncat în apă? De ce nu l-a lăsat acolo?" Dar a tăcut, că avea legământ ca până la Alexandria să nu vorbească.

Seara au ajuns la alţi doi tineri. Şi aceia le-au ieşit înainte, i-au primit cu dragoste, le-au spălat picioarele, cum este obiceiul, şi le-au dat odihnă. Aceia aveau un copilaş de câteva luni.

Dimineaţă, când să plece, călugărul cel tânăr s-a dus la leagănul copilului, fără să observe părinţii lui, şi l-a ucis.

Bătrânul a văzut şi zicea în mintea lui: „Cu ce criminal am pornit eu la drum! Acolo a furat blidul de argint, aici a omorât copilul!" Dar el l-a prevenit: „Ai să vezi multe la mine în drumul ăsta, să nu cumva să vorbeşti, căci calci jurământul!"

A doua zi pe la amiază, trecând printr-un sat, le-a ieşit în cale un gospodar:

– Părinţilor, nu mai puteţi merge de-acum, că este soare şi este căldură mare. Haideţi la noi să vă odihniţi câteva ore şi mai către seară veţi pleca iarăşi!

Omul acela avea un câine rău legat, care păzea toată gospodăria. I-a primit omul, i-a ospătat, i-a odihnit. Mai către seară, când a început a se răcori, au plecat ei. Călugărul cel tânăr s-a întors înapoi şi fără să observe stăpânul, a făcut o cruce peste câine şi câinele a sărit în sus şi a murit.

Atunci bătrânul vedea, dar tăcea: „Ce treabă-i asta? Acolo a furat blidul de argint, dincolo a gâtuit copilul, aici a omorât câinele!"

Mergând ei a doua zi, în drum au trecut pe lângă o cârciumă. Acolo nu mai vorbeau de Dumnezeu, vorbea alcoolul în capul lor: chiuiau, cântau, fluierau, înjurau; şi când i-au văzut pe călugări, au început a striga: „Uite popa, măi!" – omul când este beat, nu mai vorbeşte el, vorbeşte diavolul!

Călugărul cel bătrân n-a zis nimic, îşi căuta de drum. Dar cel tânăr se întoarce la cârciumă şi face trei metanii. După ce s-a închinat la cârciumă a plecat mai departe.

În marginea pădurii era un sat şi o biserică pustie. Nu avea nici cruce, uşile luate, geamuri sparte; biserică pustie, părăsită de vreo 40 de ani.

Călugărul cel tânăr a luat câteva pietricele, le-a însemnat cu Sfânta Cruce şi a început a arunca în biserică.

Dar călugărul cel bătrân zicea în mintea lui: „Ia uite, măi! Dacă ar fi de la Dumnezeu, n-ar fi făcut acestea. Dar este de la diavolul, că la cârciumă s-a închinat, iar în biserică aruncă cu pietre". Dar nu avea voie să vorbească. Mai era până la Alexandria o zi.

A treia zi dimineaţă, mergând ei în marginea unui sat, ajung la o casă acoperită cu paie şi cu stuf. Pe prispa casei erau cinci copilaşi care plângeau. Călugărul cel bătrân a scos ceva din rucsac şi le-a dat. Apoi i-a întrebat.

– De ce plângeţi?

– Ieri au îngropat-o pe mama!

– Dar tată aveţi?

– Tata a murit anul trecut.

Ei n-aveau, săracii, nici tată, nici mamă. După ce au plecat, călugărul cel tânăr se întoarce înapoi şi dă foc casei. Copiii au fugit care încotro.

Călugărul cel bătrân se gândea: „Acesta este om? A dat foc la casă! Doamne, cât am să mai rabd eu pe ucigaşul acesta? Acolo s-a închinat la cârciumă, dincolo a bulgărit biserica! Ăsta numai rele face!" Dar tăcea din gură, că seara ajungeau la Alexandria în oraş.

Când au ajuns la Alexandria era seară. Acolo era o vilă mare şi proprietarul nu era acasă. Călugărul cel tânăr s-a uitat oleacă la casă, şi numai ce-l vede pe vârful casei. Într-un ceas a desfăcut toată casa. A sfărâmat acoperişul, uşile, geamurile, tot ce era în casă a stricat.

Cel bătrân s-a minunat cum într-un ceas a sfărâmat toată casa, şi s-a speriat când a văzut. Dar acum, fiindcă ajunsese la Alexandria, putea vorbi. Când s-a dat jos acela, după ce a sfărâmat toată casa omului, l-a luat deoparte şi l-a întrebat:

– Ia ascultă, frate! De acum nu mai pot tăcea! A fost jurământ între noi să nu vorbim până aici. Să-mi spui tu mie ce eşti tu! Drac eşti, om eşti, ori înger eşti!

– Dar de ce, părinte? Am făcut ceva rău?

– Măi, dar de trei zile, de când mergem împreună, ai făcut numai lucruri rele!

– Dar ce-am făcut, părinte, rău?

– Păi bine, măi, oamenii aceia de acolo, când ne-am coborât din munte, nu ne-au primit? Nu ne-au ospătat? Şi ce au avut ei mai scump, un blid de argint, nu l-ai furat de acolo şi l-ai aruncat în apă?

– Şi ce zici, părinte?

– Rău ai făcut! Mare sminteală, că oamenii aceia ne judecă că am furat!

– Părinte, trei lucruri mari şi bune am făcut acolo! Blidul acela de argint era litierul de la biserica din acel sat. Îl furase străbunicul acelora, dar ei nu ştiau. Era scris pe dânsul cu slovă bisericească veche: „Acesta este litierul bisericii Sfântul Nicolae, donat de familia cutare, şi cine îl va înstrăina de la biserică să stea în iad până îl va întoarce înapoi".

Aşa scria pe blid. Şi din cauza blidului aceluia, nouă suflete care l-au folosit se munceau în iad. Şi acum aveau să meargă şi aceştia în iad, fiindcă îl foloseau. Şi mie mi-a fost milă de dânşii şi am furat blidul; dar mie nu mi-a trebuit, că l-am aruncat în apă.

A doua zi va veni paraclisierul bisericii să se scalde în apa aceea, şi va afla vasul. Acela de la biserică, cunoscând slova bisericii, o să-l ducă la preot. Şi când va pune blidul în Sfântul Altar, cei nouă vor ieşi din iad, pentru că este scris acolo: „Să stea în iad până îl vor întoarce înapoi".

Deci eu, părinte, trei lucruri bune am făcut acolo: i-am scos şi pe acei nouă din iad, i-am păzit şi pe aceştia vii să nu intre, şi am dat şi blidul bisericii înapoi, ca să-l aibă, că era de mare nevoie. Şi tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut!

Atunci s-a minunat bătrânul. „Ia uite, frate, cum a fost. Şi eu socoteam că este hoţ, că a furat blidul!

– Dar când ai ucis copilul, tot bine ai făcut?

– Bună treabă am făcut şi acolo.

– Cum, ai omorât copilul şi zici că bună treabă ai făcut?

– Stai şi nu judeca după mintea ta! Ai văzut copilaşul? Acela a fost zămislit în ziua de Paşti. Şi avea pus canon de la Dumnezeu, pentru că nu s-au înfrânat părinţii în ziua Învierii Domnului, copilul avea să ajungă la 20 de ani comandant de tâlhari şi avea să omoare pe părinţii lui. Acesta era canonul pentru neînfrânarea lor; şi multă lume avea să omoare şi mari tulburări avea să facă în lume, pentru că a fost zămislit într-o zi aşa de mare.

Eu aici am făcut trei mari lucruri bune: am trimis sufletul copilaşului la cer curat, am scăpat pe părinţii lui de ucidere de mâna propriului lor fiu, şi ei, găsind copilul mort, vor plânge foarte mult şi, prin plânsul acela, li se iartă şi păcatul că l-au zămislit în ziua de Paşti. Şi tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut!

– Dar acolo, de ce ai omorât câinele omului?

– Şi acolo am făcut treabă bună! Câinele acela păzea toată gospodăria, dar a doua zi avea să turbeze. Şi când trebuia să vină stăpâna să-i dea de mâncare, avea s-o muşte şi mare scârbă avea să fie la casa omului aceluia!

Fiindcă ne-a primit pe noi, mi-a fost milă de ei şi am omorât câinele mai înainte, să n-o muşte pe stăpână. Şi tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut!

– Dar la cârciumă de ce ai făcut cruce şi te-ai închinat?

– Şi acolo am făcut treabă bună! În cârciuma aceea veniseră cei mai mari gospodari din sat. Epitropul bisericii, primarul şi un mare gospodar. Ei s-au sfătuit să pună mână de la mână şi să facă biserica din sat care era părăsită. Atunci când am trecut noi, ei au zis: „Doamne ajută să facem biserica!"

Măcar că erau în cârciumă, eu am văzut că oamenii au vrut să facă treabă bună, am făcut şi eu trei metanii şi am zis: „Doamne, ajută-le să facă biserica!" Şi tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut. Eu nu m-am închinat la cârciumă, m-am închinat lui Dumnezeu, să le ajute celor ce au pus hotărâre să refacă biserica părăsită.

S-a minunat bătrânul, zicând: „Nici aici nu am avut dreptate!"

– Dar acolo, când am ajuns în marginea satului, de ce ai aruncat cu pietre în biserică?

– Aceea era biserica cea pustie! Şi biserica fiind pustie, dracii jucau pe Sfânta Masă, pe geamuri, pe biserică şi râdeau de pustiirea lăcaşului lui

Dumnezeu, şi mi-a fost ciudă. Şi ai văzut că am făcut cruce pe acele pietricele şi am început a zvârli în biserică, iar diavolii au fugit de acolo! Eu n-am bulgărit biserica, ci pe diavolii care erau acolo!

– Dar acolo de ce ai dat foc la casa copiilor? Ai văzut copilaşii şi nu ţi-a fost milă de ei?

– Ba mi-a fost mai milă ca ţie! Şi am făcut foarte bine. Ai văzut că acei copilaşi nu aveau nici mamă, nici tată, şi au rămas cu cocioaba aceia de casă. Dar nu ştiau ei că în prispa casei este o comoară ascunsă de un străbunic de-al lor. Un vas cu bani de aur curat. Şi eu am dat foc casei, că ei trăiau în sărăcie şi nu ştiau că au comoara în prispa casei.

După câteva zile, copiii vor căuta pe-acolo să vadă ce-a mai rămas, şi vor da de această comoară şi o să cheme pe un moş de-al lor, care-i epitropul bisericii. Acela, fiind un om cu frica lui Dumnezeu, va lua în grija sa copiii aceia şi cu banii găsiţi le va face o casă mare cu tot ce le trebuie, o să-i poarte prin şcoli şi o să ajungă oameni mari şi credincioşi.

Şi tu zici că rău am făcut, părinte, că am dat foc casei, dar eu am făcut bine, că dacă nu dădeam foc casei, nu găseau comoara!

– Dar aici de ce-ai stricat casa?

– Părinte, casa asta frumoasă a fost făcută cu bani de furat. Şi era poruncit de la Dumnezeu aşa: „Fiindcă s-a făcut cu osteneală străină şi cu bani de furat, aici bărbat cu femeie niciodată nu vor trăi! Femeia trebuia să moară la primul născut. Numai bărbatul văduv avea să trăiască toată viaţa în casa aceasta".

Şi am stricat casa, că ei sunt duşi la o nuntă, şi când vor veni şi vor vedea că totul este sfărâmat, vor

face înapoi o casă mai mică, cu osteneala lor proprie şi nu va mai muri nevasta la primul copil.

Şi tu zici că rău am făcut, dar eu am făcut bine, după voia lui Dumnezeu.

Atunci a întrebat călugărul:

– Să-mi spui tu mie, măi frate, câte minuni mari ai făcut, ce eşti tu?

– Dar să-mi spui şi sfinţia ta, ce te-ai rugat lui Dumnezeu!

– Eu mă rog de câţiva ani să-mi arate Dumnezeu judecăţile Lui, că mi s-a părut că multe lucruri nedrepte îngăduie Dumnezeu în lumea asta.

– Da? Dar n-ai auzit pe Isaia Proorocul? *Pe cât este mai înalt cerul decât pământul, pe cât este de departe răsăritul de apus, pe atât sunt mai departe judecăţile Mele de judecăţile voastre şi gândurile Mele de gândurile voastre, fiii oamenilor.*

N-ai auzit pe Solomon ce spune? *Pe cele mai grele decât tine nu le ridica şi pe cele mai adânci decât tine nu le cerca, ca să nu mori!*

N-ai auzit pe David Proorocul care zice? *Judecăţile Domnului sunt adânc mult!*

Cum ai îndrăznit tu, un om, să cerci judecăţile lui Dumnezeu, pe care nici arhanghelii, nici heruvimii nu le ştiu? Dar Dumnezeu n-a vrut să te piardă, că putea să te piardă pentru iscodirea asta, dar, ştiind ostenelile tale, m-a trimis pe mine, părinte, să-ţi arăt că judecăţile lui Dumnezeu nu sunt ca ale oamenilor.

Vezi câte ai judecat tu de mine? Câte am făcut, ţi s-au părut că sunt rele; că sunt ucigaş, că am furat vasul, că am dat foc casei, şi câte am făcut. Dar ele au fost toate bune foarte şi toate de mare folos s-au

făcut. Au fost bune după judecăţile lui Dumnezeu, nu după judecăţile oamenilor!

Şi tu ai judecat ceva, dar judecăţile lui Dumnezeu n-au fost ca ale tale, că ele au fost bune foarte! Tu ai zis că rău am făcut şi eu numai bine am făcut. **Deci, de acum înainte să nu mai judeci pe nimeni şi orice vei vedea să zici: Doamne, Tu toate le ştii! Eu nu cunosc judecăţile Tale!**

Deci, părinte sfinte, să nu mai îndrăznească nimeni din oameni să cerce judecăţile lui Dumnezeu, că nici îngerii nu pot şti judecăţile Lui!

Dar, fiindcă eşti om, Dumnezeu te-a iertat, însă m-a trimis să te înţelepţesc să nu mai îndrăzneşti să iscodeşti judecăţile Lui, că judecăţile lui Dumnezeu sunt adânc mult şi nu le poate şti nimeni, nici îngerii din ceruri.

Aşadar să ţinem minte din această povestire, că tot ce ni se pare nouă în lumea asta că-i strâmb şi rău, de multe ori ne înşelăm! Că nu cunoaştem judecăţile lui Dumnezeu cele ascunse şi necuprinse.

Nu cerca cele necercate şi nu voi să ajungi cele neajunse! Amin.

DESPRE ASCULTAREA DE PĂRINŢI ŞI MINUNEA SFINTEI LITURGHII

Era un om care a fost foarte credincios; îl chema Iulian. Şi i-a murit soţia omului şi a sărăcit tare la bătrâneţe şi avea un singur fecior, cu numele Teofil. Aproape de bătrânul Iulian era un boier care avea două curţi şi două moşii mari. Boierul avea iazuri cu peşti, avea livezi, vii, herghelii de cai, vaci, porci,

cârduri de păsări, mă rog, două curţi mari avea el. Şi boierul avea zeci de robi, cum era înainte, dar pusese ochii pe Teofil, feciorul bătrânului, că era şi priceput şi înţelept şi cuminte şi crescut cu frica de Dumnezeu. Şi de multe ori boierul îi spunea moşului Iulian:

– Moşule, nu vrei să-mi vinzi rob băiatul matale, că ai să trăieşti şi dumneata ca boierii? Îţi fac casă şi-ţi dau bani şi cutare.

Omul era sărac şi numai pe acest băiat îl avea. Şi-i spune odată, într-o seară, băiatului:

– Dragul tatii, măi Teofil, vezi cât de săraci am rămas! Boierul ăsta îmi spune de multe ori să te vând rob la el – că atunci se cumpărau robi, pe care voiau –, dacă te vând pe tine rob, are să-mi dea tot ce-am nevoie. Pe lângă tine am să trăiesc şi eu foarte bine. Că vrea să te aibă rob de încredere în casă, în curte; nu aşa pe la vite. Vrea să te aibă ca pe băiatul lui – că boierul nu avea copii.

Dar băiatul a primit ascultarea de părinţi cu dragoste şi a zis:

– Tată, pentru dragostea matale, ce nu fac eu? Numai mata mai eşti în lume, că mama a murit. Vinde-mă rob! Să mă vinzi rob, că eu cu toată dragostea vreau să fiu rob, ca să văd că trăieşti bine la bătrâneţe, că Dumnezeu mi-o purta de grijă.

Atunci tatăl său, când a văzut ascultarea băiatului, i-a zis:

– Măi, dragul tatei, am să-ţi spun şi eu un sfat. Eu te vând rob, el a zis că-mi dă bani mulţi şi avere, dar tu să păzeşti un lucru: **Cât vei trăi tu, în timpul Sfintei Liturghii, Duminica, să nu călătoreşti, şi să mergi regulat la biserică!** i-a zis bătrânul băiatului Teofil.

– Dar de ce, tată?

– Uite ce! Şi eu am învăţat de la alţi bătrâni, că în timpul Liturghiei nu se călătoreşte. Dacă mă asculţi, de mari primejdii ai să scapi tu şi mare cinste ai să câştigi în lumea asta şi-n cealaltă.

– Bine, tată!

S-a dus moşneagul şi a grăit cu boierul:

– Uite, m-am sfătuit cu băiatul, că dacă n-ar fi vrut el nu aş fi putut să-l vând, şi vrea să se vândă rob, ca să mă ajute la bătrâneţe.

Boierul avea robi mulţi, dar nu avea copii deloc. Şi-i spune soţiei:

– Ştii ce? Băiatul acela cuminte, evlavios, ascultător, care vine pe la noi – că el se ducea de mai lucra pe la boier –, l-am cumpărat rob.

Bucuria ei!

– Da! Acela-i bun! Acela-i de toată nădejdea, că tatăl lui este credincios. Tot timpul merge la biserică.

S-a dus bietul Teofil rob la boier! Iar boierul l-a umplut de avere pe tatăl lui. I-a dat vite, i-a dat haine, i-a dat bani. Îl avea, mă rog, nu ca pe-un rob, ci ca pe băiatul lui, ca pe unul de mare garanţie. Că ştia că-i băiat de gospodar şi numai pentru sărăcie l-a vândut tatăl său.

Şi a stat rob Teofil la acest boier mai mulţi ani. Şi odată, boierul trebuia să plece de la curtea asta cu trăsura la cealaltă, şi a uitat geanta cu actele acasă. Şi pe Teofil îl avea ca pe băiatul lui; îl lua în trăsură, că băiatul era deştept, ştia să scrie, ştia să socotească, şi îi spune:

– Măi, Teofile, du-te repede acasă, că am uitat geanta cu actele – cu ce avea el acolo, bani, ce-o fi având!

– Da, cucoane, mă duc!

S-a dat jos din trăsură şi a fugit înapoi spre casă. Când s-a dus el să ia geanta boierului de acasă, cucoana lui, fiind desfrânată, trăia cu un rob de-al ei. Teofil, când a venit, a intrat, a luat geanta de pe masă şi a plecat. Dar el n-a observat ce făcea soţia stăpânului, ci credea că doarme singură.

Ce-a zis femeia:

– Vezi că boierul m-a prins cu tine în păcat! De aceea a trimis pe Teofil înapoi, ca să fie sigur. Mi se pare că a observat el că noi trăim amândoi!

– Ce-i de făcut acum? a zis sluga vinovată.

– Ştii ce-i spun? a zis ea. Dacă nu-i taie capul lui Teofil, nu mai trăiesc cu dânsul! Am să-i spun soţului că, atunci când l-a trimis înapoi după geantă, a abuzat de mine; şi dacă nu mă luptam cu el, mă batjocorea.

Aşa a şi făcut.

Dar să vezi ce înseamnă ascultarea de părinţi şi ţinerea cu sfinţenie, ca în timpul Sfintei Liturghii să nu fie pe drum, cum l-a învăţat tatăl său.

Atunci cucoana îi trimite soţului ei o scrisoare prin robul cel vinovat care trăia cu dânsa. În scrisoare scria:

„Aşa mă jur pe Dumnezeu. Uite, Teofil, robul tău, în care tu ai atâta încredere, când l-ai trimis înapoi după geantă, a tăbărât pe mine să mă batjocorească. Şi dacă nu mă luptam cu el, mă batjocorea. Dacă nu-i tai capul şi să-l trimiţi la mine, eu îmi iau averea şi te las singur!"

Boierul, când a auzit, s-a minunat: „Cum, măi, Teofil!?" – că avea mare încredere într-însul. N-a cunoscut ce viclenie a făcut cucoana lui, ca să-i taie

capul lui Teofil. Şi-i scrie un plic înapoi soţiei, prin alt rob. „Eu am doi călăi, care au tăiat mai mulţi robi ce făceau spargeri. Mâine dimineaţă îi aduc la curte cu sabia trasă. Trimite-l pe Teofil! Fă-ţi treabă că-l trimiţi cu ceva, că eu am dat ordin călăilor, când vine dimineaţă, jos capul. Să mi-l aducă mie şi eu ţi-l trimit".

S-a pus la cale tăierea capului lui Teofil cel nevinovat. Teofil nu ştia nimic, săracul. Nici nu era vinovat, nici nu ştia că este pus capul lui pentru tăiere.

Ce face cucoana? Dimineaţa îi dă un plic pecetluit, cu alte cuvinte şi-i zice:

– Teofile, te duci până la curte la boier!

– Da, cucoană, mă duc! El nu ştia nimic. Era ascultător. Nu ştia că acolo îl aşteaptă sabia. Era gata să-i împacheteze capul, să-l trimită boierul la soţie.

Când l-a trimis era Duminică. Şi, mergând cu plicul, de la curtea asta până la cealaltă, a auzit clopotul la o biserică, că începuse Sfânta Liturghie. El ţinea minte ce i-a zis bietul tată, bătrânul Iulian, care murise: „Duminica să nu călătoresc în timpul Sfintei Liturghii, că mare primejdie o să păţesc. Iar dacă voi păzi Sfânta Liturghie, a spus că de mare cinste o să mă învrednicesc şi o să mă scoată Dumnezeu din mari primejdii".

Şi ce-a zis: „Nu. Întâi stau la Sfânta Liturghie şi după Liturghie m-oi duce, chiar de m-ar pedepsi boierul. Tata aşa a zis când m-a vândut rob aici, ca în timpul Liturghiei, Duminica, să nu călătoresc!"

A intrat bietul Teofil în biserică, căci de-abia începuse slujba, şi a ascultat toată dumnezeiasca Liturghie; a ascultat predica şi a stat până ce-a luat anafură. Ce-a făcut cucoana când a văzut că nu mai

vine capul lui Teofil? „Uite, l-am trimis de dimineaţă, şi acum este ora 12!" Căci stătuse la Liturghie. Şi ce zice robul cel vinovat?

– Cucoană, mă duc eu să-i aduc capul! Poate l-a tăiat boierul şi n-are cine-l aduce.

– Du-te!

Şi-l trimite pe cel vinovat să-i aducă capul lui Teofil. Dar el era în biserică şi nu ştia nimic. Când ajunge ăsta cu scrisoarea acolo – gealaţii aşteptau să vină şi se întrebau de ce nu mai vine, căci primiseră ordin de la boier: „Care vine întâi dimineaţă aici, jos capul! Spălaţi-l de sânge, îl împachetaţi şi-l trimiteţi sus la mine". Dar vine ăsta vinovat. Ei, când l-au văzut cu scrisoarea, l-au întrebat:

– De ce ai venit?

– Am treabă la boier.

L-au luat deoparte, i-au tăiat capul – celui vinovat –, l-au spălat de sânge, l-au împachetat şi l-au trimit sus la boier. Boierul se gândea acum prin cine să trimită capul. Credea că-i al lui Teofil. Iată vine şi Teofil de la biserică.

– Cucoane, ţi-am adus de la cucoană o scrisoare!

– Dar cum de vii tu acum?

– Cucoane, să mă iertaţi, am pornit dimineaţă, dar am stat la Sfânta Liturghie, că aşa a zis tata când m-a vândut rob aici la dumneata: „Duminica în timpul Sfintei Liturghii să nu pleci nicăieri şi să stai la Liturghie, orice ar fi". Şi am stat la Sfânta Liturghie. Să mă iertaţi că am ajuns mai târziu!

Pe boier l-au cuprins lacrimile. S-a gândit că nu-i vinovat.

– Ia pachetul ăsta – el nu ştia ce are într-însul –, şi du-l la cucoană!

Şi-i scrie şi o scrisoare. „Ia seama că judecăţile lui Dumnezeu sunt aici! L-ai trimis pe Teofil şi el a stat la Liturghie. Apoi ai trimis pe altul! Şi i s-a tăiat capul aceluia, căci Teofil a stat la biserică. Eu nu cred că omul acesta-i vinovat". Dar nici boierul nu ştia că cel trimis este sluga care trăia cu dânsa.

Şi când a ajuns Teofil la cucoană, ea îl întreabă:

– Dar cum de vii tu acum?

– Cucoană, să mă iertaţi!

– Ce aduci acolo?

– Mi-a dat boierul un pachet. A spus să-l vi-l dau dumneavoastră.

El sincer nu ştia ce are în pachet; că are capul celui vinovat. Dar ea a rămas uimită.

– Dar când ai ajuns tu acolo?

– Să mă iertaţi, cucoană, mata m-ai trimis dimineaţă, dar eu am stat la dumnezeiasca Liturghie într-un sat. Şi am întârziat şi am ajuns cam târziu. Daţi-mi canon, pedepsiţi-mă, dar mie aşa mi-a zis tata, când m-a vândut rob la dumneavoastră, ca în timpul Sfintei Liturghii să nu călătoresc niciodată.

Şi atunci, cât era ea de rea, a văzut judecăţile lui Dumnezeu. Dar nici ea nu ştia a cărui cap s-a tăiat. Se duce ea într-o cameră repede să vadă ce-i în pachet, şi vede capul robului care a trăit cu dânsa. Atunci a zis: „Aici sunt judecăţile lui Dumnezeu". A început a plânge şi a chemat pe boier.

– Vino repede la curte, aici la noi!

Vine boierul şi-l întreabă.

– Ce-ai făcut, boierule?

– Nici eu nu ştiu.

– Uite ce s-a întâmplat! zice cucoana.

– Nu ştiu al cui cap a fost ăsta! L-am împachetat... Al cui cap este?

Atunci ea a spus adevărul.

– Domnul meu, am să-ţi spun adevărul! Eu, ticăloasa şi necurata, sunt vinovată aici. Dumnezeu l-a scos pe Teofil pentru nevinovăţia lui. El niciodată, de când este la noi, n-a făcut o glumă cu mine, nici n-a zâmbit măcar. Totdeauna a fost cinstit şi harnic şi curat cum ştii. Eu, păcătoasa, am trăit cu robul ăsta, căruia i-ai tăiat capul, trei ani de zile. Şi dacă vrei, iartă-mă, că-ţi dau toată averea şi mă duc la o mănăstire să mă fac călugăriţă, că mă tem să nu mă ajungă urgia lui Dumnezeu, că am vrut să-i tai capul unui om sfânt. Dacă vrei să mai stau cu tine şi mă ierţi, bine, iar dacă nu, eu plec; îţi dau toată averea şi mă duc la mănăstire.

Boierul a zis:

– Vezi ce-a făcut Dumnezeu cu Teofil? Măi femeie, nu te duce la mănăstire! Ai greşit şi tu, dar să ne temem de Dumnezeu! Pentru că vezi cum scoate Dumnezeu pe un tânăr nevinovat? Ai văzut ce înseamnă copil crescut în frica lui Dumnezeu? Mai bine decât să te duci tu la mănăstire, hai să înfiem pe Teofil, fiu al nostru! Vezi cât este de cinstit?

– Hai, şi eu vreau! Îl trecem pe numele nostru, să-i trecem averea toată lui, că numai ăsta ne pomeneşte pe noi şi ne va face pomenire. Vezi câtă frică de Dumnezeu are? Că eu am trimis să-i taie capul şi el a adus capul celui vinovat înapoi.

Şi l-a chemat boierul pe Teofil şi i-a zis:

– Teofile, uite, vrei să te trecem pe numele nostru şi să te înfiem?

– Cucoane, cum credeţi! Eu sunt rob deocamdată. Faceţi ce vreţi cu mine. Dacă vreţi să mă înfiaţi, să mă lăsaţi să cred în Hristos, să-mi fac rugăciunile şi să mă duc la biserică!

– Pentru aceea vrem să te înfiem! Căci crezi în Hristos şi te temi de Dumnezeu!

Nu i-au spus taina ce s-a întâmplat. A aflat-o el mai târziu, dar atunci n-a ştiut-o. Şi l-au înfiat şi i-au dat cu acte amândouă curţile după moartea lor şi toată averea şi moşiile şi tot ce-a avut boierul.

Şi aşa pe bietul Teofil, care a ascultat de părinţii lui şi n-a călătorit Duminica în timpul Sfintei Liturghii, l-a păzit Dumnezeu de tăierea capului şi a căpătat şi cinste de la boier şi a rămas proprietar peste toate averile lor, iar dincolo s-a dus în împărăţia cerurilor.

Aşa ştie Dumnezeu să cinstească pe cei ce se tem de El şi ascultă de părinţi. Amin.

CUVÂNTUL PĂRINTELUI CLEOPA DIN SEARA ZILEI DE 1 MARTIE 1998, LA DUMINICA LĂSATULUI SECULUI

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Prea Cuvioase Părinte Stareţ, Prea Cuvioşi Părinţi şi fraţi.

Aşa cum vă văd aici, dragul mamei, aşa pe toţi să vă văd la Rai, la bucuriile fără margini ale Raiului, căci toţi sunteţi în slujba Mântuitorului şi a Maicii Domnului, şi fiecare, săracul, face ascultare în direcţia lui, unde este pus.

Tare îmi este drag când vă văd! Dar pe mulţi nu vă cunosc. Eu vin rar pe aici. Am atâta lume pe capul meu acolo şi sunt bolnav. Dar mai cunosc din ei, care vin la mărturisire, care sunt mai vechi..., dar

doresc ca toţi, toţi – nici unul, Doamne fereşte, la munci –, toţi să mergeţi la bucuria cea veşnică.

Dragii mei părinţi şi fraţi, să ştiţi că Biserica este mama noastră spirituală. Ea ne-a născut pe noi la Botez prin apă şi prin duh. Aţi auzit ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Aţi luat darul punerii de fii în baia naşterii de-a doua şi a înnoirii Duhului Sfânt*. De atunci suntem, toţi, fii după dar ai lui Dumnezeu, de când ne-am botezat în numele Preasfintei Treimi.

Şi de aceea vă rog din toată inima să iubiţi Biserica, mamă! Să vă fie dragă Biserica şi, cât puteţi, ziua şi noaptea, să mergeţi la biserică.

Care sunt mai bătrâni şi nu pot săracii, să stea mai puţin, care sunt tineri pot să stea mai mult, pentru că pravila Bisericii îmbogăţeşte memoria fiecăruia şi darul Preasfântului Duh vine asupra aceluia care ascultă cu evlavie sfintele slujbe ale Bisericii.

Dragii mei, eu, păcătosul şi nevrednicul, sunt bătrân – 86 de ani, şase operaţii, mâna dreaptă mi-e ruptă, a stat în ghips 32 de zile –, mâine poimâine îmi veţi cânta „Veşnica pomenire!" Ce să mai aştept? Psalmul 89 spune clar: *Anii lor sunt şaptezeci, iar dacă vor fi în putere, optzeci*. Iar la stihul unsprezece spune aşa: *Dacă a trecut de optzeci, osteneală şi durere!* Eu am intrat în anii durerii. Am îmbătrânit! Optzeci şi şase împlinesc acum, pe zece aprilie.

Dragii mei părinţi, vă rog din toată inima, care aveţi dragoste şi puteţi, să nu uitaţi să mă pomeniţi la rugăciune!

Eu am dragoste când vă văd pe toţi în slujba Mântuitorului şi a Maicii Domnului. Aşa să vă văd

la Rai, dragul mamei, pe toţi! Toţi sunteţi în slujba Mântuitorului şi a Maicii Domnului.

Mănăstirea noastră este o mănăstire cu rânduială canonică: nu se mănâncă carne, spovedania este la vreme, în fiecare săptămână, slujbele merg după rânduiala Sfântului Sava...

Când am venit eu aici am găsit paisprezece părinţi, încălţaţi cu opinci, cu bărbile până la genunchi, cu metanii de lemn în mână... M-a adus părintele Vasile, fratele meu. Când am venit aici aveam cincisprezece ani jumătate, nu ştiam...

Şi când am văzut la masă călugării, toţi, şi stareţul, bătrânul, citea cuvânt de folos în capul mesei, de la Sfântul Teodor Studitul. Dar eu am întrebat pe fratele: „Aici este praznic?" Că eu am stat la Cozancea, şi acolo era viaţă de sine; fiecare cu masa lui, cu casa lui. „Măi frate, nu este praznic! Aici este viaţă de obşte. Aşa stau la masă călugării, cu toţii totdeauna!" Bătrânul le citea cuvânt... El slujea Liturghia, trăind numai cu Sfânta Împărtăşanie. Aproape douăzeci de ani. Numai sâmbăta şi Duminica gusta aşa, oleacă, de prin castroane. Ştiu, pentru că eu eram bucătar. Dumnezeu să-l odihnească, săracul! Tare o mai fost cu frică de Dumnezeu şi tare o mai fost cu credinţă! M-a călugărit în anul 1936, în postul Sfintei Marii, îmi aduc aminte.

Of! Era un părinte Nicolae Grădinaru, cu barba mare, poate l-aţi apucat unii. El a zis, când m-a dus în faţa Sfântului Altar: „Prea Cuvioase părinte, să-i punem numele Cleopa, că nu avem nici un Cleopa aici!" Şi Bătrânul a pus mâna pe foarfece şi Cleopa mi-a zis. Aşa a fost scris.

Dumnezeu să-i odihnească! Am pomelnicul acasă, al tuturor celor ce au murit aici; am şi episcopi şi patriarhi, câţi sunt. Cât mai am o scânteie de viaţă îi pomenesc în fiecare zi.

Dar vă rog, dragul mamei, pe toţi, să nu mă uitaţi în sfintele voastre rugăciuni! Şi aşa cum vă văd aici să vă văd în Rai, bucuria cea veşnică, fără margini!

Mila Preasfintei Treimi şi Acoperământul rugăciunilor Preasfintei Maicii lui Dumnezeu şi ale tuturor Sfinţilor, să fie cu voi cu toţi, dragii mei, şi pe toţi să vă ducă la Rai. Amin.

CÂTEVA SFATURI DUHOVNICEŞTI

– Părinte, eu, dacă m-am despărţit de primul meu soţ, pot să-l mai pomenesc, pentru că niciodată nu l-am pomenit?

– De ce nu l-ai pomenit, că acela este adevăratul tău soţ? Dacă el n-ar fi însurat, ar trebui să te întorci la el. Mai ales dacă ai copii cu el.

– Ce să facă soţia care şi-a lăsat bărbatul?

– Femeia care a lăsat soţul, n-are voie să se mai mărite în veacul veacului.

– Dacă soţul este rău şi necredincios?

– Ce spune Sfântul Apostol Pavel? *De unde ştii tu, femeie, că nu-ţi vei mântui bărbatul? Nu ştii tu că se sfinţeşte bărbatul necredincios prin femeia credincioasă*, şi invers.

A venit într-o zi la mine o femeie. Soţul ei era maistru de parchet. Atâta de rău era, încât, când venea acasă beat, ameninţa şi soţia şi copiii, că avea

patru copilaşi. Sărea femeia peste gard, dormea la vecini cu copiii.

Şi a venit la mine:

– Părinte, nu mai pot. Înjură, blestemă, se duce pe la muieri, ne ameninţă că ne omoară. Ce să mă fac, că am patru copii mici cu dânsul?

– Dar ai să faci ce ţi-oi spune eu?

– Fac, până ce-oi muri!

Copilaşul cel mai mare avea nouă ani.

– Du-te acasă şi să posteşti 40 de vineri!

– Eu ţin şi miercurile şi lunile.

– Cu atât mai bine. Şi să citeşti Acatistul Acoperământul Maicii Domnului şi al Sfântului Nicolae. Să vezi ce-ar să facă! Citeşti unul dimineaţa şi unul seara şi pomeneşte-l pe el. Şi dacă nu se întoarce de bună voie, Dumnezeu îi pune frâu. Nu spune la Psaltire: *Cu zăbală şi cu frâu, Doamne, fălcile lor vei strânge, a celor ce nu vor să se apropie către Tine*?

Adică Dumnezeu are două voi. Una se cheamă înainte mergătoare, spune Sfântul Nicodim, şi una se cheamă următoare. După cea dinainte voieşte Dumnezeu binele tuturor zidirilor Sale. Iar a doua se numeşte îngăduinţă. Îngăduie necazuri mari. Pune mâna pe bici, mai bine-zis: „Nu vrei de bună voie să vii la Mine? Eu am alte metode să-ţi pun frâu”. Îi dă necazuri mari şi aşa îl întoarce la pocăinţă.

Ce-a păţit? Fiind maistru de parchet, cu beţiile lui, n-a plătit la nişte oameni acolo la lucru, şi l-au prins doi şi l-au bătut până i-au sfărâmat oasele. Şi l-au lăsat aproape mort acolo.

L-au adus acasă fărmat tot. Femeia săraca, când l-a văzut, s-a şi gândit: „Ia acum l-a pedepsit Dumnezeu, după păcatele lui”. Nu i-a părut bine.

S-a apucat să-l îngrijească; a venit cu doctori, băi, pansamente, ce-a ştiut şi ce s-a putut şi omul ăsta s-a făcut sănătos, numai a rămas şchiop de un picior. Dar atât de credincios a devenit, că nu mai pune pe limbă nici picătură de rachiu, nici de vin, nu mai înjură, merge la biserică. Îşi făcuse o proteză, că un picior îl durea; şi aşa şchiop nu lipsea de la biserică. „Hai, măi băieţi la biserică, dragul tatei! Hai femeie!"

Şi l-a adus femeia la „prochimen". Ce zice? Dumnezeu are mijloace.

Aşa trebuie să faci! Nu, când ai dat de un necaz, să fugi. Roagă-te pentru el! Auzi ce spune Sfântul Nicodim Aghioritul: „În măsura în care tu te rogi pentru cel ce-ţi face ţie rău, în măsura aceea îi dai sabia în mâna lui Dumnezeu de se răzbună pe el".

Şi apoi ştie Dumnezeu a-i pune zăbală şi frâu.

Prea Cuvioase părinte, eu am fost căsătorită cu un văr de-al doilea, ce să fac?

Dacă aţi fost veri, vă desparte Biserica pe voi. Tu n-ai avut păcat că v-aţi despărţit. Căsătoria este indisolubilă. Ceea ce-a unit Dumnezeu, omul nu poate despărţi.

Dar are cinci excepţii canonice:

Primul este **decesul**; când unul din soţi a murit.

Al doilea: **adulterul**; dacă unul cade în păcate, celălalt poate să-l lase, dar numai după ce se sfătuieşte cu duhovnicul.

Al treilea: **incestul**; cum a fost la tine, amestecare de sânge.

Al patrulea: **apostazia unui soţ**. Dacă unul a căzut din dreapta credinţă şi s-a făcut adventist,

baptist, iehovist, sau orice altă sectă, celălalt îl poate lăsa.

Şi al cincilea: **intrarea unui soţ în monahism**; dacă nu are obligaţii familiale, sau cu aprobarea celuilalt.

Iată cum este. Sfântul Efrem Sirul zice: „Cine vrea să plece la mănăstire, dacă nu-i căsătorit, îi legat numai de mâini; are de luptat cu voia sa. Iar dacă-i căsătorit, este legat şi de mâini şi de picioare".

Aţi spus să ne rugăm pentru vrăjmaşi. Cum?

Doamne, miluieşte-i! Iartă păcatele la toţi cei ce ne urăsc pe noi! La toţi cei ce ne ocărăsc pe noi. Iar dacă soţul este rău, zi aşa: „Doamne, miluieşte pe soţul meu, şi-l izbăveşte de ispitele diavolului; să nu mă mai urască, să nu mă mai înjure, să nu mai bea, cutare"; aşa să te rogi pentru el.

Dar la orice duşman care te urăşte şi te ocărăşte, tu să auzi cuvântul Evangheliei: *Iubiţi pe vrăjmaşii voştri; faceţi bine celor ce vă urăsc; binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă şi vă rugaţi pentru cei care vă necăjesc.*

Dar când te rogi, să nu zici că acela-i vinovat, că nu-ţi ajută Dumnezeu. Ştii ce să zici? „Miluieşte-mă, Doamne, pe mine păcătoasa, că pentru păcatele mele s-a făcut soţul rău. Eu sunt rea!"

Atunci te aude Dumnezeu. Să nu dai vina pe celălalt. Să te găseşti tu vinovat, că dreptatea lui Dumnezeu nu ştim cum este.

Dacă mă găsesc eu vinovat şi mă rog pentru fraţi, Dumnezeu mă aude. Că zice aşa: „În măsura în care te rogi tu pentru cel care-ţi face necaz, dai sabia în mâna lui Dumnezeu ca să se răzbune pe el". N-ai voie tu să te răzbuni. Nu!

*

Ce trebuie să fac când slujesc Sfânta Liturghie şi primesc pe Hristos? a întrebat un preot.

Când vrei să slujeşti şi să te împărtăşeşti cu Trupul şi Sângele lui Hristos, trei lucruri eşti dator să faci: să fii împăcat cu toţi, să te spovedeşti şi să-ţi faci canonul de rugăciune. Cu aceste trei întotdeauna apropie-te, iar fără acestea niciodată să nu îndrăzneşti a te apropia de cele sfinte, ca să nu te arzi în focul cel dumnezeiesc.

Ce să fac ca să mă mântuiesc? a întrebat un călugăr.

Păzeşte aceste trei şi te vei mântui cu darul lui Hristos: Să nu-ţi rămână canonul şi rugăciunea nefăcute în fiecare zi; scoală-te la miezul nopţii şi te roagă lui Dumnezeu, luând parte la slujba Utreniei; înfrânează-te până la moarte de mâncarea de carne şi de vorbirea de rău.

Daţi-mi un cuvânt de folos!

Ascultă, părinte. Mama tuturor faptelor bune este sfânta rugăciune. Dacă în vremea cea rânduită pentru rugăciune te ocupi cu altceva afară de rugăciune eşti batjocorit de diavoli, că toţi sfinţii au fost sub rugăciune. Prima grijă să-ţi fie rugăciunea şi apoi cititul, scrisul şi lucrul mâinilor. Să nu te fure ocupaţiile în locul rugăciunii.

Numai când eşti sub ascultare ai motiv binecuvântat să lipseşti de la rugăciuni, căci ascultarea este mai mare decât rugăciunea. Nimic nu lipeşte pe om mai mult de Dumnezeu ca sfânta rugăciune! Să nu ne lenevim nici o clipă a vorbi cu Dumnezeu, căci diavolul dă mare război împotriva celor ce se roagă.

Care este cea mai mare faptă bună pentru cel ce se pocăieşte?

Spun dumnezeieştii Părinţi că nici o faptă bună nu este mai scumpă sub soare ca recunoaşterea păcatelor tale; şi nici o primejdie nu este mai mare pentru suflet ca nerecunoaşterea neputinţelor.

Spuneţi-mi un cuvânt despre Împărăţia lui Dumnezeu!

Ascultă, frate. Împărăţia lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci stă în putere, adică în lucrarea faptelor bune!

Părinte, vin credincioşi la mine la spovedit, să-i primesc? a întrebat un preot.

Să-i primim cu toată dragostea, părinte. Cât s-au chinuit îngerii lor să-i aducă până aici şi noi să-i lăsăm nemărturisiţi?

Dacă m-am certat cu cineva şi de câte ori îi cer iertare, nu vrea să mă ierte, ce să fac să mă împac cu dânsul?

Nu-i mai zice nimic, nici nu-l vorbi de rău către cineva, ci roagă-te lui Dumnezeu pentru dânsul şi iartă-l din inimă. De la o vreme se stinge mânia, asemenea unui foc peste care nu mai pui lemne.

Este păcat să fumezi?

N-am găsit scris în Sfânta Evanghelie „să nu fumezi"; dar am găsit scris să nu judeci! Fumatul însă este un păcat.

De ce nu mă pot ruga cu aceeaşi râvnă ca în ziua când am venit la mănăstire?

Din cauza uitării, căci uităm de ceasul morţii şi al judecăţii lui Dumnezeu. Sfinţii Părinţi ne învaţă, zicând: „Precum apa stinge focul, aşa uitarea stinge rugăciunea!" Să ne întoarcem la râvna cea dintâi şi ne vom mântui.

Unui părinte, care se mânia adeseori pe ucenicul său, i-a zis odată bătrânul: „Părinte, nimic nu este

mai greu decât să creşti duhovniceşte pe cineva. Dar să nu uităm ce spune Sfântul Efrem Sirul: «Chipul îndreptării şi al câştigării sufletelor este numai al blândeţii»".

Un frate care pătimea o grea încercare, l-a întrebat pe Părintele Cleopa: Ce să fac în suferinţa aceasta?

Rabdă, frate, până la capăt şi mulţumeşte lui Dumnezeu că certarea aceasta este semn al milei lui Dumnezeu, iar nu al mâniei Lui.

Poate un creştin bun să salveze o familie, un sat, o comunitate, prin sfinţenia vieţii lui?

Cum să nu poată, părinte! Cu cât sunt mai mulţi creştini aleşi în lume, într-o ţară, într-o localitate, cu atât ţara sau localitatea aceea este cruţată de primejdii, de războaie, de cutremure, de foamete şi de tot răul. Iar cu cât se vor împuţina mai mult aleşii lui Dumnezeu dintr-o ţară sau localitate, cu atât mai greu este lovită de certarea Domnului. Odată a fost întrebat un sfânt: „Poate un om să mântuiască o cetate?" „Poate!" a răspuns el. Exemplul a fost proorocul şi împăratul David. Că auzi ce zice Dumnezeu: *Pentru David, robul Meu, nu voi pierde cetatea Ierusalimului.*

Oamenii dinainte de Hristos, ca şi cei ce n-au crezut în El până astăzi, au fost şi ei călăuziţi de pronia lui Dumnezeu, sau nu?

Toţi oamenii, dinainte sau de după Hristos, credincioşi sau necredincioşi, ca şi strămoşii noştri de odinioară, toţi au fost şi au trăit sub pronia lui Dumnezeu. Căci pronia a fost în veci, nu numai de la întruparea Domnului nostru Iisus Hristos. Niciodată

nu a fost lipsită lumea şi întreaga creaţie de mila şi pronia lui Dumnezeu.

Cum se cuvine să mă comport duhovniceşte între oameni?

Să fii la arătare cu pogorământ şi cu dragoste, iar în ascuns să ai lucrare duhovnicească. Aceasta este taina vieţii noastre! Sau, cum spune în Pateric: „Folosul fratelui este roada ta". Ajutând, miluind, mângâind şi iubind pe aproapele, te mântuieşti pe tine. Rugăciunea mea este să te hrănesc pe tine, să te adăp pe tine, să te odihnesc şi să te folosesc pe tine. Că mai înaltă este dragostea întru rânduiala sa decât rugăciunea. Că rugăciunea este numai una din faptele bune, iar dragostea este legătura desăvârşirii. Dragostea pe toate faptele bune le cuprinde.

Fiind la arhondaric, spuneţi-mi cum trebuie să primim pe oaspeţi în mănăstiri?

Oaspeţii vin la noi în numele lui Hristos. De aceea îi primim cu dragoste în mănăstiri, îi odihnim, îi ospătăm şi dezlegăm la vin, pentru că odată cu fratele tău vine şi Hristos la tine. Astfel, prin ei avem pe Hristos între noi. Aici stă toată cheia ospitalităţii noastre creştine şi mănăstireşti.

Ospitalitatea şi iubirea de aproapele tău au totuşi o măsură?

Mântuitorul spune să iubeşti pe aproapele *ca pe tine însuţi*, adică cu măsură, cât te iubeşti pe tine. Iar unii Sfinţi Părinţi spun: „Nici dragostea către aproapele să nu o reverşi către toţi în măsură, ci limitat. Întâi să faci milă şi să ajuţi pe cei din casa ta, apoi pe cei de un neam cu tine şi la urmă pe cei de alt neam". Aşa este şi cu ospitalitatea în mănăstiri, limitată după caz şi împrejurări.

Pentru că a ne arunca în vâltoarea lumii, de multe ori ne aduce pagubă în loc de folos.

După experienţa pe care o aveţi, unde se găseşte astăzi credinţă mai curată, între credincioşii simpli sau între cei învăţaţi?

Să ascultăm pe Sfântul Ioan Gură de Aur care spune: „Dacă vrei să găseşti credinţă curată, în poporul de jos o găseşti...". Sinceritatea, smerenia şi căinţa lor pentru păcate, asemenea păcătoasei din Evanghelie, o primeşte Dumnezeu ca pe o jertfă. Credinţă mai curată, mai sinceră şi mai devotată ca la credincioşii noştri de la ţară nu vei găsi în altă parte. Că, deşi greşesc, ei ştiu mai mult ca alţii să se smerească şi să-şi mărturisească păcatele.

Să ascultăm pe Sfântul Efrem Sirul, care, în cuvântul pentru vameş şi fariseu, spune printre altele: „Înjugă la două care dreptatea cu mândria şi păcatul cu smerenia şi vezi: care ajunge mai repede la Dumnezeu?" Fariseul a înjugat dreptatea cu mândria, dar n-a ajuns la Dumnezeu. Iar vameşul a înjugat păcatul cu smerenia şi a luat-o înaintea fariseului. Pentru că Dumnezeu *celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă dar*. Iar în alt loc: *Fără de Mine nu puteţi face nimic*. Este un fariseu lăuntric în inimile noastre, care nu ne lasă să ne smerim. Pe acela de-l vom scoate afară din noi, repede ajungem la Dumnezeu. Apoi să nu uităm că Dumnezeu este un Dumnezeu al inimilor!

El ştie inima fiecăruia. De aceea, este un mare păcat a judeca pe cineva. La fel şi Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Dumnezeu nu se slăveşte în cei mulţi, ci în cei puţini; nu în cei tari, ci în cei slabi, dar sinceri şi credincioşi". Altfel s-ar crede că El este

neputincios. Că pe cei ce conduc şi sunt puternici, obicei are satana să-i biruiască cu mândria, cu ura, cu iubirea de argint, cu trufia şi necredinţa.

Care este cea mai înaltă cugetare a creştinului?

Unii dumnezeieşti Părinţi spun că cea mai înaltă cugetare este a-ţi cunoaşte neputinţa ta. Că zice Hristos: *Când veţi face toate câte am poruncit vouă, să ziceţi că slugi netrebnice suntem, că ce eram datori să facem, aceea am făcut*. Dar face cineva toate câte ne-a poruncit Hristos? Numai prin smerenie le poate face.

După Sfântul Isaac Sirul, smerenia este de două feluri: smerenie din păcat, care abia este cunoştinţă de sine, şi smerenie din dreptate.

Prima este doar mărturisirea păcatelor personale. Dar să nu creadă cineva că aceasta este smerenie, că îşi cunoaşte păcatele sale. Ci numai aceea este adevărata smerenie, când cineva are toate faptele bune şi ajunge de face şi minuni, iar el se socoteşte praf şi cenuşă.

Dar la măsura adevăratei smerenii ajung numai sfinţii. Mi-amintesc de o istorioară. Odată o fecioară a învăţat pe de rost toată Scriptura. Apoi s-a dus la un sihastru sfânt şi i-a spus. Iar bătrânul a întrebat-o: „Făcutu-ţi-s-a ocara ca lauda şi necinstea ca cinstea?" „Nu!" a răspuns ea. „Atunci nimic n-ai făcut", a răspuns bătrânul. „Du-te acasă şi citeşte din nou Sfânta Scriptură!" (Pateric, 1930).

Care este mai veche, viaţa de obşte sau viaţa de pustie?

Hristos a întemeiat mai întâi viaţa de pustie, prin cele 40 de zile de post pe muntele Carantania, unde a

fost ispitit de diavolul şi l-a biruit. Apoi, alegând pe cei 12 Apostoli, a întemeiat o viaţă de obşte.

Prea Cuvioase părinte, mă biruie patima mâniei şi smintesc pe fraţi. Ce să fac să am blândeţe?

Sfântul Efrem Sirul spune: „Cu cel necredincios, când vrea să vină la credinţă, cu mare blândeţe să vorbeşti cu el, că chipul întoarcerii şi al dobândirii sufletelor este numai al blândeţii". Iar Sfântul Grigorie Teologul spune: „Blândeţea călătoreşte între mânie şi nesimţire".

Deci, ca să dobândim darul blândeţii, să ne rugăm cu stăruinţă lui Dumnezeu, să citim învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi să ţinem permanent calea de mijloc. Tot Sfântul Grigorie Teologul zice, în cuvintele cele iambiceşti:

„Mintea se înşeală şi adevărul se fură / De prea multă dragoste şi prea multă ură".

Duhovnicul, mai ales, trebuie să ţină măsura blândeţii şi adevărului între dragoste şi mânie, adică între iertare şi canon. El trebuie să măsoare la spovedanie dragostea cu dreptatea, iar ura cu răbdare şi blândeţe.

Cum poate omul să aibă mai multă linişte duhovnicească în viaţa aceasta trecătoare?

Prin fuga de griji multe. Acest lucru ni-l arată nouă dumnezeiescul părinte Isaac Sirul, care zice: „Omul cel cu multă grijă nu se poate face blând şi liniştit". Şi iarăşi zice: „Fără înstrăinarea de griji multe, nu căuta lumină în sufletul tău". Şi iarăşi: „Mintea tulburată (de griji) nu va scăpa de uitare şi înţelepciunea nu-i deschide uşa acesteia". Să fugim, deci, de grijile cele mincinoase ale acestui veac, ca

să dobândim pacea inimii şi sfânta rugăciune, care este mama tuturor faptelor bune.

În ce constă curăţia omului şi în câte părţi se împarte?

Curăţia omului este întreită, şi anume: curăţia trupului, adică păzirea lui de toate întinăciunile cele trupeşti; curăţia sufletului, adică slobozirea lui din legătura patimilor celor ascunse care se alcătuiesc în minte, şi a treia, curăţia minţii, la care ajung numai cei desăvârşiţi, întru descoperirea tainelor dumnezeieşti, după Sfântul Isaac Sirul.

Prin ce anume se arată dragostea cea adevărată către aproapele?

Dragostea cea adevărată se face cunoscută nu numai prin dăruirea de milostenii, ci cu mult mai mult, prin împărtăşirea cuvântului lui Dumnezeu şi prin slujirea trupească a celor bolnavi.

Cum ne putem izbăvi de vorbirea de rău a altora?

De această patimă cumplită ne putem izbăvi mai ales prin sfânta rugăciune. Că auzi ce zice dumnezeiescul părinte Maxim Mărturisitorul: „Cu cât te rogi mai mult din suflet pentru cel ce te defaimă, cu atât Dumnezeu le arată adevărul celor ce se smintesc". La fel zice şi Sfântul Isaac Sirul: „Gura nedreaptă, prin rugăciune se astupă". Să ne rugăm mai mult ca să ne izbăvim de clevetire, de osândire şi de mânia lui Dumnezeu.

Care este cel mai puternic cuvânt ce poate folosi pe alţii?

Cel mai puternic cuvânt care poate să folosească şi să zidească pe alţii este cuvântul cel din lucrare, adică exemplul vieţii noastre. Acest lucru ni-l arată

acelaşi sfânt părinte Isaac Sirul, care zice: „Altul este cuvântul cel din lucrare şi altul cuvântul cel frumos şi fără iscusinţa lucrării". Iar în alt loc zice: „Ştie înţelepciunea a-şi împodobi cuvintele sale şi a grăi adevărul, necunoscându-l pe dânsul, şi a arăta pentru fapta bună, fără să aibă iscusinţa lucrării... Cuvântul cel din lucrare este cămară a nădejdii, iar înţelepciunea cea nelucrătoare este amanet al ruşinii". Adică ruşinează conştiinţa celui ce vorbeşte fără să împlinească cu fapta. Apoi adaugă: „Precum este meşterul care zugrăveşte apa pe pereţi, fără să poată cu aceea a-şi răcori setea lui, şi precum este cel ce vede visuri frumoase, aşa este cuvântul fără de faptă".

Cum se cuvine a se purta călugării faţă de mireni?

Întotdeauna numai cu dragoste şi cu blândeţe şi să se roage mereu pentru ei. Iar a mânca şi a ne veseli şi a ne ospăta împreună cu dânşii, dacă se poate, niciodată, aşa cum ne învaţă Sfinţii Părinţi, ca să nu se facă sminteală spre păcat. Iată ce zice în această privinţă Sfântul Isaac Sirul: „De vei fi silit să râzi, să nu ţi se vadă dinţii. De vei fi nevoit să vorbeşti cu femei, întoarce-ţi faţa despre vederea lor, şi aşa vorbeşte cu dânsele cu grijă şi bună cuviinţă. Iar de monahii depărtează-te ca de foc şi ca de cursa diavolului; atât de întâlnirea, cât şi de împreună vorbirea cu ele; măcar de ţi-ar fi surori ale tale după trup, fereşte-te de ele ca de nişte străine".

Cum poate creştinul să alunge din sufletul său slava deşartă şi mândria?

Slava deşartă este alungată din inima omului prin lucrarea faptelor bune în ascuns, iar mândria,

prin voinţa de a pune toate isprăvile faptelor bune pe seama lui Dumnezeu, cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul. Acelaşi sfânt părinte zice: „Nu mică luptă se cere pentru a se izbăvi cineva de slava deşartă, şi se izbăveşte de aceasta prin lucrarea în ascuns a virtuţilor şi prin deasa rugăciune.

Iar semnul izbăvirii de ea este a nu mai ţine minte răul făcut de cel ce te-a defăimat sau te defăimează".

Ce este smerenia? Se poate cineva mântui fără smerenie?

Smerenia este o virtute de mare importanţă pentru mântuirea noastră, fără de care nimeni nu poate vedea pe Iisus Hristos, Care S-a smerit pentru noi. Că auzi ce zice Sfânta Evanghelie: *Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har.* A sta împotriva celor mândri înseamnă a le închide uşa împărăţiei cerurilor.

Prin smerenie însă creştinul se aseamănă, după a sa putere, cu Însuşi Domnul, Care a zis: *Învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi afla odihnă sufletelor voastre.*

Smerenia este de mare trebuinţă spre a intra întru împărăţia cerurilor şi fără smerenie nimeni nu se poate mântui. Pentru această mare virtute Mântuitorul ne dă pildă pe copii, că iată ce zice: Cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare întru împărăţia cerurilor.

După Sfântul Isaac Sirul smerenia este „haina lui Dumnezeu", Care S-a smerit, îmbrăcându-Se în trupul nostru muritor. Iar ce este ea anume, auzim pe acelaşi mare sfânt al liniştii, zicând: „Smerenia este o putere tainică pe care o primesc sfinţii desăvârşiţi,

după desăvârşirea întregii lor vieţuiri. Această putere nu se va da decât numai celor desăvârşiţi în virtute, prin puterea harului, atât cât încape în hotarul firii".

Ce este cunoştinţa de sine şi ce folos aduce pentru mântuirea sufletului?

Cunoştinţa de sine este o treaptă a smeritei cugetări. Pe aceasta a avut-o vameşul care se ruga în biserică şi care s-a întors *mai îndreptat la casa sa* decât fariseul. Sfântul Isaac Sirul zice despre ea: „Fericit este omul care îşi cunoaşte neputinţa sa, căci cunoştinţa aceasta i se face lui temelie şi rădăcină şi începătură de toată fapta bună".

Care dintre călugări este mai plăcut lui Dumnezeu? Cel ce se linişteşte în pustie cu post şi cu necurmată rugăciune, sau cel ce propovăduieşte altora cuvântul Domnului spre mântuire?

Este mult mai aproape de Dumnezeu călugărul care se nevoieşte în pustie cu post, cu înfrânare şi lepădarea grijilor din lume, curăţindu-şi sufletul său de patimi, decât cel ce propovăduieşte altora cuvântul Domnului fără a avea întărire duhovnicească pe măsura celor ce le învaţă. Acest lucru ni-l arată Sfântul Isaac Sirul, zicând: „Să nu-mi asemeni mie pe cei ce fac semne şi minuni şi puteri în lume cu cei ce se liniştesc cu înţelegere. Iubeşte nelucrarea liniştii mai mult decât săturarea celor flămânzi în lume şi decât întoarcerea multor neamuri la credinţa în Dumnezeu".

Deci, mai mare lucru şi mai folositor este să se curăţească cineva de patimile sale trupeşti şi sufleteşti în linişte şi în supunere, decât a învăţa pe alţii voia lui Dumnezeu, neavând el vârstă duhovnicească potrivită spre aceasta. Despre acest lucru zice şi

Sfântul Grigorie Teologul: „Bine este a teologhisi pentru Dumnezeu, dar mai bine decât aceasta este a te curăţi pe tine de patimi pentru Dumnezeu". Iar Sfântul Isaac Sirul zice: „Mai de folos îţi este să te îngrijeşti să învii din patimi sufletul tău cel căzut, prin mişcarea gândurilor tale spre cele dumnezeieşti, decât să învii pe cei morţi".

Apoi acelaşi părinte adaugă: „Mulţi au săvârşit puteri, au înviat din morţi, s-au trudit să întoarcă pe cei rătăciţi şi au făcut lucruri mari... Iar după acestea, ei, care au înviat pe alţii, au căzut în patimi întinate şi spurcate şi s-au omorât pe ei înşişi şi s-au făcut sminteală multora prin faptele lor văzute. Pentru că erau încă bolnavi cu sufletul şi nu s-au îngrijit de sănătatea sufletelor lor, ci s-au predat pe ei înşişi în marea lumii acesteia pentru a tămădui sufletele altora, ei înşişi fiind bolnavi, şi şi-au pierdut sufletele lor din nădejdea în Dumnezeu".

Care sunt cauzele cele mai puternice ale păcatelor?

Cele mai puternice pricini ale păcatelor în lume, care duc la pierzare pe mulţi creştini sunt: vinul, femeile, bogăţia, necredinţa în Dumnezeu şi desăvârşita sănătate a trupului, cum spune Sfântul Isaac Sirul. Dacă îndepărtăm de la noi aceste pricini, cu ajutorul lui Dumnezeu, ne izbăvim de păcate şi, deci, de moarte.

În secolul nostru se constată o slăbire generală a credinţei în Dumnezeu şi a trăirii creştine. Care sunt motivele principale ale slăbirii credinţei şi apariţiei sectelor în lume?

Motivul principal al slăbirii credinţei în Dumnezeu este unul: înmulţirea fărădelegilor. Credinţa a

slăbit pe pământ mai ales din cauza următoarelor păcate: mândria, neascultarea de cuvântul Evangheliei şi de păstorii Bisericii, înstrăinarea creştinilor de Biserică, lipsa de păstori buni, beţia, desfrâul etc. Acest adevăr ni-l arată Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, când zice: *Iar din pricina înmulţirii fărădelegilor, iubirea multora se va răci.*

Creştinii care s-au rupt definitiv de Sfânta Biserică, care se împotrivesc dogmelor credinţei noastre ortodoxe şi apostolice şi care şi-au format o învăţătură de credinţă greşită se numesc sectari (eretici). Sectele în Biserică au fost încă de la începutul propovăduirii Evangheliei în lume şi vor exista până la sfârşitul veacurilor. Ele sunt atât rezultatul necredinţei în Dumnezeu, cât şi un puternic semn apocaliptic.

Oamenii, în general, părăsesc Biserica şi cad în erezii din următoarele cauze principale: din neştiinţă, adică din lipsa de cunoaştere a cuvântului lui Dumnezeu, a Sfintei Tradiţii şi a învăţăturii Sfinţilor Părinţi; din înşelăciunea diavolului, care *umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită*, şi care reuşeşte să amăgească pe mulţi creştini prin patimi, prin încrederea în sine, prin necredinţă etc.; din cauza mândriei, care a creat cele mai multe secte şi erezii în istoria Bisericii creştine, reuşind să sfâşie trupul tainic al lui Hristos.

Apoi, din cauza înmulţirii păcatelor omeneşti, precum: beţia, desfrâul, avortul, divorţul, neînţelegerea din familie etc. Apoi lipsa de slujitori devotaţi în Biserica lui Hristos; din lipsă de explicare a credinţei ortodoxe la credincioşi, din cauza firii răzvrătite a unor creştini, din lipsă de rugăciune şi de

învăţătură, din lipsă de viaţă duhovnicească exemplară a preoţilor, din lipsă de experienţă, de blândeţe, de stăruinţă şi iscusinţă pastorală a preoţilor şi din alte pricini. Înmulţirea sectelor şi a proorocilor mincinoşi, mai ales în secolul nostru, este, desigur, şi un semn apocaliptic al sfârşitului lumii. Acest adevăr ni-l arată Însuşi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care, vestind despre a doua Sa venire pe pământ, a zis: *Şi mulţi prooroci mincinoşi se vor scula şi vor înşela pe mulţi...*

Întrucât cunoaşteţi bine fenomenul sectar în ţara noastră, care ar fi principalul motiv al apariţiei sectelor la noi?

Pe lângă cele spuse mai sus, cred că un motiv principal care a contribuit la apariţia şi înmulţirea sectelor în ţara noastră a fost şi este lipsa de preoţi buni şi devotaţi care să păstorească turma lui Hristos cu toată credinţa şi frica lui Dumnezeu. Dacă păstorii Bisericii s-ar sili să fie mai întâi ei evlavioşi, tari în rugăciune, blânzi, plini de dragoste, milostivi, buni cunoscători ai învăţăturii lui Hristos, modele vii în viaţă, silitori a învăţa pe credincioşi dreapta credinţă şi poruncile Sfintei Evanghelii, sectele în ţara noastră aproape ar dispărea. La înmulţirea sectelor în ţara noastră contribuie mult şi sminteala, mândria şi neascultarea unor credincioşi, dorinţa lor de a învăţa pe alţii, de a ţine predică în locul preoţilor, lipsa unor predici bune, calde şi însufleţitoare, precum şi lipsa de slujbe şi cântări cât mai frumoase în biserici.

Dacă aceste lipsuri ar fi înlăturate, prozelitismul sectar ar da înapoi şi mulţi credincioşi rupţi de Biserică ar reveni în staulul lui Hristos.

Care sunt urmările cele mai grave ale prozelitismului sectar în ţara noastră?

Urmările cele mai grele ale înmulţirii sectelor în ţara noastră sunt multe şi uneori nebănuit de mari. Mai întâi păstorii de suflete, care pierd pe credincioşi din sânul Bisericii, nu se mântuiesc nici ei şi nici cei ce s-au rătăcit din cauza lor de la adevărata credinţă.

Apoi, prozelitismul sectar, ambiţia, interesul moral sau material al sectelor, mândria, fanatismul, duc uneori la acte imorale, la fărâmiţarea sectelor în grupuri rivale, dizidente. Legătura tuturor sectelor cu ţările occidentale dezbină credincioşii noştri, slăbesc unitatea duhovnicească a Bisericii şi îndeamnă la încălcarea legilor statului, la anarhie şi fărâmiţarea familiei.

Ce trebuie să facă Biserica Ortodoxă, slujitorii şi credincioşii noştri, şi cum să acţioneze mai bine pentru a opri prozelitismul sectar în satele şi oraşele noastre?

Pentru a opri stricarea dreptei credinţe apostolice de către sectari, atât păstorii, ierarhii, preoţii şi călugării, cât şi credincioşii noştri ortodocşi trebuie să împlinească următoarele trei condiţii:

a. întâi să citească cât mai des, cu evlavie şi cu multă atenţie, Sfânta Scriptură, pentru a cunoaşte cât mai bine credinţa noastră apostolică;

b. păstorii şi credincioşii să cunoască doctrina Bisericii Ortodoxe, pentru a învăţa la rândul lor pe credincioşii din parohii;

c. atât păstorii Bisericii, cât şi toţi credincioşii ortodocşi să se silească a trăi şi a împlini poruncile Evangheliei lui Hristos, pentru a fi pildă tuturor prin faptele lor.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos cere de la noi mai întâi să facem şi să lucrăm poruncile Lui şi apoi să vorbim la alţii despre ele, căci zice: *Cel ce va face şi va învăţa, acela mare se va chema întru împărăţia cerurilor*. La fel învaţă şi Sfântul Pavel pe ucenicul său, Tit: *Acestea grăieşte şi mustră şi îndeamnă cu toată tăria*. La fel şi Sfântul Isaac Sirul spune: **Taci tu, să vorbească faptele tale.**

De asemeni, pentru oprirea prozelitismului sectar este de mare importanţă să se tipărească pentru credincioşi cât mai multe cărţi de rugăciuni, catehisme, cărţi de învăţătură creştinească şi mai ales Vieţile Sfinţilor, care sunt foarte căutate.

De aceeaşi importanţă pentru apărarea credinţei este predica în biserică şi la orice ocazii, precum şi datoria preoţilor de a face regulat catehizarea credincioşilor.

Dacă slujitorii Bisericii vor împlini cu sfinţenie aceste datorii evanghelice şi pastorale, vor reuşi cu siguranţă să oprească prozelitismul şi fanatismul sectar. Iar de vor neglija aceste datorii evanghelice, nu se va putea face aproape nimic în faţa prozelitismului sectar din ţara noastră şi vom fi aspru judecaţi de Hristos.

Cum pot ajuta călugării şi mănăstirile noastre la apărarea credinţei ortodoxe şi oprirea prozelitismului sectar?

Călugării din mănăstirile noastre au ajutat întotdeauna la propovăduirea, menţinerea şi apărarea credinţei ortodoxe şi unităţii religioase în ţara noastră. Mănăstirile şi călugării ce se nevoiesc în ele au fost şi sunt ca nişte limanuri ale sufletelor creştineşti, care înoată în valurile tulburi ale veacului

acestuia. Atât călugării, cât şi călugăriţele, şi mai ales stareţii şi duhovnicii din mănăstirile noastre, de vor duce viaţă duhovnicească curată, după exemplul Sfinţilor Părinţi, potrivit cu făgăduinţele date la călugărie, de se vor ruga cu stăruinţă ziua şi noaptea şi de vor cunoaşte cât mai bine Sfânta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi, vor fi şi de acum înainte făclii şi limanuri de odihnă şi mântuire pentru creştinii noştri, pentru cei stăpâniţi de patimi şi pentru cei îndoielnici în credinţă, care se luptă cu ispitele, cu patimile şi necazurile acestei vieţi.

Mănăstirile noastre, prin tradiţia lor milenară, prin cuvioşii călugări rugători în ele, au fost şi trebuie să fie şi pe viitor vetre de trăire duhovnicească în Iisus Hristos, lăcaşuri de mângâiere şi întărire în credinţă, oaze de lumină, de cultură creştinească şi limanuri de odihnă şi linişte sufletească pentru credincioşi, prin slujbele cele sfinte care se fac în ele, prin învăţăturile duhovniceşti ale călugărilor şi mai ales prin pilda vieţii curate a celor ce trăiesc în ele.

Cred că este nevoie în mănăstiri, ca şi în sate, de duhovnici buni şi de preoţi bine pregătiţi. Căci, dacă vei pune un singur cioban să păzească o mie de oi, pe multe le va pierde şi pe multe le vor răpi lupii. De aceea zice şi Sfântul Ioan Gură de Aur în omiliile sale „când vor lipsi păstorii, se vor aduna lupii".

Ce părere aveţi despre ecumenism şi mişcarea ecumenică mondială?

Este nevoie mai întâi de multă rugăciune, că fără Dumnezeu nu putem face nimic. Întâlnirile între Biserici sunt bune, evanghelice, căci astfel creştinii se cunosc bine unii pe alţii şi încetează ura confesională. Însă, de aici până la unire este departe ca până la ceruri, căci nici o Biserică neortodoxă nu va renunţa la credinţa ei ca să vină la Biserica Ortodoxă.

Însă, se cere membrilor Bisericii Ortodoxe să fie cu mare grijă, ca nu cumva să renunţe la ceva din tradiţia noastră milenară, din învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi mai ales din dogmele Bisericii Ortodoxe, stabilite şi apărate de atâţia sfinţi şi cu atâta jertfă.

Că dacă Sfinţii Părinţi întruniţi la cele şapte Sinoade ecumenice şi la cele unsprezece sinoade locale în primele veacuri creştine nu ar fi fost cu mare atenţie la apărarea dogmelor şi învăţăturilor dreptei credinţe ortodoxe, noi astăzi poate nu mai eram creştini ortodocşi.

Deci trebuie să fim cu luare aminte, ca jertfa sfinţilor noştri părinţi să nu fie zadarnică. Altfel, ne pierdem şi noi mântuirea, şi dezbinăm şi pe credincioşii Bisericii Ortodoxe atât de statornici, evlavioşi şi devotaţi.

Când credeţi că se va împlini cuvântul Sfintei Evanghelii, ca să fie pe pământ *o turmă şi un păstor*?

Când toate popoarele creştine şi necreştine vor veni la adevărata credinţă ortodoxă în Dumnezeu, Cel în Treime lăudat şi preamărit. Aceasta va fi numai la sfârşitul veacurilor, în felul în care numai singur Dumnezeu ştie.

Părinte, cum vedeţi viitorul poporului nostru şi situaţia tineretului din ziua de azi, care merge tot mai mult pe panta asta a imoralităţii?

Fratele meu, am să-ţi spun ceva. Acum socotim că suntem aproape de sfârşitul veacului. Ştii de ce?

Pentru că Mântuitorul spune că *în vremea de apoi dragostea multora se va răci.* Se va împuţina evlavia şi credinţa, cum spune în Evanghelie. Acum ştii ce este? **Trebuie mare luare aminte de sine.**

Că zice la Apocalipsă aşa: *Şi acum vremea este aproape. Cel nedrept, să mai nedreptăţească. Cel spurcat mai spurce-se. Cel drept să mai facă dreptate. Cel sfânt mai sfinţească-se, că iată vin curând şi plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după cum este fapta lui... Amin! Vino, Doamne Iisuse!* Aşa se termină Biblia.

Deci acum să luăm aminte de noi înşine. Şi sectele şi indiferenţa şi ateii şi păgânii şi desfrâul şi toate răutăţile veacului cresc. Însă cei buni se fac mai buni, iau aminte de sine, iar cei răi se fac tot mai răi. Şi Dumnezeu va veni cu plata Lui pentru fiecare. Plata Lui este cu Sine, pentru fiecare. Amin.

CUPRINS

Părintele Cleopa, la 86 de ani